

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E SIGURIMIT TË CILËSISË SË ARSIMIT PARAUNIVERSITAR

AGJENCIA E SIGURIMIT TË CILËSISË
SË ARSIMIT PARAUNIVERSITAR

UDHËZUES PËR ZHVILLIMIN E LËNDËS HISTORI NË ARSIMIN E MESËM TË ULËT

Material në ndihmë të mësuesit

2023

Koordinoi hartimin e udhëzuesit

Ines Todhe, ASCAP

Koordinuan redaktimin shkencor

Dr. Dorina Rapti

Koordinoi redaktimi letrar

Elfrida Begaj, ASCAP

Koordinoi faqosjen

Fatos Gjini, ASCAP

Prodhim i ASCAP, 2023

www.ASCAP.edu.al

Copyright ©, ASCAP

TABELA E PËRMBAJTJES

1 QËLLIMI I UDHËZUESIT	5
1.1 Qëllimi.....	5
1.2 Përdoruesit e udhëzuesit.....	5
1.3 Struktura e udhëzuesit	5
2 RËNDËSIA E LËNDËS SË HISTORISË NË ARSIMIN E MESËM TË ULËT	6
2.1 Synimet e mësimdhënies dhe të nxënit në lëndën e historisë	6
2.2 Risitë e lëndës së historisë.....	8
2.3 Shtrirja e lëndës së historisë në arsimin e mesëm të ulët	10
3 MODELE TË ZHVILLIMIT TË KOMPETENCAVE KYÇE NËPËRMJET KOMPETENCAVE TË LËNDËS.....	10
4 INTEGRIMI NDËRLËNDOR.....	18
5 TEMAT NDËRKURRIKULARE	21
6 METODOLOGJIA PËR ZHVILLIMIN E LËNDËS.....	25
6.1 Teknika të punës në grup	26
6.1.1 Teknika “Loja me role në grupe nxënësish”	27
6.2 Teknika për zhvillimin e aftësive	31
6.2.1 Teknika:“Di – Dua të di – Mësova”	31
6.2.2 Teknikat: Përdorimi i burimeve dhe Diagrami i Venit	33
6.2.3 Teknikat: Stuhi mendimi; Lexim i drejtuar dhe Ditarët e të nxënit.....	34
6.2.4 Teknikat: Përvijim i të menduarit; Shënime mbi shënime dhe Diskutimi.....	35
6.2.5 Teknikat: Imagjinata e drejtuar; Të nxënit e këmbime (punë me grupe) dhe Shkrimi i lirë	38
6.2.6 Teknikat: Kllaster; Studimi kërkimor (punë në grupe) dhe Diskutim	39
6.2.7 Teknikat: Lexim i orientuar (pyetje- përgjigje); Minuta e debatit; Punë me faktet e përdorimi i burimeve dhe Muzeu virtual	41
6.3 Të mësuarit nëpërmjet veprimtarive praktike	44
6.4 Qasja kërkimore nëpërmjet punës me projekte	47
7 PLANIFIKIMI I LËNDËS DHE MODELE TË PLANIFIKIMIT LËNDOR.....	49
7.1 Llojet e planifikimeve	49
7.2 Planifikimi vjetor i lëndës	49

7.3	Planifikimi sipas periudhave	51
7.4	Planifikimi ditor	55
8	VLERËSIMI I NXËNËSVE NË LËNDËN E HISTORISË.....	61
8.1	Vlerësimi i vazhduar (për të nxënë)	61
8.2	Vlerësimi i të nxënit (test/detyrë përmbledhës)	62
8.3	Projekti	63
8.3.1	Vlerësimi me projekt kurrikular	63
8.3.2	Planifikimi.....	64
8.4	Vlerësimi i të nxënit të nxënësit realizohet nëpërmjet:	83
8.4.1	Vlerësimi periodik	83
8.4.2	Vlerësimi përfundimtar	83
8.5	Vlerësimi i nxënësve me nevoja të veçanta	84
8.6	Nivelet e arritjeve	85
8.7	Vetëvlerësimi dhe vlerësimi i nxënësit nga nxënësi	86
9	KRITERET E HARTIMIT DHE TË VLERËSIMIT TË TESTIT	90
9.1	Parimet e hartimit të testeve nga mësuesi	91
9.2	Hartimi i testit.....	92
9.3	Llojet e pyetjeve që hartohen në teste(shiko shembujt)	94
9.4	Hapat për hartimin e testit përmbledhës dhe modele testesh	97
	Model testi 1	101
9.5	Detyra përmbledhëse.....	112
10	BIBIOLIOGRAFIA	122

1 QËLLIMI I UDHËZUESIT

1.1 Qëllimi

Udhëzuesi lëndor i lëndës së historisë për arsimin e mesëm të ulët, trajton në mënyrë më të thellë të gjitha aspektet e kurrikulës që nga planifikimi i saj, metoda të mësimdhënies, metoda të të nxënësve, vlerësimin e nxënësit në kontekstin e zhvillimit të kompetencave gjatë zbatimit të programeve të historisë, klasa VI-IX. Në këtë udhëzues janë kombinuar të gjitha materialet në zbatim të kurrikulës me kompetenca, me eksperiencën dhe praktikën më të mira të mësuesve në shkollë. Ky udhëzues synon të nxisë kreativitetin e mësuesve për të përdorur metoda mësimdhënie-nxënie sa më interesante dhe tërheqëse për nxënësin, që lehtësojnë procesin e nxënies në lëndën e historisë

1.2 Përdoruesit e udhëzuesit

Udhëzuesi u vjen në ndihmë punonjësve arsimorë në sistemin e arsimit parauniversitar dhe si i tillë përdoret:

- nga mësuesit, drejtuesit e shkollave, nxënësit, prindërit të cilët punojnë së bashku për të përmirësuar cilësinë e të nxënësve dhe rezultateve të nxënësve në lëndën e historisë;
- nga të gjitha institucionet arsimore në varësi të MAS, njësitë arsimore vendore për zhvillimin profesional, këshillimin, vëzhgimin, monitorimin, kualifikimin e punonjësve arsimorë;
- nga institucionet e arsimit të lartë që përgatisin mësues në lëndën e historisë, të cilët mund t'i referohen për formimin fillestar të mësuesve të rinj.

1.3 Struktura e udhëzuesit

Udhëzuesi mundohet të japë përgjigje për një sërë pyetjesh dhe çështjesh të ngritura nga drejtuesit e shkollës, mësuesit, nxënësit, prindërit të cilët herë pas here kanë dilemat e tyre në lidhje me zbatimin e kurrikulës me kompetenca në lëndën e historisë. Pjesë të udhëzuesit, përveç aspekteve të planifikimit të kurrikulës, metodologjisë, vlerësimit janë edhe modele/shembuj¹:

- të zhvillimit të kompetencave kyçe nëpërmjet kompetencave të lëndës;

¹ Shënim: Shembujt/modelet e dhëna në udhëzues janë dhënë për qëllime ilustrimi dhe nuk janë ezaurues (shterues).

- të integritimit ndërlëndor brenda dhe jashtë fushës së të nxënës;
- të përdorimit të metodave, teknikave dhe strategjive që përdoren për zhvillimin e kompetencave të lëndës dhe kyçe;
- të planifikimit kurrikular të lëndës;
- të planifikimit të projektit kurrikular;
- të hartimit dhe vlerësimit të testit ose detyrës përmbledhëse.

2 RËNDËSIA E LËNDËS SË HISTORISË NË ARSIMIN E MESËM TË ULËT

Lënda e historisë është thelbësore në zhvillimin e qytetarëve, të cilët i kuptojnë çështjet aktuale me zgjuars, nëpërmjet kuptimit, analizës dhe përfundimeve të nxjerra nga përvojat e së shkuarës.

Studimi i lëndës së historisë i ndihmon nxënësit të zhvillojnë një ndjenjë humanizmi të gjerë, të kuptojnë zhvillimin e personalitetit të tyre, mënyrën si ata ngjasojnë dhe diferencohen nga të tjerët në raport me kohën dhe me hapësirën, të dallojnë diferencën midis supozimit dhe faktit, të mos besojnë në përgjigjen e paargumentuar dhe të respektojnë vërtetësinë e burimeve historike duke dalluar analogjinë false, të njohin abuzimet nga “mësimet” historike, të peshojnë pasojat që vijnë prej tyre, si dhe të marrin parasysh se padija për të shkuarën na bën “të burgosurit” e saj. Detyra e historisë është të drejtojë nxënësit për t’u bërë pjesëtarë të përgjegjshëm të shoqërisë, të cilët dinë se si të trajtojnë në mënyrë kritike një fenomen të epokës së tyre dhe të së shkuarës.

2.1 Synimet e mësimdhënies dhe të nxënës në lëndën e historisë

Historia i ndihmon nxënësit që të bëhen të ditur, të logjikshëm, kureshtarë, të balancuar, të ndjeshëm dhe individë të aftë për të dhënë argumente dhe vendime të arsyetuara mirë. Këto cilësi mbështesin nxënësit në zhvillimin e qëllimeve, kompetencave kyçe dhe rezultateve të dëshiruara të arsimit parauniversitar, në mënyrë që ata të jenë individë të përgatitur, të aftë për të kontribuar ndaj kombit dhe të aftë për t’iu përgjigjur zhvillimeve globale. Kurrikula e historisë në arsimin bazë pajis nxënësit me aftësi dhe cilësi intelektuale nëpërmjet zhvillimit dhe ndërtimit të një sërë konceptesh dhe kompetencash lëndore, të cilat u krijojnë atyre mundësi të analizojnë në mënyrë kritike informacionin, lidhjet shkak-pasojë, të interpretojnë burimet, të ndërtojnë shpjegime të arsyetuara dhe argumentuara dhe të vlerësojnë interpretimet e ndryshme për të shkuarën.

Historia ndërton tek nxënësi konceptet, kompetencat dhe cilësitë historike, nëpërmjet:

- angazhimit në mënyrë aktive në kërkimin historik me qëllim që të zhvillojë vetëbesimin,

- reflektimin dhe mendimin kritik;
- zhvillimit të aftësive/shkathtësive të kërkimit historik, duke u bazuar në burime historike për studimin e ngjarjeve të ndryshme të historisë;
 - interpretimit të efektit të kohës, të vazhdimësisë dhe të ndryshimit në marrëdhëniet historike dhe rolin e tyre në perspektivat e së ardhmes;
 - interpretimit të historisë së shoqërisë njerëzore në të kaluarën, në mënyrë që nxënësit të kuptojnë të sotmen;
 - kuptimit se si dhe pse ngjarje dhe çështje të veçanta historike janë interpretuar në mënyra të ndryshme;
 - zhvillimit të aftësive për të analizuar dhe për të interpretuar informacionin historik në mënyrë kritike dhe të përgjegjshme, nëpërmjet dialogut, kërkimit të së vërtetës dhe përmes debatit të hapur, sidomos për çështje të ndjeshme historike;
 - ndërveprimet me individë dhe grupe individësh të kulturave të ndryshme për të njohur të kaluarën dhe për të kuptuar ndërveprimin e saj me të sotmen, duke nxënë, analizuar dhe menduar në mënyrë kritike;
 - mundësitë të ndërtimit të identitetit individual dhe kolektiv përmes njohjes dhe krahasimit të trashëgimisë së tyre historike të përbashkët;
 - vlerësimet të pozitës së qytetërimit shqiptar në raport me qytetërimet botërore;
 - argumentimit të vlerave të trashëgimisë historike, duke e vlerësuar këtë trashëgimi si pjesë të përcaktimit të identitetit të një populli;
 - përdorimit të ICT për të kërkuar informacion për të shkuarën në lidhje me datat, personazhet, objektet, ngjarjet dhe proceset historike, si dhe për të përzgjedhur, klasifikuar, organizuar dhe paraqitur gjetjet;
 - zhvillimit të aftësive qytetare, të cilat kontribuojnë në rritjen e tyre personale si individë, në përgatitjen e tyre në jetë, në punë dhe në shoqëri;
 - ndërtimit të aftësive për të kuptuar, organizuar dhe komunikuar dijet e tyre historike përmes mënyrave të ndryshme dhe përdorimit të mediave të ndryshme;
 - pajisjes me kompetencat e duhura për të kontribuar në mënyrë aktive dhe me përgjegjësi si qytetarë lokalë dhe globalë në ndërtimin e perspektivës;
 - forcimit të ndjenjës së identitetit kombëtar dhe të respektit për historinë kombëtare, me qëllim zgjerimin e përmasave evropiane në studimin e historisë.

2.2 Risitë e lëndës së historisë

Trajtimi i lëndës së historisë nëpërmjet koncepteve kyçe dhe kompetencave është risia kryesore e lëndës së historisë. Programet e historisë nëpërmjet të gjitha tematikave që zhvillon ndërton një numër kompetencash dhe konceptesh, të cilat mbështesin studimin e historisë. Kompetencat historike janë procese dhe aftësi thelbësore që përfshihen në të gjithë programin e historisë nëpërmjet tematikave dhe situatave të sugjeruara.

Me kurrikulën e re, historia është strukturuar në ndërtimin e pesë kompetencave historike, të cilat janë dhënë në tabelën më poshtë:

Tabela: Kompetencat historike

Kompetenca	Treguesit
<p>Kompetenca: Kërkimi historik Kjo kompetencë ka të bëjë me shtrimin dhe hartimin e pyetjeve për çështje historike, për të strukturuar një shqyrtim, për të përzgjedhur burimet, për të dhënë fakte për të nxjerrë dhe për të argumentuar konkluzionet.</p>	<p>Disa tregues kryesorë janë:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kërkon, zbulon, identifikon dhe shqyrton, individualisht dhe si pjesë e një grupi, pyetje specifike historike ose çështje, duke bërë testimin e hipotezave; • reflekton në mënyrë kritike për pyetje ose çështje historike.
<p>Kompetenca: Përdorimi i burimeve Kjo kompetencë ka të bëjë me vlefshmërinë dhe me besueshmërinë e burimeve historike të përdorura.</p>	<p>Disa tregues kryesorë janë:</p> <ul style="list-style-type: none"> • shpjegon tipat e burimeve historike, si një domosdoshmëri në punën e historianit; • kërkon, duke vlerësuar burimet alternative, për ndërtimin e ngjarjes historike; • identifikon, zgjedh dhe përdor një sërë burimesh historike, duke përfshirë burimet tekstuale, vizuale, objektet dhe mjedisin historik; TIK; • vlerëson cilësinë e burimeve të përdorura për të arritur përfundime të arsyetuara dhe logjike e të besueshme;
<p>Kompetenca: Interpretimi historik Kjo kompetencë ka të bëjë me të kuptuarit se si historianët dhe të tjerët formojnë interpretime për të kaluarën në mënyra të ndryshme, duke përfshirë fotografi, shfaqje, filma, tregime, muze etj.</p>	<p>Disa tregues kryesorë janë:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kupton pse historianët dhe të tjerët i kanë interpretuar ngjarjet, njerëzit dhe situatat në mënyra të ndryshme bazuar në sërë burimesh dhe mediash; • shpjegon se si dhe pse ngjarjet historike janë interpretuar në mënyra të ndryshme; • shqyrton një sërë interpretimesh të së

	kaluarës për të vlerësuar vlefshmërinë e tyre nga këndvështrimi i burimeve dhe alternative te reja historike.
<p>Kompetenca: Analiza shkak - pasojë</p> <p>Kjo kompetencë ka të bëjë me identifikimin dhe vlerësimin e rëndësisë relative të faktorëve të ndryshëm, si dhe shpjegimin e lidhjeve ndërmjet shkakut dhe pasojës, duke pasur parasysh marrëdhënien ndërmjet argumenteve, dëshmive dhe interpretimeve.</p>	<p>Disa tregues kryesorë janë:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizon ngjarjet historike në lidhjet e tyre shkak-pasojë; • shpjegon pasojat në përfundimin e ngjarjeve, të situatave dhe të ndryshimeve historike. • shikon te sotmen si rezultat i ngjarjeve historike të kaluar ose si reflektim ndaj tyre.
<p>Kompetenca: Shpjegimi dhe komunikimi për të shkuarën</p> <p>Kjo kompetencë ka të bëjë me zhvillimin e aftësive të të dëgjuarit, të të lexuarit të të shkruarit, të përdorimit të TIK-ut, si aftësi bazë për të kujtuar, për të përzgjedhur, për të klasifikuar dhe për të organizuar informacionin historik, duke përdorur me saktësi terminologjinë historike për përshkrimin dhe për shpjegimin e ngjarjeve në të shkuarën</p>	<p>Disa tregues kryesorë janë:</p> <ul style="list-style-type: none"> • paraqet shpjegime rreth së kaluarës që janë koherente, të strukturuar dhe të arsyetuara, duke përdorur kronologjinë dhe fjalorin e duhur historik; • komunikon njohuritë historike në mënyra të ndryshme, duke përdorur kronologjinë dhe fjalorin e duhur historik; • përdor TIK-un për të kërkuar informacion për të shkuarën në lidhje me datat, personazhet, objektet, ngjarjet dhe proceset historike, si dhe për të përzgjedhur, klasifikuar, organizuar dhe paraqitur gjetjet.

Organizimi i mësimi të historisë me bazë kompetencat, siguron zhvendosjen e fokusit të nxënies nga përmbajtja lëndore (mësuesi në qendër) në atë që nxënësit kanë nevojë të dinë dhe të bëjnë me efikasitet në situata të ndryshme të nxëni (nxënësi në qendër). Nxënësit mësojnë nga njerëzit dhe situatat rreth tyre.

Në programet e historisë, për secilën klasë, janë menduar veprimtari praktike, të cilat janë vendosur në rubrikën “Situata të nxëni të sugjeruara”. Nëpërmjet këtyre veprimtarive hartuesi i tekstit dhe mësuesi integron historinë e shqiptarëve me historinë e qytetërimeve botërore si dhe lëndën e historisë me fushat e tjera kurrikulare dhe me temat ndërkurrikulare. Nxënësi, në orët e veprimtarive, zbaton në situata praktike kompetencat e lëndës dhe kompetencat kyçe.

Po ashtu në programet e historisë janë dhënë Rekomandimet Rek (2001)15 e Komitetit të Ministrave të Shteteve anëtare lidhur me mësimin e historisë në Evropë në shekullin XXI.

2.3 Shtrirja e lëndës së historisë në arsimin e mesëm të ulët

Lënda e historisë fillon në shkallën e dytë të kurrikulës së arsimit bazë (AB), klasa e 4-t, duke vijuar deri në përfundim të AB shkalla e katërt e kurrikulës, klasa e 9-të.

- Në klasat 4, 5 dhe 6, lënda e historisë zhvillohet me një orë në javë;
- Në klasat 7-të; 8-të dhe 9-të, zhvillohet me dy orë në javë.

Tabela 1: Plani mësimor për lëndën e historisë në Arsimin Bazë

Klasa	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Totali i orëve vjetore të historisë në AB
Plani mësimor Histori				1	1	1	2	2	2	315

Lënda e historisë në arsimin bazë, shkalla e dytë, e tretë dhe e katërt e kurrikulës, klasa 4-9-të, fillon me historinë personale, familjare, historinë lokale, për të vijuar në klasat më të larta (shkalla e tretë) të AB me historinë e qytetërimeve botërore dhe historinë e shqiptarëve, në periudhën parahistorisë, në periudhën antike, në periudhën moderne dhe në periudhën bashkëkohore.

3 MODELE TË ZHVILLIMIT TË KOMPETENCAVE KYÇE NËPËRMJET KOMPETENCAVE TË LËNDËS

Programi i historisë nëpërmjet temave, veprimtarive praktike, projekteve krijon kushte për ndërtimin e kompetencave të lëndës dhe të kompetencave kyçe që lidhen me to, për të gjithë nxënësit në arsimin bazë. Për të realizuar në praktikë lidhjen mes kompetencave të lëndës me kompetencat kyçe, mësuesi duhet të për zgjedhë situatat e të nxënës, veprimtaritë dhe metoda/teknika që bëjnë të mundur realizimin e tyre. Organizimi i mësimin të historisë me bazë kompetencat përqendrohet në atë që nxënësi duhet të dijë, të bëjë saktë dhe të shpjegojë pse e bën. Kur nxënësi zbaton kompetencat historike, ai njëkohësisht është duke zbatuar dhe kompetencat kyçe. P.sh. kompetenca historike “Kërkimi historik”, përfshin shumë nga aftësitë e mendimit kritik dhe strategjitë e zgjidhjes së situatave të ndryshme problemore në shoqëri dhe në jetën e përditshme. Për të zhvilluar këto kompetenca, nxënësit duhet të kërkojnë, të mbledhin, të gjejnë, dhe të sintetizojnë informacione nga burimet primare dhe sekondare, nga informacione me gojë, me shkrim, dhe ato vizuale.

Ata duhet të dinë ku të kërkojnë informacion, cilat informacione do t'i ndihmojnë ata për të ndërtuar një argument, si të interpretojnë informacionin e gjetur, si të strukturojnë marrëdhëniet

komplekse shkakore, si të vlerësojnë saktësinë e burimit dhe si të krahasojnë gjetjet e tyre me faktet historike. Ata mësojnë të komunikojnë gjetjet e tyre dhe i komunikojnë ato për audienca të ndryshme. Pra gjatë zhvillimit të kompetencave historike, nxënësi zhvillon gjithashtu kompetencat kyçe në lidhje me të menduarin, Tik-un, përpunimin e informacionit, krijimtarinë, prezantimin e detyrave, punën në grup, komunikimin efektiv etj.

Më poshtë jepen disa shembuj/modele që bazohen në tema konkrete ku evidentohen rrugë dhe metoda për përmbushjen e rezultateve të të nxënësve për realizimin e kompetencave kyçe nëpërmjet lëndës së historisë. Shembujt e mëposhtëm të zhvillimit të kompetencave kyçe nëpërmjet zhvillimit të kompetencave historike dhe përmbajtjes së lëndës nuk janë shteruese. Ato pasurohen nga vetë mësuesit.

Shembull 1

Nr.	Klasa	Tema	Metodologjia	Mjete ndihmëse
1.	6	Llogaritja e kohës	Diskutim /Lexim i orientuar/ Punë në grupe.	Teksti, fotografi të ndryshme, fletë A4, stilolaps, laps

Mësuesi/ja, një orë para zhvillimit të temës u ka kërkuar të sjellin fotografi të tyre të bëra në vite të ndryshme, i orienton ata që të shohin fotot dhe të bëjnë një përshkrim të ndryshimeve që kanë ndodhur nga lindja e tyre deri më sot.

Kompetencat kyçe

- Kompetenca e të menduarit (përzgjedh fotot që pasqyrojnë ndryshimin dhe e ndihmojnë për të treguar të shkuarën e tij).
- Kompetenca e të nxënësve

Kompetencat e lëndës

- Kërkimi, përdorimi i burimeve dhe interpretimi historik (nxënësit prezantojnë ndryshimet duke iu referuar fotografive të tyre)
- Shpjegimi dhe komunikimi për të shkuarën (nxënësit prezantojnë ndryshimet që kanë pësuar nga lindja e tyre e deri më sot)

Mësuesi/ja pyet nxënësit:

- Në cilin vit keni lindur?
- Sa vite kanë kaluar nga viti i lindjes tuaj?

Kompetencat kyçe

- Kompetenca e të menduarit

Konceptet kyçe

- Koha dhe kronologjia

Mësuesi/ja ndërton në tabelë shiritin e kohës të cilin e ndan në dy pjesë, shënon dy periudhat historike para dhe pas Lindjes së Krishtit dhe kërkon nga nxënësit ta ndërtojnë atë në fletore dhe të shënojnë në të vitet e lindjes të pjesëtarëve të familjes së tyre dhe të tregojnë pse i kanë vendosur në mënyrë të tillë.

Kompetencat kyçe

- Kompetenca e të menduarit. (Nxënësit ndërtojnë shiritin e kohës)
- Kompetenca e të nxënimit (Vendosin në të vitet e lindjes së pjesëtarëve të familjes)

Kompetencat e lëndës

- Interpretimi historik (shënon në fletore dy periudhat historike para dhe pas Lindjes së Krishtit)

Mësuesi/ja pyet nxënësit:

- Sa vite ka një shekull para dhe pas lindjes së Krishtit?
- Kur ka filluar dhe kur ka mbaruar shek. I p.k?
- Sa vite ka një mijëvjeçar?
- Në cilin mijëvjeçar përfshihet viti 2018?
- Ju keni lindur në vitin 2004, në cilin shekull dhe mijëvjeçar bën pjesë ky vit?
- Kur ka filluar shek XXI?
- Cili do të jetë viti I fundit i shek XXI?
- Cilit shekull i përket ngjarja “Kuvendi i Lezhës u mbajt më 2 mars 1444”?

Kompetencat kyçe

Kompetenca e të menduarit.
(Nxënësit kryejnë veprime matematikore për të llogaritur kohën)

Kompetencat e lëndës

- Shpjegimi dhe komunikimi për të shkuarën. (Nxënësit tregojnë ngjarjen historike duke e vendosur atë në kohë (shekull/mijëvjeçar)

Mësuesi/ja shënon në tabelë data të ngjarjeve të ndryshme historike si p.sh: Lufta e dytë iliro-romake ndodhi në vitin 229 para lindjes së Krishtit, Lojërat e para olimpike u zhvilluan në vitin

776 para lindjes së Krishtit, Skënderbeu lindi në vitin 1405, Kruja u rrethua për herë të parë në vitin 1450, dhe i fton t'i vendosin në shkallën e kohës duke pasur parasysh periudhat para dhe pas lindjes së Krishtit dhe të tregojnë arsyet përse i kanë vendosur në mënyrë të tillë.

Kompetencat kyçe

- Kompetenca e të menduarit, të nxëniet dhe komunikimit. *(Nxënësit kryen llogaritje, analizon të dhënat numerike për të kuptuar të shkuarën dhe shpjeguar atë).*

Kompetencat e lëndës

- “Interpretimi historik” dhe “Shpjegimi dhe komunikimi për të shkuarën”. *(Nxënësit vendosin vitet në shkallën e kohës dhe argumentojnë pse para lindjes së krishtit vitet vijnë duke zbritur ndërsa pas lindjes së Krishtit vijnë duke u rritur.)*

Kompetencat konsiderohen të realizuara nëse nxënësi/ja:

- përdor numrat negative dhe pozitiv;
- kryen llogaritje për të përcaktuar shekujt, mijëvjeçarët para dhe pas Lindjes Krishtit;
- analizon të dhënat numerike për të kuptuar, shpjeguar dhe komunikuar të shkuarën;
- përcakton në cilin shekull apo mijëvjeçar bëjnë pjesë ngjarje të ndryshme historike;
- bën dallimin midis viteve, shekujve dhe mijëvjeçarëve para dhe pas Lindjes së Krishtit;
- vendos saktë në shkallën e kohës vitet, shekujt dhe mijëvjeçarët.

Shembull 2

Nr.	Klasa	Tematika	Tema	Situata e të nxëniet	Metodologjia	Mjete ndihmëse
1.	7	Qytetërimet në fillimet e historisë moderne	Kultura parakolumbiane e Amerikës	Mësuesi/ja shënon në tabelë emërtimet Astekë, Maja dhe Inkas dhe i kërkon nxënësve të tregojnë çfarë dinë rreth tyre dhe përgjigjet e sakta i shënon në tabelë.	Paraqitje grafike e informacionit/ Punë në grupe/ Diskutim	Teksti, Hartë historike, enciklopedi, kompjuter i lidhur me internetin, materiale të ndryshme nga interneti.

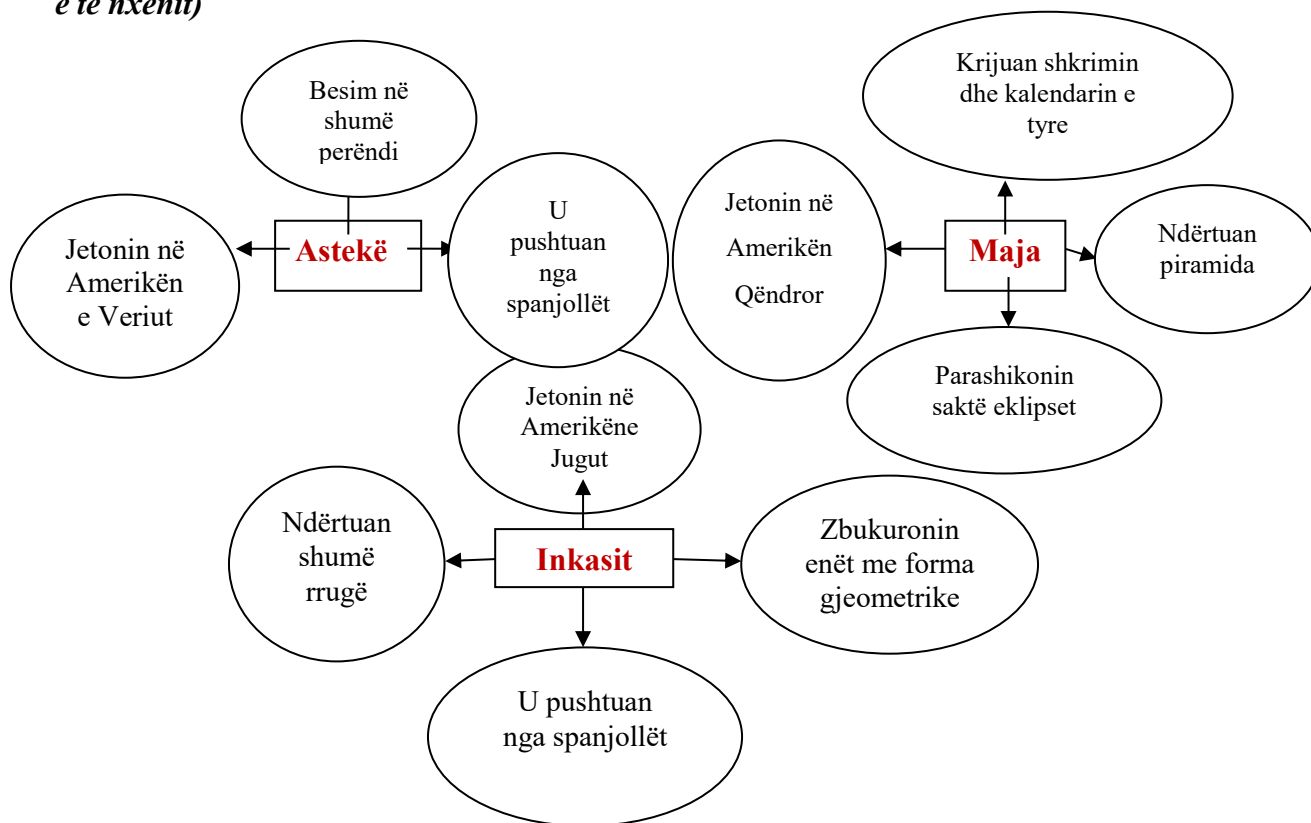
Kompetencat kyçe

- Kompetencë e të nxëniet
- Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit

Kompetencat e lëndës

- Kërkimi historik
- Përdorimi i burimeve

Hapi i parë. Mësuesi/ja shënon në tabelë emërtimet Astekë, Maja dhe Inkas dhe u kërkon nxënësve të tregojnë çfarë dinë rreth tyre dhe përgjigjet e sakta i shënon në tabelë. **(kompetencë e të nxënit)**

Mësuesi/ja ndan nxënësit në tre grupe dhe i jep detyrë secilit grup të kërkojë në internet dhe në Enciklopedinë e Historisë së Botës, për qytetërimet Maja, Asteke dhe Inkase.

- Grupi I. Gjeni informacion për shtrirjen e fiseve Asteke, organizimin e tyre ekonomik, politik e shoqëror dhe arritjet e tyre në shkencë art e kulturë.
- Grupi II. Gjeni informacion për shtrirjen e fiseve Maja, organizimin e tyre ekonomik, politik e shoqëror dhe arritjet e tyre në shkencë art e kulturë.
- Grupi III. Gjeni informacion për shtrirjen e fiseve Inkase, organizimin e tyre ekonomik, politik e shoqëror dhe arritjet e tyre në shkencë art e kulturë.

Nxënësit kërkojnë në internet dhe në Enciklopedinë e Historisë së Botës dhe mbledhin informacion e duhur për detyrën e ngarkuar. ***Në këtë rast përmbushet kompetenca e lëndës - përdorimi i burimeve (aksesojnë dhe shfrytëzojnë burimet për të marrë informacion) dhe kompetencat kyçe - kompetenca personale dhe kompetenca e të nxënit (punojnë individualisht dhe në grup për të kërkuar, për të gjetur informacionin e kërkuar)***

Mësuesi/ja udhëzon nxënësit (të ndarë në grupe) të përzgjedhin informacionet dhe fotot e të përgatisin një material për prezantim me një nga format (muzeu virtual, dokumentar, power point).

Çdo prezantim duhet të ketë në përmbajtjen e tij elementet si: pyetje, analizë të fakteve dhe argumenteve, konceptet historike dhe vlera e rëndësia e qytetërimit parakolumbian në të shkuarën dhe sot. *(Në këtë rast përmbushet kompetenca e lëndës - kërkimi historik, kompetencat kyçe- kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit, kompetencë digjitale)*

Grupet prezantojnë punën e bërë me një nga format e kërkuara. Pas prezantimit nxënësit diskutojnë rreth saktësisë së informacionit dhe e plotësojnë atë. *Në këtë rast përmbushet kompetenca e lëndës- kërkimi historik dhe përdorimi i burimeve dhe kompetencat kyçe - kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit (grupet komunikojnë informacionin e përgatitur për qytetërimet Ateke, Maja dhe Inkas, konceptet qytetërim, qytetërim parakolumbian, tempuj piramidë etj.). Kompetencë personale (komunikon vlerësimin që ka për qytetërimet parakolumbiane, rëndësinë që ka sot kjo kulturë si pjesë e trashëgimisë kulturore dhe atraksion turistik).*

Kompetencat konsiderohen të realizuara nëse nxënësi/ja:

- Vendos në kohë periudhën e fillimit dhe përfundimit të qytetërimeve Asteke, Maja dhe Inkase;
- Tregon në hartë shtrirjen e këtyre qytetërimeve;
- Evidenton veçoritë e organizimit shtetëror, ekonomik, shoqëror në këto vende;
- Përshkruan elementet e përbashkëta të jetës ekonomike të tri qytetërimeve;
- Vlerëson arritjet e këtyre qytetërimeve në shkencë, art e kulturë.

Nr.	Klasa	Tematika	Tema	Situata e të nxënës	Metodologjia	Mjete ndihmëse
1	9	Parahistoria dhe antikiteti në territoret shqiptare	Qytetërimi ilir	Nxënësit prezantojnë gjetjet për shtrirjen e fiseve ilire, origjinën e tyre, për besimin dhe elementet e artit e kulturës ilire, foto të objekteve apo zonave arkeologjike.	Diskutim/ Ditari pjesësh/ Lexim orientuar	Teksti, Hartë e shtrirjes së fiseve ilirë, Fjalori Enciklopedik Shqiptar vol I, materiale nga internet.

Kompetencat kyçe

- Kompetenca qytetare
- Kompetenca për jetën, sipërmarrjen dhe mjedisin

Kompetencat e lëndës

- Kërkimi historik
- Përdorimi i burimeve
- Analiza shkak-pasojë

Punë përgatitore : Një orë para zhvillimit të temës mësuesi/ja i kërkon nxënësve që të kërkojnë në internet apo në tekste informacion për shtrirjen e fiseve ilire, origjinën e tyre, për besimin dhe elementet e artit e kulturës ilire, foto të objekteve apo zonave arkeologjike.

Nxënësit prezantojnë gjetjet. Në kryerjen e kësaj punë përgatitore, mësuesi synon të realizojë **kompetencën e lëndës - përdorimi i burimeve** (*aksesojnë dhe shfrytëzojnë burime të ndryshme për të përgatitur informacionin*) dhe **kompetencën kyçe - kompetenca e sipërmarrjes, jetën dhe mjedisin** (*nxënësi kërkon dhe përzgjedh informacion për temën individualisht*). **Kompetencën personale** - (*nxënësi shqyrton një sërë burimesh që paraqesin tezat pro dhe kundër origjinës autoktone të ilirëve*)

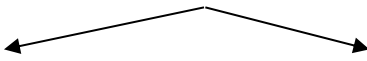
Mësuesi/ja i orienton nxënësit të lexojnë çështjen “Origjina ilirëve” dhe të punojnë në dyshe ku një nga nxënësit ngre çështje dhe tjetri bën komentet për të.

- Mësuesi/ja ndërton në tabelë ditarin dypjesësh.
 - Nxënësit plotësojnë pjesët e ditarit dhe i prezantojnë ato.

Çështja	Komenti
Origjina ilire	<p>→ Teza 1: ilirët janë një popull autokton, që u formuan si popull në territorin perëndimor të Ballkanit, gjatë fundit të mijëvjeçarit II pr.K. (periudha e bronzit) dhe mijëvjeçarit I pr.K. (periudha e hekurit); kishin gjuhën, kulturën e tiparet e përbashkëta.</p> <p>→ Teza 2: ilirët janë të ardhur që u përzien me popullsinë vendase.</p>
<p><i>Nxënësit të mbështesin njëri nga tezat dhe argumentojnë qëndrimin e tyre.</i></p> <p>Kompetencë e lëndës - interpretimi historik (<i>Nxënësit prezantojnë dy qëndrimet për origjinën e ilirëve dhe mbrojnë tezën e parë duke u mbështetur në zbulimet arkeologjike dhe studimet gjuhësore (fjalë nga pellazgjishtja që gjejnë kuptimin e tyre në gjuhën e ilirëve)</i>). Kompetenca kyçe - kompetencë qytetare (<i>Nxënësit shpjegojnë origjinën duke vlerësuar zbulimet arkeologjike dhe gjuhësore</i>) dhe kompetencë për jetën, sipërmarrjen dhe mjedisin (<i>Nxënësi vlerëson burimet, zbulimet arkeologjike dhe gjuhësore, në shfaqjen e qëndrimit të tij</i>).</p>	

Mësuesi/ja udhëzon nxënësit të lexojnë çështjen “Vendndodhja e ilirëve” dhe më pas kërkon nga ata të tregojnë në hartë kufijtë e Ilirisë, shtrirjen e fiseve si: liburnët, dalmatët, ardianët, dardanët, pajonët, taulantët, enkelejtët, desaretët, molosët, kaonët dhe tesprotët; mesapët, japigët; të tregojnë shtrirjen e mbretërisë Dardane dhe shtetit të Epirit. (kompetenca kyçe - kompetencë e të nxënësit)

Mësuesi/ja ndërton në tabelë ditarin dypjesësh dhe kërkon nga nxënësit të lexojnë në tekst çështjen “Organizimi ekonomik-shoqëror i ilirëve” dhe përsëri në dyshe të plotësojnë ditarin dypjesësh duke analizuar zhvillimin ekonomik dhe evidentuar ndryshimet që solli zhvillimi ekonomik te ilirët.

Çështja	• Komenti
Ndryshimet që solli zhvillimi ekonomik te ilirët	→ Në ekonomi – u zhvilluan degë të tilla si: bujqësia, blegtoria, gjuetia, peshkimi, kriporja, rritja e bletës, poçaria, metalurgjia, tregtia dhe këmbimi; prenë monedhat e tyre prej bronzi e argjendi;
	<p>• Ndryshimet në ekonomi sollën</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;"> <p>Ndërtimin e qyteteve bashkëkohore</p> </div> <div style="text-align: center;"> </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;"> <p>U kalua në shoqërinë me shtresa. U formuan shtetet e para Lindi shoqëria skllavopronare ilire.</p> </div> </div>

Kompetencat që realizohen: Kompetenca e lëndës – analiza shkak-pasojë (Zhvillimi ekonomik solli si pasojë ngritjen e qyteteve bashkëkohore, kalimin nga shoqëria fisnore në shoqërinë me shtresa dhe formimin e shteteve) dhe kompetencës kyçe - kompetenca e jetës, sipërmarrjes dhe mjedisit (Bashkëvepron në dyshe për të analizuar zhvillimin ekonomik dhe evidentuar ndryshimet në shoqërinë ilire.

Kompetencat konsiderohen të realizuara nëse nxënësi/ja:

- parashtron teza kryesore për origjinën e ilirëve dhe paraqet argument për tezën që mbron;
- tregon në hartë shtrirjen e ilirëve, fiseve dhe qyteteve ilire dhe ndarjet fiziko – gjeografike;
- evidenton kur dhe ku u krijua shteti i parë ilir;
- përcakton tiparet e zhvillimit ekonomik e shoqëror e kulturor të ilirëve.

4 INTEGRIMI NDËRLËNDOR

Integrimi ndërlëndor brenda dhe jashtë fushës së të nxënit mundëson lidhjen e historisë me lëndët brenda fushës dhe me fushat e tjera kurrikulare, në mënyrë që kurrikula e arsimit të mesëm të ulët të shihet si një e tërë për formimin e nxënësit dhe për realizimin e qëllimeve kryesore të shkollës dhe të shoqërisë në fushën e arsimit.

Shembull 1-Integrimit ndërlëndor brenda fushës së të nxënit

Përshkrim i shkurtër: Tema mësimore “Përmbysja e regjimit carist në Rusi. Vendosija e plotë e regjimit totalitar komunist” trajton përmbysjen e regjimit carist në Rusi me anë të revolucionit demokratik të tetorit të 1917 dhe vendosjen e Republikës, ardhjen e komunistëve në pushtet dhe vendosjen e diktaturës së proletarietit. Në këtë temë përfshihen njohuri që kanë të bëjnë me pozitën gjeografike e Ruisë dhe tri Republikave që u bë në pjesë e BS, tiparet e zhvillimit ekonomik të Ruisë komuniste, liritë dhe të drejtat e individit në shtetin diktatorial.

Skema e integrimit

Klasa	Histori	Gjeografi	Qytetari
8	Përmbysja e regjimit carist në Rusi. Vendosija e plotë e regjimit totalitar komunist	Rajoni i Evropës Lindore	Kuptimi për të Drejtat dhe Liritë e Njeriut
	<p>Arsyet që sollën vendosjen e diktaturës së proletarietit në Rusi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pjesëmarrja e Ruisë në Luftë; • Mungesa e ushqimeve dhe rritja e çmimeve; • Ushtria ruse kishte pësuar humbje të mëdha; • Të vendosur përballë vështirësive ushtarët rus dezertonin. <p>Revolucioni i tetorit 1917.</p>	<p>Ndikimi i pozitës gjeografike të Ruisë Tanskaukazisë, Ukrainës dhe Bjellorusisë në krijimin e BS:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pozita gjeografike e Ruisë ; • Pozita gjeografike e Tanskaukazisë, Ukrainës dhe Bjellorusisë; • Zhvillimi ekonomik i BS-së. 	<p>Ndikimi i diktaturës së proletarietit në të liritë dhe të drejtat e individit në BS:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuptimi i të drejtave dhe lirive; • Liritë dhe të drejtat vetjake; • Liritë dhe të drejtat politike dhe qytetare; • Liritë dhe të drejtat ekonomike, sociale e kulturore.

Shembull 2

Përshkrim i shkurtër: Tema mësimore “Shqipëria në rrugën e integrimit euroatlantik në vitet 1991-2013” trajton përpjekjet e Shqipërisë për t’u integruar në strukturat euroatlantike, veçanërisht hapat e ndjekur nga shteti Shqiptar dhe BE-ja për integrimin e vendit në Bashkimin Europian si vendosja e marrëdhënieve diplomatike me BE-në, nënshkrimi i Marrëveshjes së Stabilizim Asociimit, Marrëveshja e Lehtësimit të Lëshimit të Vizave, kërkesa për anëtarësim në BE. Në këtë temë përfshihen njohuri që kanë të bëjnë me arsyet pse vendi ynë aspiron të bëhet pjesë e BE-së, rëndësia dhe perspektiva e zgjerimit me vendet e Ballkanit.

Skema e integrimit

Klasa	Histori	Gjeografi
9	Shqipëria në rrugën e integrimit euroatlantik në vitet 1991-2013	Roli i BE-së dhe perspektiva e zgjerimit
	Rruga e Shqipërisë për anëtarësim në Bashkimin Europian <ul style="list-style-type: none"> • Përpjekjet e shtetit shqiptar për t’u integruar në strukturat euroatlantike në vitet 1991-1996 • Vendosja e marrëdhënieve diplomatike me BE; • Hapja e negociatave të Shqipërisë me BE-në • Nënshkrimi i Marrëveshjes së Stabilizim-Asocimit • Marrëveshja për Lehtësimin e Lëshimit të Vizave Kërkesa për Anëtarësim në BE.	Roli i BE dhe perspektiva e zgjerimit: <ul style="list-style-type: none"> • Përbërja e BE-së; • Vendet e Ballkanit që aspirojnë të anëtarësohen në BE; • Roli i BE-së; • Shqipëria vend kandidat për anëtarësim në BE • Rëndësia e anëtarësimit në BE.

Shembull 3

Përshkrim i shkurtër: Tema “Ndarja dhe llogaritja e kohës në Histori” trajton ndarjen e kohës në histori, ndarjen në dy periudha para dhe pas lindjes së Krishtit, ndarjen në shekuj dhe mijëvjeçarë . Në këtë temë përdoren numrat negativë dhe pozitivë për llogaritjen e kohës dhe vendosjen e tyre në shiritin e kohës (bosht).

Skema e integrimit

Klasa	Histori	Matematikë
6	Ndarja dhe llogaritja e kohës në Histori	Tematika –Numri, Algjebra dhe funksioni
	Si ndahet koha në histori	Llogaritja e kohës në histori

<ul style="list-style-type: none"> • Dy periudhat historike (para dhe pas lindjes së Krishtit); • Shekuj dhe mijëvjeçarë para dhe pas lindjes së Krishtit; • Ndryshimet mes tyre. 	<ul style="list-style-type: none"> • Llogaritja e kohës me numrat negativë dhe pozitivë; • Mbledhja dhe zbritja me numra dy e tre shifror për llogaritjen e shekujve dhe mijëvjeçarëve; • Shumëzimi dhe pjesëtimi i numrave për llogaritjen e shekujve dhe mijëvjeçarëve. Vendosija e viteve, shekujve dhe mijëvjeçarëve para dhe pas lindjes së Krishtit në shkallën e kohës (bosht).
--	---

Përshkrim i shkurtër: Tema “Rilindja” trajton kushtet historike të lindjes së Rilindjes, arsytet pse lindi në Itali si: zhvillimi i qyteteve, pozita favorizuese e Italisë për zhvillimin e tregtisë me kontinentet e tjera, faktorët që ndikuan në përhapjen e saj në Evropë, ndryshimet që solli në ekonomi, shkencë e arte.

Skema e integritimit

Klasa	Histori	Gjeografi	Gjuhë shqipe	Fizikë	
7	Rilindja	<ul style="list-style-type: none"> • Ndërvarësia midis njerëzve, vendeve, rajoneve dhe mjediseve. • Evropa. • Proceset natyrore dhe shoqërore. 	Tragjedia–Hamleti (Shekspir)	Forca e rëndesës dhe pesha	
	Histori	Gjeografi	Arte	Letersi	Shkenca
	<ul style="list-style-type: none"> • Ndikimi i Humanizmit në lindjen e Rilindjes • Përhapja e ideve të Humanizmit; • Zhvillimi ekonomik shkencor; • Ndryshimet në mënyrën e jetesës dhe edukimit; • Atdheu i Rilindjes • Qytetet më të zhvilluara në Itali; • Veçoritë e Rilindjes <p><i>(Solli zhvillim në letërsi, arte, shkencë, ekonomi, politikë dhe jetën shoqërore;</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pozita gjeografike e Italisë; • Italia si pjesë e rëndësishme e rrugëve tregtare Evropë–Azi–Afrikë; 	<ul style="list-style-type: none"> • Në arte ndryshuan subjektet dhe simbolika e veprave; • Veprat e Leonardo Davincit, Mikelanxhelo Buanaroti.etj., pjesë përbërëse e trashëgimisë kulturore; 	<ul style="list-style-type: none"> • Në veprat letrare pasqyrohen shpirti njerëzor, pushteti, dashuria, marrëdhëniet njerëzore. • Pasuria e veprave të Shekspirit dhe e autorëve të tjerë të Rilindjes 	<ul style="list-style-type: none"> • Teoria e Helicentrizmit • Galileo Galilei, fizikan, matematicien,

<i>Përhapat në Evropë; Lëvizja e lirë brenda monarkive të kohës;)</i>				
---	--	--	--	--

5 TEMAT NDËRKURRIKULARE

Temat ndërkurrikulare janë tema madhore, me të cilat përballet shoqëria tani dhe në të ardhmen. Zhvillimi i tyre ndihmon nxënësit të interpretojnë botën dhe të bëjnë lidhjen e arsimit me jetën dhe me interesat e saj.

Temat ndërkurrikulare: *Identiteti kombëtar dhe njohja e kulturave; Të drejtat e njeriut; Vendimmarrja morale; Zhvillimi i qëndrueshëm; Mjedisi; Ndërvarësia; Bashkëjetesa paqësore*; ofrojnë dimensione, të cilat pasurojnë lëndën e historisë dhe përshtaten natyrshëm brenda tematikave të historisë.

Integrimi i këtyre temave gjatë zhvillimit të koncepteve dhe kompetencave historike aftëson nxënësit:

- për t'u bërë qytetarë aktivë dhe të përgjegjshëm në dimensionet lokale, kombëtare, rajonale, evropiane e globale, duke u mundësuar atyre të ndërtojnë identitetin individual dhe kolektiv përmes njohjes së trashëgimisë së tyre historike të përbashkët;
- për të ndërvepruar me individë dhe grupe individësh të kulturave të ndryshme, për të njohur të kaluarën dhe për të kuptuar ndërveprimin e saj me të sotmen, duke nxënë, analizuar dhe menduar në mënyrë kritike;
- për t'u edukuar me ndenjën e mirëkuptimit dhe të besimit të ndërsjellë midis popujve, nëpërmjet studimit të kulturës, të shkëmbimeve të shumanshme dhe të trashëgimisë;
- për të ndihmuar në formimin e një të ardhmeje më të mirë përmes kuptimit të asaj se si e shkuara ka lidhje me të tashmen dhe për të marrë vendime për një zhvillimi të qëndrueshëm të perspektivave historike;
- për të zhvilluar aftësitë qytetare, të cilat kontribuojnë në rritjen e tyre personale si individë, në përgatitjen e
- në jetë, në punë dhe në shoqëri.

Gjatë realizimit të temave ndërkurrikulare nxënësi duhet të zgjidhë situata, duhet të përdorë aftësitë e mendimit kritik, krijues, të përdorë kompetencat historike si: kërkimin, përdorimin e burimeve, interpretimin dhe komunikimin për të shpjeguar, argumentuar dhe parashikuar perspektivat për çështje të ndryshme që lidhen me këto tema ndërkurrikulare.

Shembull 1: Prirjet e qytetërimeve sot

Lënda: Histori

Klasa: 8

Zhvillimi: Dy orë mësimore

Tema: Prirjet e qytetërimeve sot

Rezultatet e të nxënit:

- evidenton lëvizjet e reja sociale;
- përcakton ndryshimet që solli në jetën ekonomike dhe shoqërore Revolucioni i Teknologjisë së Informacionit dhe Komunikimit;
- diskuton kuptimin e ndotjes së mjedisit;
- evidenton efektet e globalizimit;
- përshkruan format dhe mënyrat e ndryshme të jetesës në qytetërimet e sotme, duke gjykuar mbi raportet trashëgimi dhe tendencat e reja sot;
- vlerëson tiparet dhe prirjet e reja të artit, kulturës dhe arsimit;
- kërkon dhe shfrytëzon burime të besueshme për idetë, risitë, nismat në fushën politike, ekonomike, kulturore, artistike, sportive, mjedisore, etj në zhvillimet e shoqërisë globale sot;
- jep shembuj nga jeta e përditshme për zhvillimet në fushën e shkencës, teknologjisë dhe të shoqërisë në nivel lokal, rajonal dhe global;
- argumenton veçoritë dhe vlerat e ideve novatore në të gjitha fushat e jetës dhe rolin e tyre për rritjen e cilësisë së jetesës në Shqipëri dhe në nivel global;
- vlerëson zhvillimet në fushën e shkencës, teknologjisë dhe të shoqërisë në nivel lokal, rajonal dhe global;
- gjykon mbi kontributin e tij si qytetar në zhvillimin e shoqërisë.

Gjatë kësaj ore mësimore mësuesi zhvillon dhe ndërton një sërë njohurish, aftësish, qëndrimesh dhe vlerash të caktuara të nxënësit për zhvillimin e tyre si qytetarë të së ardhmes, të cilët do të jenë të aftë për të bashkëvepruar në paqe me kultura të ndryshme, të aftë për të kontribuar në ndërtimin e një shoqërie demokratike dhe të aftë për të funksionuar në një botë të ndërvarur, duke nxitur zhvillimin e qëndrueshëm të saj. Në këtë temë mësimore janë të përfshira dhe preken të gjitha temat ndërkurrikulare të vendosura në program: Identiteti kombëtar dhe

njohja e kulturave; të drejtat e njeriut; vendimmarrja morale; zhvillimi i qëndrueshëm; mjedisi; ndërvarësia; bashkëjetesa paqësore.

Veprimtaritë mësimore:

1. Stuhi mendimi

Mësuesi shkruan në dërrasë dhe diskuton me nxënësit rreth koncepteve bazë të temës “Prirjet e qytetërimeve sot”, më poshtë:

Njerëzit dhe popujt; trashëgimi dhe tendencat e reja sot; idetë dhe zhvillimi i shoqërisë; gjuha dhe komunikimi; shkenca dhe teknologjia; veprimet e njerëzve dhe lëvizjet e popujve; vazhdimësia dhe ndryshimet; arti dhe kultura; identiteti dhe globalizmi; natyra dhe ndikimi njeriut; progresi dhe regresi; prapambetja dhe zhvillimi; vendet e zhvilluara dhe vendet në zhvillim.

2. Diskutim

Mësuesi nxit dhe monitoron diskutimet në klasë për pyetjet e mëposhtme:

- *Në cilat lëndë i keni zhvilluar dhe përdorur këto koncepte?*
- *Zgjidhni konceptet që mendoni se ndihmojnë drejtpërdrejtë në zhvillimin e temës mësimore.*
- *Propozoni koncepte të tjera dhe argumentoni përse mendoni se janë të nevojshëm për trajtimin e e temës mësimore.*
- *Tregoni disa burime që mund të shfrytëzohen për konceptimin dhe zhvillimin e temës mësimore.*

3. Punë në grupe në laboratorin e informatikës

(Nëse nuk ka shkollë laborator, një orë më parë mësuesi u jep nxënësve të kërkojnë për temat më poshtë dhe në klasë ata klasifikojnë, organizojnë dhe interpretojnë informacionet që kanë gjetur në lidhje me detyrën e dhënë)

Mësuesi ndan nxënësit në grupe dhe jep këto detyra specifike për secilin grup:

Grupi i parë: Idetë dhe lëvizjet kryesore shoqërore që kanë përcaktuar ndryshime progresive në historinë e vendit tonë.

Grupi dytë: Idetë dhe lëvizjet kryesore shoqërore që kanë përcaktuar ndryshime progresive në historinë e në historinë e botës.

Grupi i tretë: Idetë novatore në shkencë dhe teknologji që kanë ndikuar në zhvillime progresive në nivel global Grupi i katërt: Idetë dhe nismat kulturore me ndikim të madh në shoqërinë globale“.

Grupi i pestë: Idetë dhe lëvizja ambientaliste me ndikim në ndryshimin e qëndrimeve dhe të politikave në lidhje me mbrojtjen e natyrës.

4. Mësuesi përmbledh parashtrimet e grupeve duke vënë theksin në çështjet kryesore si:

- Lindja, konsolidimi dhe përhapja e ideve novatore në shoqëri.
- Roli i ideve novatore në transformimet progresive të shoqërisë njerëzore në perioda të ndryshme.
- Impakti i ideve dhe zbatimit të tyre në zhvillimet në nivel global.
- Perspektivat e zhvillimit shoqëror në të ardhmen.
- Kontributi i tyre si qytetar global për respektimin dhe mbrojtjen e *të drejtave të e njeriut; për një vendimmarrja morale dhe të përgjegjshme; për një bashkëjetesë paqësore.*
- Kontributi i tyre si qytetar global dhe të përgjegjshëm duke marrë vendime të duhura morale në mbrojtje të mjedisit për një zhvillim të qëndrueshëm.

Veprimtaritë e të nxënësve (individuale dhe në grup):

1. Cilat janë konceptet dhe shprehjet që mësuar?
2. Paraqisni në skicë lidhjet midis koncepteve dhe diskutoni në grup shpjegimin dhe argumentimin e këtyre lidhjeve.
3. Parashtroni çështjet kryesore dhe tregoni lidhjet midis tyre dhe temave ndërkurrikulare.
4. Plotësoni përmbajtjen e temës së konceptuar dhe të zhvilluar nga ju.
5. Prezantoni temën mësimore të zhvilluar nga grupi juaj: Përgjigjuni pyetjeve. Mbani shënim për sugjerimet e bëra gjatë prezantimit.
6. Reflektoni për prezantimet e bëra nga të katër grupet. Cilat janë për ju pikat më të forta të secilit prezantim? Mendoni për një variant përbashkues.

Vlerësimi i nxënësve:

a) Si pjesëtar i grupit sipas rubrikës së vlerësimit të punës në grup:

	Shumë mirë 10 pikë	Mirë 8 pikë	Mesatare 6 Pikë	Mjaftueshëm 5 pikë	Dobët 4 Pike	Vlerësimi
Rolet e grupit						... x 2
					x 3

Detyrat e grupit						
Ndërveprimi i grupit						... x 1

Totali i pikëve _____

b) Individualisht, për veprimtaritë e nxënies të kryera prej tij.

6 METODOLOGJIA PËR ZHVILLIMIN E LËNDËS

Përdorimi i metodologjive të larmishme dhe efikase në mësimdhënien e historisë është kusht parësor për zbatimin e programit, për arritjen e kompetencave nga ana e nxënësit, duke i dhënë secilit mundësi të shfaqë dhe të zhvillojë potencialin që zotëron brenda vetes.

Përdorimi i një numri të larmishëm metodash\teknikash në mësimin e historisë nga mësuesit është një element thelbësor në procesin e zbatimit të kurrikulës së historisë, në arritjen e rezultateve të parashikuara të të nxënësve, në aftësimin e nxënësve për ndërtimin dhe demonstrimin e kompetencave kyçe të të nxënësve dhe kompetencave e koncepteve historike, në lidhjen e historisë me lëndët dhe fushat e tjera të të nxënësve, në integrimin e temave ndërkurrikulare, si dhe në zotërimin e cilësive historike për përmbushjen me sukses të qëllimeve arsimore. Të nxënësve në lëndën e historisë mund të realizohet vetëm me anë të pjesëmarrjes aktive të nxënësve në procesin e të nxënësve, në mënyrë që ata të kuptojnë, të brendësojnë, të vlerësojnë e të përdorin përmbajtjen e synuar për të ndërtuar mbi të njohuri e aftësi të reja në situata të ndryshme me të cilat do të përballen në të ardhmen. Edhe pse të nxënësve në mënyrë të pavarur mbetet i rëndësishëm, po aq rëndësi ka edhe dhënia e mundësive me anë të metodologjisë së mësimdhënies për të ndërtuar me njëri-tjetrin dhe me mjedisin ku jetojnë. Për këtë, shkolla duhet të ofrojë një mjedis mbështetës ku të njihet e të vlerësohet kontributi i secilit nxënës. Mësuesi duhet të zbatojë në klasë teknika aktive të mësimdhënies dhe të nxënësve. Ai duhet të organizojë aktivitete, të udhëzojë nxënësit për të marrë pjesë në to dhe të mundësojë pjesëmarrjen aktive dhe kuptimplote të nxënësve. Në këtë mënyrë nxënësit do të zhvillojnë ndjenjën e përgjegjësisë për të nxënësve e tyre, duke formësuar kështu aftësitë e para për të nxënësve gjatë gjithë jetës. Metodave zgjidhen në përshtatje me përmbajtjen lëndore, me nivelin e nxënësve, me veçoritë e temave të ndryshme mësimore dhe në varësi të gjendjes së materialeve burimore dhe didaktike. Metodave të mësimdhënies përfshijnë:

- punën në grup;
- lojën me role;
- grupet e ekspertëve

- zhvillimi i aftësive në praktikë;
- kërkim/hulumtim;
- diskutim në klasë;
- veprimtari për zgjidhje problemore;
- instruksione të mësuesit, shpjegime;
- pyetje dhe përgjigje të drejtpërdrejta;
- prezantime audio-vizuale;
- tekste të nxënësve ose fletore pune;
- detyra të orientuara;
- demonstrime dhe modelime;
- ftesë e miqve për bashkëbisedim;
- punë në një mjedis jashtë shkollës;etj.

Mësimi më efikas dhe afatgjatë ndodh kur mësuesit inkurajojnë zhvillimin e të menduarit në nivel të lartë dhe mendimin kritik, të cilat përfshijnë hulumtimin, përdorimin e burimeve, analizën, vlerësimin dhe krijimin. Gjithashtu, duhet t'i kushtohet kujdes zhvillimit të aftësive afektive dhe psikomotorike të nxënësve. Për të siguruar që kjo të ndodhë, ju duhet të inkurajoni njohuri dhe të kuptuar të thellë të përmbajtjes. Teknikat e metodologjisë gjatë procesit të mësimdhënies të prezantuara më poshtë **nuk janë shteruese**. Mësuesit mund të hulumtojnë dhe të krijojnë vetë teknika të tjera që motivojnë dhe nxisin të nxënësit e nxënësve.

6.1 Teknika të punës në grup

Përdorimi i punës në grup është metodë e rëndësishme në matematikë sepse nxënësit mësojnë nga njëri – tjetri.

Për të vendosur nëse do të përdorni punë në grupe apo jo, duhet të keni parasysh:

- rezultatet e të nxënësit që synoni të arrini;
- shkalla në të cilën rezultatet e të nxënësit mund të arrihen në një grup;
- përmbajtjen e mësimit;
- kohën e caktuar për përfundimin e detyrës në grup;
- vendosjen e nxënësve në klasë;
- burimet në dispozicion;
- struktura e grupit në bazë të aftësisë apo preferencave të studentëve.

Grupet punojnë mirë, kur:

- grupi vendos vetë mbi qëllimin, afatet dhe detyrat e anëtarëve të grupit;
- nxënësit kuptojnë se suksesi varet nga arritja e grupit dhe jo individit;
- detyra e grupit ndahet në nëndetyra, të cilat duhet të përfundojnë me sukses për të plotësuar detyrën e përgjithshme;
- secili ka një rol për të luajtur;
- anëtarët e grupeve ndryshohen rregullisht për të siguruar një shumëllojshmëri të të nxënësve për të gjithë nxënësit.

Strategjitë për organizimin dhe menaxhimin e grupeve:

- grupe me aftësi të përziera - nxënësit më të aftë në grup mund të ndihmojnë të tjerët për të kryer punën në mënyrë që ju të lehtësoheni nga shpjegimi i detyrave;
- grupe me aftësi të njëjta - nxënësit më të shkathët mund të punojnë me nxënësit më të ngadalshëm për të ndihmuar me punë shtesë për përmbushjen e detyrës;
- përdorni drejtuesit e grupit - mund të caktoni ju ose nxënësit një drejtues i cili është organizator i mirë i detyrave të grupit dhe i aftë në mënyrë që të ndihmojë nxënësit e tjerë.

6.1.1 Teknika “Loja me role në grupe nxënësish”

Role të specializuara në diskutime është një teknikë e të nxënësve në bashkëpunim për menaxhimin e diskutimeve në grupe të vogla. Rolet e specializuara në diskutime përdoret pas leximit të një mësimi apo paraqitjes së temës. Teknika bën që të gjithë të diskutojnë të njëjtën temë ose të njëjtin tekst. Duke bërë role të ndryshme, secili e bën diskutimin nga një këndvështrim i ndryshëm. Duke qenë se këto role zgjidhen për të theksuar anë të ndryshme të të kuptuarit, metoda bën të mundur që nxënësit t’i mësojnë këto aspekte në mënyrë të qëllimshme.

Hapi 1: përpara se të fillojë veprimtaria, materiali duhet të jetë paraqitur paraprakisht. Po kështu mësuesi duhet të zgjedhë një numër rolesh që përkojnë me numrin e nxënësve në grupet bazë. Ja disa role që mund të përdoren:

- Interpretuesi i problemit – nxënësi që e riformulon problemin në mënyrë që të gjithë ta kuptojnë detyrën që kanë.
- Gjetësi i termave kyç – nxënësi që gjen emërtimet dhe numrat e rëndësishëm në problem, të cilët duhet të përdoren për zgjidhjen e tij.
- Llogaritësi – nxënësi që e përgatit problemin në kuptimin matematik dhe i drejton të tjerët në zgjidhjen e tij.
- Kontrolluesi – nxënësi që kontrollon punën, për të qenë të sigurt që është bërë mirë.

- Lidhësi – nxënësi që drejton diskutimin, për të gjetur shembuj të tjerë problemash që mund të zgjidhen në të njëjtën mënyrë.

Hapi 2: Nxënësit caktohen në grupe bazë prej katër ose pesë vetash.

Hapi 3: Brenda çdo grupi nxënësit numërojnë 1 -5. Secilit numër i jepet një nga rolet e mësipërme.

Hapi 4: Pastaj mbledhen të gjithë nxënësit me numrin 1 që kanë të njëjtin rol etj. për të diskutuar se cilat janë pjesët më të rëndësishme të rolit të tyre.

Hapi 5: Nxënësit kthehen përsëri në grupet bazë dhe drejtojnë atje pjesët e tyre të diskutimit për situatën problemore konkrete.

Shembull: Lojë me role

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: IV	Klasa: 9
Veprimtari	praktike: Marrëdhëniet e Shqipërisë me jashtë gjatë viteve 1948–1961	Situata e të nxënit: Për të nisur diskutimin mësuesi/ja vendos të shohin pjesë nga filmi “Ballë Përballë”). Diskutohet rreth sekuencave filmike.	
Rezultatet e të nxënit: Nxënësi/-ja: <ul style="list-style-type: none"> • përshkruan problematikat e marrëdhënieve të Shqipërisë me jashtë gjatë viteve 1948-1961; • shpjegon ndikimin që pati Kursi i Ri i Hrushovit në situatën e brendshme në Shqipëri; • shpjegon shkaqet e orientimit të ri politik të qeverisë shqiptare drejt BRSS; • rendit arsyet pse aleanca me BS-në pati rëndësi të veçantë për regjimin. përshkruan marrëdhëniet diplomatike të Shqipërisë me Bllokun e Demokracive Perëndimore.		Fjalë kyç: bllok komunist, kursi i ri, Traktati i Varshavës, Lufta e Ftohtë	

Burimet Njohuritë që ka nxënësi, teksti, foto dhe ilustrime, Video filmi “Ballë për ballë”.	Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhët dhe komunikimi
--	---

Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve

Organizimi i orës së mësimit

Lidhja e temës me njohuritë e mëparshme (Shkrimi i lirë) (5-7 minuta)

- Mësuesi/ja orienton nxënësit të shkruajnë 4 fjali me termat e mëposhtëm:

Blok komunist, Shqipëria Traktati i Varshavës, 1949, aleancë Lufta e Ftohtë Bashkimi Sovjetik, Jugosllavi 1948

- Nxënësit pasi përfundojnë detyrën e dhënë fillojnë dhe lexojnë atë që kanë shkruar.
- Diskutohet rreth fjalive.

Ndërtimi i njohurive të reja- Teknika “Loja me role në grupe nxënësish” (25-30 minuta)

- Mësuesi/ja ndan nxënësit në grupe, cakton çështjet mbi të cilat do të përqendrohet diskutimi dhe burimet e informacionit:
- **Gr. 1.** Marrëdhëniet diplomatike të Shqipërisë me shtetet komuniste, veçanërisht me Jugosllavinë (1948-1949);
- Integrimi i plotë i Shqipërisë në Bllokun komunist. Orientimi i plotë drejt Bashkimit Sovjetik (1949–1960);
- **Gr.3.** Ndikimi i "Kursit të Ri" të Hrushovit në marrëdhëniet e Shqipërisë me BS;
- **Gr.4.** Marrëdhëniet diplomatike të Shqipërisë me Bllokun e Demokracive Perëndimore.
- **Gr.5** Përpjekjet e SHBA-së dhe Britanisë së Madhe në rrëzimin e regjimeve komuniste në vendet e Evropës lindore.
- **Gr.6** Arsyet pse shteti shqiptar e kishte të rëndësishme marrëdhënien me Bashkimin Sovjetik.

Grupet përbëhen nga 5 nxënës ku secili ka një rol. Rolet që ka secili anëtar i grupit janë:

- Nxënësi me numrin 1 ka rolin e interpretuesit të problemit
- Nxënësi me numrin 2 ka rolin e gjetësit të termave kyç
- Nxënësi me numrin 3 ka rolin e llogaritësit.
- Nxënësi me numrin 4 ka rolin e kontrolluesit.
- Nxënësi me numrin 5 ka rolin e lidhësit.

Mësuesi i rekomandon çdo grupi burimet e informacionit ku ata do të mbështeten për të

realizuar punën:

FESH, vëllimi III, faqe 2576–2577; · Interneti: Politika e jashtme e Shqipërisë në vitet 1945–1990; Tekstet e historisë së klasës së 9-të dhe 12-të; · Valentina Duka: “Historia e Shqipërisë 1912–2000”, Shtëpia Botuese e Librit Universitar, 2007, faqe 238–242; 279–293. Pjesë të shkëputura nga vepra e Ismail Kadaresë “Dimri i vetmisë së madhe”.

- Nxënësit, sipas roleve që kanë kontribuojnë për përgatitjen e detyrës së grupi. Pasi ata kanë përfunduar punën në grup mblidhen me nxënësit që kanë po të njëjtin numër dhe rol.
- Në grupet e formuara sipas numrit dhe rolit ata diskutojnë për punën e bërë në grupin/et bazë si edhe për kontributin e tyre personal në përmbushje të rolit të caktuar.
- Nxënësit kthehen përsëri në grupet bazë dhe drejtojnë atje pjesët e tyre të diskutimit për situatën problemore konkrete.

Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura (Diskutimi)

Grupet vendosin në tabelë punën e bërë dhe të gjithë grupet e tjera njihen me prezantimet dhe bëjnë pyetje rreth prezantimeve. Anëtarët e grupeve, sipas rolit, kthejnë përgjigje kur pyetja ka të bëjë me kontributin e tyre.

Vlerësimi sipas niveleve të arritjeve

Niveli 2:

- përshkruan në mënyrë kaotike dhe me vështirësi problematikat e marrëdhënieve të Shqipërisë me jashtë gjatë viteve 1948-1961;
- identifikon ndonjë nga ndikimet që pati Kursi i Ri i Hrushovit në situatën e brendshme në Shqipëri;
- evidenton ndonjë nga arsyt pse aleanca me BS-në pati rëndësi të veçantë për regjimin.

Niveli 3:

- përshkruan në mënyrë problematikat e marrëdhënieve të Shqipërisë me jashtë gjatë viteve 1948-1961;
- shpjegon pjesërisht ndikimet që pati Kursi i Ri i Hrushovit në situatën e brendshme në Shqipëri;
- rendit dy apo tri arsye pse aleanca me BS-në pati rëndësi të veçantë për regjimin;
- përshkruan disa elementë të marrëdhëniet diplomatike të Shqipërisë me Bllokun e Demokracive Perëndimore.

Niveli 4:

- përshkruan problematikat e marrëdhënieve të Shqipërisë me jashtë gjatë viteve 1948-1961;
- shpjegon ndikimin që pati Kursi i Ri i Hrushovit në situatën e brendshme në Shqipëri;
- shpjegon shkaqet e orientimit të ri politik të qeverisë shqiptare drejt BRSS;
- rendit arsyt pse aleanca me BS-në pati rëndësi të veçantë për regjimin;

6.2 Teknika për zhvillimin e aftësive

Historia i ndihmon nxënësit të zhvillojnë aftësitë dhe shprehjet e të menduarit në mënyrë që të analizojnë në mënyrë kritike rreth informacionit që ata i rrethon në jetën e përditshme. Përpunimi i informacionit i ndihmon më shumë nxënësit të kenë njohuri të qëndrueshme, sesa ta mësojnë atë dhe të pranojnë thjesht si mendime të dikujt tjetër. Aftësia për të menduar në mënyrë kritike mund të mësohet në mënyrë efektive edhe nëpërmjet pyetjeve të mëposhtme:

- Çfarë vëreni / shihni / gjeni?
- Cilat janë dallimet ndërmjet ...?
- Çfarë ngjashmëri keni ju me ...?
- Cilat elemente i takojnë këtij grupi...? pse?
- Pse këto nuk i përkasin këtij grupi ...?
- Çfarë mund të kishte ndodhur nëse ...?
- Çfarë do të sugjeronit në qoftë se ...?
- Si do ta përmbledhje...?
- Çfarë shpjegimi do të jepni për ...?
- A është gjithmonë kështu...? Pse?
- Cili është parashikim juaj?
- A ka dëshmi për që të ndryshojë shpjegimin origjinal?
- Si mund të testohet / kontrollohet.....?
- Mendoni çfarë do të ndodhte nëse.....?
- Çfarë ju bën të mendoni se kjo..... do të ndodhte?
- Çfarë do të duhej që kjo..... të ndodhte?
- A ka ndonjë shpjegim tjetër?
- Nëse ndodhi, çfarë do të ndodhë më pas?
- Si mund të parandaloni?
- etj.

6.2.1 Teknika: “Di – Dua të di – Mësova”

Në temën “SHBA-ja dhe Bashkimi Sovjetik. Lufta e Ftohtë” nxënësi plotëson kolonat e tabelës sipas tri fazave kryesore të orës së mësimi.

Shembull: “Di – Dua të di – Mësova”

Di?	Dua të di?	Mësova
Njohuritë që kanë nxënësit për këto dy superfuqi botërore, zhvillimin e tyre ekonomik, sistemin politik dhe qeverisjen; aleancat dhe roli i tyre në Luftën e Dytë Botërore	<ul style="list-style-type: none"> → Ç'ndodh me këto dy superfuqi pas Luftës së Dytë Botërore, duke u nisur edhe nga vendimet e Konferencës së Paqes; → Sistemet politike që u vendosën; → Si u nda Evropa në kampe politike pas Luftës → Çfarë ishte Lufta e Ftohtë 	<ul style="list-style-type: none"> → Evropa u varfërua, u shkatërrua, u dobësua pas Luftës; humbi forcën koloniale nga lindja e shteteve të pavarura → Fatin e botës e vendosën dy superfuqitë (ShBA, BS), që dallonin shumë nga njëra-tjetra, si në jetën ekonomike, ashtu edhe në fushën politike e sociale. → Aleate të Luftës kundër fashizmit u bënë kundërshtarë. → ShBA shtet demokratik, pluralist, me ekonomi kapitaliste. Baza e ekonomisë ishte prona private dhe tregu i lirë që zhvillohej mbi bazën e konkurrencës së lirë. → BS, shtet totalitar, monist (pushteti ishte në duart e një partie që kontrollonte të gjithë jetën e vendit); Baza e ekonomisë mbështetej në ekonominë shtetërore, të centralizuar.
Evropa u nda në dy kampe politike	Cilat ishin kampet kundërshtarë	<ul style="list-style-type: none"> → BS-ja kishte krijuar në Evropën Lindore një varg shtetesh me regjime komuniste, si Polonia, Çekosllovakia, Hungaria, Rumania, Bullgaria e Shqipëria, që vareshin politikisht e ekonomikisht prej saj; krijuan Traktatin e Varshavës për t'u përballur me NATO-n (Përrjashtim bënte Jugosllavia, që iu shmang varësisë nga BS) → Shtetet e Evropës Perëndimore gjendeshin vazhdimisht të kërcënuara nga komunizmi; u krijua një aleancë ushtarake NATO, që kishte qëllime mbrojtëse; me armik të përbashkët që ishte komunizmi dhe rreziku i përhapjes së tij
Nisi Lufta e Ftohtë mes dy blloqeve kundërshtarë	→ Çfarë ishte Lufta e Ftohtë?	→ një gjendje plot tensione e presione, që u zhvillua ndërmjet

	→ Si nisi ajo dhe pse vazhdoi për më shumë se 40 vjet? → Çfarë e ushqente këtë luftë?	dy blloqeve për afro 40 vjet rresht; nuk u shndërrua asnjëherë në ndeshje drejtpërdrejt të armatosur; herë acarohet, herë zbutet; → Të dyja blloqet kërcënonin, akuzonin e shpifnin për njëri-tjetrin; → Ndarja e Evropës në Lindore e Perëndimore, krijimi i blloqeve, ushtarake, gara e armatimeve dhe konfliktet lokale e mbanin gjallë Luftën e Ftohtë.
--	--	---

6.2.2 Teknikat: Përdorimi i burimeve dhe Diagrami i Venit

Tema mësimore	Metoda\ teknika
Anglia në përfundim të revolucionit	Përdorimi i burimeve Diagrami i Venit

Shembull: Përdorimi i burimeve

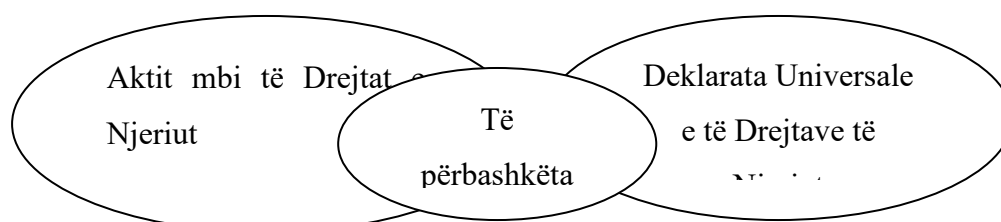
Mësuesi/ja ju shpërndan nxënësve përmbajtjen e “Aktit mbi të drejtat e Njeriut” në format A4 dhe i orienton ata të nënvizojnë të drejtat dhe kufizimet që i përkasin mbretit dhe parlamentit.

Pas përfundimit të punës nga nxënësit mësuesi/ja shtron pyetjet:

1. Çfarë pushteti ushtronte mbreti?
2. Ku konsiston fuqia e parlamentit?
3. Pse parlamenti ka pushtet më të madh se mbreti?
4. A ndikoi akti për ndryshimin e formës së qeverisjes në Angli?

Shembull: Diagrami i Venit

Mësuesi/ja iu shpërndan nxënësve një fletë formati ku janë shkruar disa nga të drejtat politike që gëzon qytetari sipas Deklaratës Universale të të Drejtave të Njeriut dhe i orienton ata që të gjejnë të përbashkëtat dhe dallimet mes të drejtave politike që gëzonte qytetari nëpërmjet Aktit mbi të Drejtat e Njeriut dhe ato që gëzon nëpërmjet Deklaratës Universale të të Drejtave të Njeriut dhe kërkon që këtë ta paraqesin me anë të diagramit të Venit.

Akti 1. 2. 3.	Akti & Deklarata 1. 2. 3.	Deklarata 1. 2. 3.
------------------------	------------------------------------	-----------------------------

Situata konsiderohet e realizuar nëse nxënësi/ja:

- përcakton raportin mes mbretit e Parlamentit sipas Aktit mbi të Drejtat e Njeriut;
- evidenton ndikimin e Aktit mbi të Drejtat e Njeriut për organizimin shtetëror në Angli;
- tregon të drejta civile që fitoi qytetari anglez dhe bën dallimin midis të drejtave që qytetarët fituan nga Akti mbi të Drejtat e Njeriut dhe të drejtave që gëzojnë qytetarët nëpërmjet Deklaratës Universale të të Drejtave të Njeriut.

6.2.3 Teknikat: Stuhi mendimi; Lexim i drejtuar dhe Ditarët e të nxënit

Tema mësimore	Metoda\ teknika
Momentet kryesore gjatë Luftës së Ftohtë	<ul style="list-style-type: none"> - Stuhi mendimi; - Lexim i drejtuar; - Ditarët e të nxënit

Shembull: Stuhi mendimi

Mësuesi/ja i pyet nxënësit rreth njohurive të tyre dhe rreth informacionit të mbledhur për Luftën e ftohtë:

- Pse lufta mes dy blloqeve u quajt “Luftë e ftohtë”?
- Analizoni fjalinë “SHBA-ja dhe BS-ja vendosnin fatin e botës”
- Cilat ishin përpjekjet e dy superfuqive për të rritur ndikimin e tyre në Evropë dhe botë?
- Përshkruaj tiparet e Luftës së ftohtë.

Shembull: Lexim i drejtuar/ pyetje-përgjigje

Pasi nxënësit kanë përfunduar leximin japin përgjigjet për pyetjet. Mësuesi/ja i kërkon që nxënësit të lexojnë fjalitë që vërtetojnë përgjigjet e tyre.

Mësuesi/ja orienton nxënësit që të lexojnë në heshtje dy pjesët e para të temës: “Ashpërsime dhe vetëpërmbytje” dhe “Ballafaqime në distancë” dhe të gjejnë përgjigjet për pyetjet:

- Pse dy superfuqitë shpenzonin për armatime?
- Pse nuk u zhvillua një luftë të armatosur mes tyre?
- Cilat janë veçoritë e konkurrencës në planin ushtarak?
- Cilat janë veçoritë e konkurrencës në planin politik dhe ekonomik?

Mësuesi/ja orienton nxënësit që të lexojnë në heshtje pjesën e tretë të temës: “Përballja e forcave të të dy blloqeve” dhe të gjejnë përgjigjet për pyetjet:

Shembull: Lexim i drejtuar/ pyetje -përgjigje

- Cilat ishin konfrontimet më të ashpra mes dy blloqeve?
- Cilat ishin tiparet e “krizës greke”? - Kur përfundoi ajo?
- Pse u shkaktua kriza e Berlinit”? - Pse bllokada ekonomike e Berlinit nuk ia arriti qëllimit?
- Në cilën nga “krizat” arriti kulmin konfrontimi i dy superfuqive?
- Cilat janë pasojat e konfrontimeve?
- Rendisni sipas kronologjisë ngjarjet si: Kriza greke, Kriza e Berlinit, Kriza koreane, Kriza e Vietnamit dhe e Kubës.

Mësuesi/ja vepron në të njëjtën mënyrë, pasi nxënësit kanë përfunduar leximin japin përgjigjet për pyetjet dhe më pas i kërkon që nxënësit të lexojnë fjalitë që vërtetojnë përgjigjet e tyre.

Shembull: Ditarët e të nxënit

Mësuesi fton nxënësit që në një fletë fletoreje të ndarë me një vizë në mes. Në njërën anë ata mund të shkruajnë ngjarjet (krizat) dhe në anën tjetër të shkruajnë një koment për të. Më pas nxënësit prezantojnë gjetjet ose shënimet e tyre.

Situata konsiderohet e realizuar nëse nxënësi/ja:

- identifikon mënyrat e përballjes të dy blloqeve;
- analizon krizat gjatë periudhës së Luftës së Ftohtë;
- rendit në radhë kronologjike krizat mes dy blloqeve;
- shfaq qëndrimin e tij për Luftën e Ftohtë.

6.2.4 Teknikat: Përvijim i të menduarit; Shënime mbi shënime dhe Diskutimi

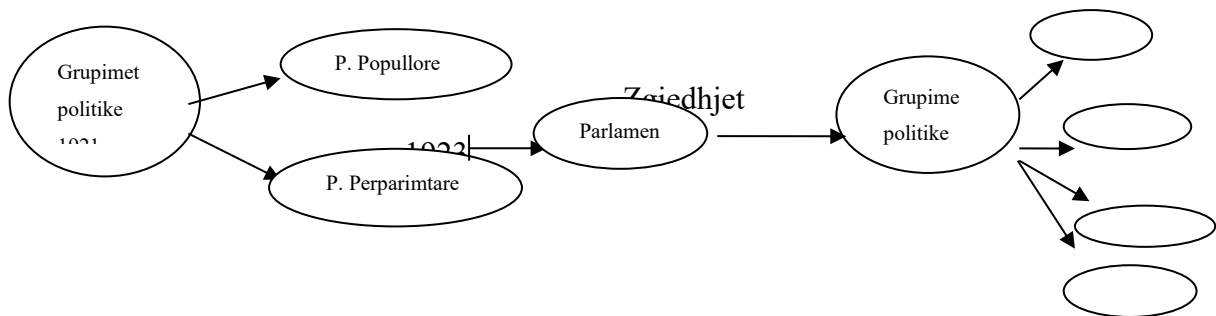
Tema mësimore	Metoda\ teknika
---------------	-----------------

Zhvillimet politike në Shqipëri në vitet 1921-1924

- Përvijim i të menduarit;
- Shënime mbi shënime
- Diskutim

Shembull: Përvijim i të menduarit

Mësuesi/ja u kërkon nxënësve që të lexojnë për disa minuta pjesën “Fillesat e parlamentarizmit në Shqipëri. Grupimet politike në vitet 1921-1924” dhe i fton ata në diskutim ndërkohë që ka ndërtuar në tabelë skemën e përvijimit të të menduarit.

Shembull: Shënime mbi shënime

Mësuesi/ja orienton nxënësit që të ndarë në grupe të lexojë në për pak minuta. Pas leximit mësuesi/ja i udhëzon të plotësojnë skemën.

Idetë ose kategoritë kryesore i vendos treguesin 1 në radhitje, ndërsa detajeve i vendos treguesit 2, 3.

Treguesi	Zhvillimet në politikën e jashtme dhe të brendshme në Shqipërinë e viteve 1921-1924
1	Rinjohja e pavarësisë së Shqipërisë.
2	Qeveria e Tiranës kërkon anëtarësimin e saj në Lidhjen e Kombeve.
3	Mbështetje nga Britania e Madhe.
3	Shqipëria u pranua anëtare e Lidhjes së Kombeve.

3	Fuqitë e Mëdha njihnin pavarësinë e Shqipërisë dhe tërësinë e saj territoriale me disa rregullime në veri, në favor të Mbretërisë Serbo-Kroate-Slllovene.
3	U njoh qeveria shqiptare.
3	Shteti shqiptar vendos marrëdhënie diplomatike me shtetet e tjera.
2	Situata e rënduar ekonomike.
3.	Mungesa e reformës agrare kishte krijuar pakënaqësi në radhët e fshatarësisë.
3.	Tregtarët e mesëm ishin të pakënaqur, pasi nuk merrnin nga shteti shërbimet e duhura.
3.	Popullsia, kryesisht në Veri, ishte goditur nga uria.
3.	Buxheti i shtetit ndodhej në gjendje të mjerueshme.
3.	Ushtarakët dhe nëpunësit në muajt e parë të vitit 1924 nuk morën pagat e tyre.
2.	Mungesa e qëndrueshmërisë politike.
3.	Lufta e ashpër për pushtet.
3.	Lëvizjen e Qershorit të vitit 1924, kur opozita, e mbështetur edhe nga ushtria mori pushtetin.
3.	Në dhjetor 1924, A. Zogu filloi ndërhyrjen e armatosur kundër qeverisë së Nolit dhe ia doli të rimerrte pushtetin.

Shembull: Diskutimi

Mësuesi/ja nxit diskutimin nëpërmjet pyetjeve:

- Cilat janë grupimet politike në vitet 1921-1924?
- Cilat ishin shtresat që përfaqësonin grupimet politike?
- Cili ishte qëndrimi i Fuqive të Mëdha ndaj Shqipërisë?
- Kur u mbajt Konferenca e Ambasadorëve në Paris?
- Cilat ishin vendimet e Konferencës së Ambasadorëve në Paris?
- Pse shpërtheu Lëvizja e Qershorit të vitit 1924?

Situata konsiderohet e realizuar nëse nxënësi/ja:

- evidenton elementët e para të parlamentarizmit në Shqipëri duke listuar grupimet politike gjatë viteve 1921-1924;
- përshkruan vendimet e Konferencës së Ambasadorëve në Paris dhe pasojat e tyre;
- shpjegon arsyet që shkaktuan acarimin e jetës politike në Shqipëri të cilat kulmuan me

Lëvizjen e Qershorit 1924;

6.2.5 Teknikat: Imagjinata e drejtuar; Të nxënit e këmbime (punë me grupe) dhe Shkrimi i lirë

Tema mësimore	Metoda\ teknika
Qëndresa shqiptare ndaj pushtimit italian 1939-1943	- Imagjinata e drejtuar - Të nxënit e këmbime (punë me grupe) - Shkrimi i lirë

Shembull: Imagjinata e drejtuar

- Mësuesi/ja prezanton foto të Shqipërisë në vitet 1939-1943 dhe iu kërkon nxënësve të përfytyrojnë Shqipërinë nën pushtimin Italian dhe të imagjinojnë jetesën që bënin bashkëmoshatarët e tyre. Çfarë do të bënit ju po të jetonit në këtë periudhë.
- Pas imagjnatës nxënësit diskutojnë me njëri tjetrin.
- Nxënësit prezantojnë përshkrimin.
- Diskutohen pyetjet që lindin gjatë prezantimeve.

Shembull: Të nxënit me këmbime

Mësuesi/ja i vendos nxënësit në 4 grupe fillestare dhe i ndan pjesët e tekstit sipas numrave 1, 2, 3 dhe 4 dhe i udhëzon për pjesët që do të lexojnë.

Nxënësit me numrin 1 lexojnë pjesën: Qëndresa shqiptare gjatë viteve 1939-1941;

Nxënësit me numrin 2 lexojnë pjesën: Qëndresa e organizuar e shqiptarëve kundër pushtuesve italianë;

Nxënësit me numrin 3 lexojnë pjesën: Marrëdhëniet ndërmjet PKSH/FNÇ-së dhe Ballit Kombëtar;

Nxënësit me numrin 4 lexojnë pjesë nga Rezoluta e PKSH.

Nxënësi 1 Eksperti 1	Nxënësi 2. Eksperti 2	Nxënësi 3. Eksperti 3	Nxënësi 4. Eksperti 4
Cilat janë veçoritë e qëndresës së shqiptarëve ndaj pushtuesve italianë.	Cilat janë forcat politike që u angazhuan në luftë kundër pushtuesit	Përshkruaj marrëdhëniet mes grupimeve/partive	Krahasoni qëllimet, detyrat dhe veprimet e PKSH dhe

	dhe çfarë roli luajtën në luftë?	politike në vitet 1939-1943.	Ballit Kombëtar.
--	----------------------------------	------------------------------	------------------

Gjatë kësaj kohe mësuesi/ja ndan fletët e ekspertit me numrat për çdo nxënës në grup ku janë të shënuara edhe pyetjet ku do të përqendrohet diskutimi në grup. Nxënësit lexojnë në grupet fillestare për disa minuta dhe pastaj bashkohen në grupe të tjera sipas numrave të përcaktuar. Në këto grupe diskutojnë dhe këmbëjnë mendime për pyetjet e shënuara, më pas kthehen në grupet fillestare ku prezantojnë mendimet e tyre të plotësuara dhe ekspertët shkruajnë përgjigjet përfundimtare.

- Secili ekspert jep përgjigje për pyetjen e caktuar sipas numrit.
- Diskutohen përgjigjet.

Shembull: Shkrimi i lirë

Mësuesi/ja orienton nxënësit të përzgjedhin një nga temat e mëposhtme dhe të shkruajnë një ese:

1. Përshëndetja e Frontit Nacionalçlirimtar “Vdekje fashizmit – Liri popullit”;
2. Përshëndetja e Ballit Kombëtar “Shqipëria Shqiptarëve!”

Diskutohen në klasë kuptimi i këtyre parullave dhe qëllimet e këtyre organizatave:

Situata konsiderohet e realizuar nëse nxënësi/ja:

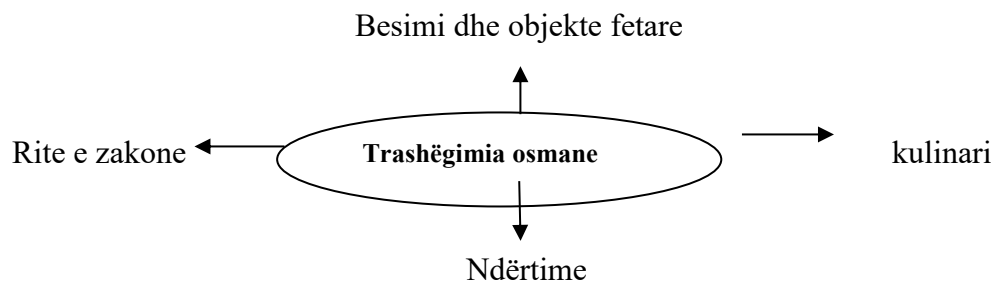
- evidenton tiparet e qëndresës së hershme të shqiptarëve kundër pushtuesve italianë;
- përkufizon termat qëndresë, demonstratë, organizatë politike, Fronti Nacionalçlirimtar;
- përcakton tiparet e qëndresës së organizuar të shqiptarëve ndaj pushtimit italian;
- krahason qëllimet, detyrat dhe veprimet e PKSH dhe Ballit Kombëtar;
- evidenton grupimet kryesore politike jofashiste në Shqipëri.

6.2.6 Teknikat: Kllaster; Studimi kërkimor (punë në grupe) dhe Diskutim

Tema mësimore	Metoda\ teknika
Trashëgimia osmane në art, kulturë, ekonomi dhe jetën e përditshme.	6. Kllaster 7. Studimi kërkimor (punë në grupe)/

Shembull: Kllasteri

Mësuesi/ja shënon në tabelë termin trashëgimi osmane dhe kërkon nga nxënësit të tregojnë rreth objekteve apo elementeve të trashëgimisë osmane në jetën tonë të përditshme.

Shembull: Studimi kërkimor

Mësuesi/ja i vendos nxënësit në sallën e informatikës dhe i ndan ata në 4 grupe dhe çdo grupi i cakton detyrat:

Grupi 1. Kërkoni në internet informacion për ndikimin e qytetërimit osman në strukturën e qyteteve si Tirana, Shkupi, Gjakova, Sarajeva, Beogradi, Sofia në shek.XVII-XVIII.

Grupi 2. Kërkoni informacion dhe foto të veshjeve të grave dhe burrave të Tiranës, Shkupit, Beogradit, Bukureshtit, që tregojnë ndikimin e kulturës osmane.

Grupi 3. Kërkoni informacion dhe foto nga ceremonitë festive/ritet ku evidentohen elementet e kulturës osmane.

Grupi 4. Kërkoni huazime të fjalëve osmane që përdoren edhe sot. *(Në rastet kur në shkollë nuk ka internet mësuesi i ndan çdo grupi foto për detyrat e dhëna).*

Mësuesi/ja i orienton nxënësit të përgatisin prezantimet me informacionet e gjetura.

Shembull: Diskutimi

Në fazën e fundit një përfaqësues për çdo grup prezanton punimin e grupit dhe më pas grupi 1 diskuton punim i paraqitur nga grupi 4, grupi 2 diskuton prezantimin e bërë nga grupi 3 dhe grupi 3 vlerëson punën e bërë nga grupi 1.

Mësuesi/ja ngre si çështje për diskutim:

- Pse ndikimi i qytetërimit osman ishte më i madh në vendet si Shqipëria, Bosnjë-

Hercegovina, Maqedonia se në vendet si Serbia, Greqia e Rumania?

- Trashëgimia kulturore e qytetërimit osman a përbën vlerë në kulturën e vendeve të Ballkanit.

Situata konsiderohet e realizuar nëse nxënësi/ja:

- Identifikon elementet e qytetërimit osman në jetën e përditshme, artin, kulturën, besimin dhe ekonominë e vendeve të Ballkanit.
- Përshkruan ndikimin e këtij qytetërimi në vendin tonë dhe vende të tjera të Ballkanit.
- Vlerëson trashëgiminë e qytetërimit osman në art, në kulturë, në shkencë, në ekonomi dhe në jetën e përditshme.

6.2.7 Teknikat: Lexim i orientuar (pyetje- përgjigje); Minuta e debatit; Punë me faktet e përdorimi i burimeve dhe Muzeu virtual

Tema mësimore	Metoda\ teknika
Opozitarët e regjimit komunist	- Lexim i orientuar (pyetje- përgjigje) - Minuta e debatit - Punë me faktet dhe përdorimi i burimeve/ muzeu virtual

Shembull: Lexim i orientuar (pyetje- përgjigje)

Mësuesi/ja orienton nxënësit të lexojnë pjesën e dhënë në tekst dhe nxit diskutimin me anë të pyetjeve:

- Sa është numri i të burgosurve politikë sipas raportit të Institutit të Studimeve për Krimet e Komunizmit?
- Sa prej tyre ishin femra?
- Sa ishte numri i të dënuarve me vdekje?
- Sa prej tyre ishin femra?
- Pse u burgosën dhe u vranë kaq shumë njerëz?

Shembull: Minuta e debatit

Mësuesi/ja shfaq me video-projektor pamje nga proceset gjyqësore dhe burgjet e kohës së diktaturës dhe kërkon prej tyre të debatojnë për të drejtat dhe lirive të qytetarit në një shtet diktatorial etj.

Shembull: Punë me faktet dhe përdorimi i burimeve

Mësuesi/ja orienton nxënësit të kërkojnë në internet dhe literaturën historike dhe të grumbullojnë informacione, foto, mbi vuajtjet e disa prej personazheve të dënuar apo ekzekutuar nga regjimi komunist për shkak të bindjeve të tyre politike apo besimit fetar (p.sh: Musine Kokalari, Gjergj Shefqet Beja, Selaudin Toto, Sabiha Kasimati, Osman Kazazi, Pjetër Arbnori, At Zef Pllumi, Haxhi Hafiz, Sabri Koci).

Shembull: Muzeu virtual

Mësuesi/ja orienton nxënësit që të organizojnë kronologjikisht ose tematikisht materialin e grumbulluar.

- Mësuesi/ja kërkon që nxënësit të shënojnë diçiturat përkatëse në çdo foto si dhe të bëjnë një jetëshkrim të shkurtër të personazheve që paraqiten në të dhe këto ti prezantojnë me anë të muzeut virtual.

Situata konsiderohet e realizuar nëse nxënësi/ja:

- formon kujtesën historike, nëpërmjet fotografive të ndryshme;
- evidenton mungesën e të drejtave të njeriut;
- analizon marrëdhëniet e shtetit të diktaturës së proletariatit me qytetarët;
- mban qëndrim për dhunën e ushtruar nga regjimi komunist kundër kundërshtarëve të tij.

Shembuj teknikash për zhvillimin e koncepteve kyçe dhe kompetencave historike

1. Për një grup temash të caktuara mësuesi i kërkon nxënësit:

- të përdorë tekstin si burim informacioni për të kërkuar dhe gjetur në tekst konceptet dhe termat kyçe historike dhe të shpjegojë dy prej tyre. Pasi nxënësi ti ketë gjetur në tekst konceptet kyçe mësuesi vendos së kë koncept do shpjegojë nxënësi.

Në këtë mënyrë mësuesi vlerëson jo vetëm për njohuritë e fituara por dhe kompetencat historike si kërkimi; përdorimi i burimeve dhe interpretimi historik.

2. **Shembull: analiza shkak-pasojë.** Për një temë të caktuar mësuesi i kërkon nxënësit të shpjegojë shkaqet dhe të analizojë pasojat e kësaj ngjarje historike

Histori 8

Tema: Greqia gjatë viteve 1945–1990

Mësuesi i kërkon nxënësit të shpjegojë shkaqet dhe të analizojë pasojat e kësaj ngjarje historike. Shpjego arsyet e luftës civile dhe analizo pasojat që solli kjo luftë.

3. **Shembull:** Evidento për një periudhë të caktuar historike ngjarjet më të rëndësishme historike dhe ato figura të cilat kontribuan në ndryshimet e kohës.

Histori 9

Tema: Nëntematika 4.2 Shqiptarët në përpjekje për të konsoliduar shtetin

Pyetje: Në Shqipërinë e viteve 1913 – 1925 u bënë përpjekje për të konsoliduar shtetin shqiptar.

Cilat ishin këto ngjarje dhe cilët ishin figurat që kontribuan në konsolidimin e shtetit shqiptar?

4. Mësuesi sipas temave që ka paracaktuar paraprakisht të testojë i rendit ato në mënyrë të çrregullt. Nga nxënësi kërkon:

- Rendit ngjarjet, faktet, figurat dhe zhvillimet historike sipas kronologjisë.
- Rendit ngjarjet, faktet, figurat dhe zhvillimet historike sipas rëndësisë historike të ngjarjes.

Nxënësi të në këtë mënyrë vlerësohen për koncepte kyçe historike si kronologjia dhe rëndësia historike si dhe kompetencat e lëndës.

5. Për një grup temash të caktuara mësuesi i kërkon nxënësit:

- të përdorë tekstin si burim informacioni për të kërkuar dhe gjetur në tekst konceptet dhe termat kyçe historike dhe të shpjegojë dy prej tyre. Pasi nxënësi ti ketë gjetur në tekst konceptet kyçe mësuesi vendos së kë koncept do shpjegojë nxënësi.

Në këtë mënyrë mësuesi vlerëson jo vetëm për njohuritë e fituara por dhe kompetencat historike si kërkimi; përdorimi i burimeve dhe interpretimi historik.

6. Evidenton për një periudhë të caktuar historike ngjarjet më të rëndësishme historike dhe ato figura të cilat kontribuan në ndryshimet e kohës. Ndërto linjën e kohës dhe vendosi ato në linjën e kohës.

7. Mësuesi jep një foto, tablo, hartë apo ilustrim nga teksti për një grup temash të caktuara dhe i kërkon nxënësit:

- të interpretojë tablonë, foton, hartën historike etj, për ngjarje, fakte apo dukuri historike të përfshira në to.

Nxënësi në këtë mënyrë vlerësohet jo vetëm për njohuritë historike por dhe për kompetencat dhe konceptet kyçe historike si: *kronologjia; rëndësia historike; ndryshimi dhe vazhdimësia, kërkimi historik, përdorimi i burimit, interpretimi historik.*

6.3 Të mësuarit nëpërmjet veprimtarive praktike

Për secilën tematikë të dhënë në program janë parashikuar dhe orë për veprimtari/projekte, të cilat jepen në rubrikën “Veprimtari praktike”. Nëpërmjet këtyre veprimtarive, mësuesi nxit zhvillimin, përdorimin dhe demonstrimin e koncepteve dhe kompetencave historike. Në orët e veprimtarive nxënësi zbaton në situata konkrete dhe praktike kompetencat e lëndës dhe kompetencat kyçe. Në këto orë nxënësi kërkon aspekte për historinë e qytetërimeve në antikitet, në mesjetë, në periudhën moderne dhe në periudhën bashkëkohore për vendin, Evropën dhe më gjerë për të kuptuar se si ngjarjet lidhen me një kontekst të gjerë historik. Duke bërë kërkime mbi historinë e qytetërimeve në antikitet, në mesjetë, në periudhën moderne dhe në periudhën bashkëkohore, nxënësit i krijohet mundësia të përdorë burimet për të kuptuar lidhjet e brendshme e të jashtme midis ngjarjeve, periudhave dhe shoqërive të ndryshme, marrëdhëniet shkak-pasojë, si dhe lidhjet e qytetërimit të popullit shqiptar me qytetërimet botërore, duke krijuar te nxënësi bindjen se qytetërimet e sotme janë një vazhdimësi progresive e qytetërimeve të hershme, pra e sotmja e ka burimin tek e kaluara dhe është e lidhur me të.

- Shqyrton rrugët në të cilat e kaluara i ka ndihmuar të formojnë identitetin, kulturat e përbashkëta, vlerat dhe qëndrimet sot. Kjo përfshin: eksplorimin e marrëdhëniet në mes të kaluarës dhe të tashmes, të kuptuarit që idetë, vlerat, besimet rrjedhin nga një proces ndryshimi dhe ndërveprimi i vazhdueshëm, duke vlerësuar atë që njerëzit brenda një kulture kanë të përbashkët, si dhe diversitetin e tyre, duke vlerësuar se kulturat janë gjithmonë në ndryshim si rezultat i kontaktit me kulturat e tjera. Duke studiuar rrugët në të cilat e kaluara ndihmon për të formuar identitetet, kulturat e përbashkëta, vlerat dhe qëndrimet sot, nxënësit përgatiten për jetën në një shoqëri të ndryshme dhe me shumë etni, në një botë gjithnjë e më të ndërvarur.
- Vlerëson përmes vizitave ku është e mundur rolin e muzeve, galerive, arkivave historike në ruajtjen dhe paraqitjen e së shkuarës. Kjo përfshin përdorimin e muzeve, galerive, arkivave dhe vende historike për të gjeneruar dhe për t’iu përgjigjur pyetjeve rreth të shkuarës dhe për të ngjallur interesin e nxënësve, në mënyrë që ata në jetën e tyre përtej

shkollës, të vazhdojnë përdorimin e këtyre burimeve.

- Përdor TIK-un për të kërkuar informacion për të shkuarën në lidhje me datat, personazhet, objektet, ngjarjet dhe proceset historike, si dhe për të përzgjedhur, klasifikuar, organizuar dhe paraqitur gjetjet. Kjo përfshin: vlerësimin e faqeve të internetit, duke marrë parasysh prejardhjen e materialeve dhe duke vlerësuar vlerën e tyre, si dhe përdorimin e TIK-ut për të kërkuar të dhëna historike, për të përzgjedhur, për të klasifikuar, për të organizuar dhe për të prezantuar informacionin.

Shembull: Veprimtaria praktike “Qytetërimi ilir”

Rezultatet e të nxënit

Në përfundim të veprimtarisë nxënësi:

- paraqet fakte historike lidhur me qytetërimi ilir;
- analizon tezat për origjinën e ilirëve;
- përkufizon konceptin etnos ilir;
- tregon rolin dhe rëndësinë e fiseve dhe qyteteve ilire;
- ndërthur informacionin teorik me atë që shohin në muze;
- vlerëson qytetërimin ilir si pjesë e trashëgimisë kulturore dhe zhvillimit të turizmit;
- përdor burime të larmishme dhe të testuara informacioni;
- përdor TIK-un për të prezantuar projektin;
- prezanton informacionin në një nga format si poster/ fletë palosje/ dokumentar/ power point.

Konceptet kryesore

Iliri, qytetërim ilir, etnos, iliri, fise ilire, qytete ilire, shteti ilir.

Veprimtaritë kryesore:

- Diskutim me nxënësit lidhur me përzgjedhjen e temës së projektit.
- Ndarja e klasës në grupe sipas dëshirës së nxënësve në bashkëpunim me mësuesen.
- Zgjedhja nga nxënësit e detyrës hulumtuese për secilin grup.
- Ndarja e detyrave për secilin nxënës brenda grupit.
- Hartimi i planit të veprimtarive për secilin grup.
- Grumbullimi i informacionit.

- Përpunimi i të dhënave.
- Hartimi i draftit të parë të projektit dhe diskutimi i tij.
- Hartimi i draftit përfundimtar të projektit si rezultat i punës në grup dhe individuale.
- Prezantimi i produktit përfundimtar dhe dorëzimi i punës që ka bërë gjithsecili nga nxënësit.

Burimet kryesore të informacionit

Teksti, vepra “Ilirët” e autorit Neritan Ceka, vepra “Historia e qytetërimit shqiptar” e autorit Kristo Frashëri, Muzeu Arkeologjik, internet.

Baza materiale:

- letra të bardha,
- kartonë,
- lapustila,
- foto,
- ngjites etj.

Metodologjia

Punë në grupe/ hulumtim/diskutim

Nëpërmjet kësaj veprimtarie nxënësit do të demonstrojnë njohuri/ shprehi/aftësi e qëndrime për tezat mbi origjinën e ilirëve, shtrirjen e tyre, organizimin fisnor, rolin dhe rëndësinë e qyteteve, figurat historike, mënyra e jetesës, besimi dhe kultura te ilirët.

Vlerësimi i nxënësve dhe reflektimi

Gjatë vlerësimit të nxënësve merret në konsideratë:

- Vetëorientimi dhe vetëdrejtimi i nxënësve në grup.
- Kërkimi dhe përdorimi i burimeve të ndryshme të mbledhjes së informacionit.
- Përdorimi i saktë i koncepteve historike.
- Përdorimi i saktë i burimeve historike.
- Angazhimi i secilit nxënës në realizimin e veprimtarisë, individualisht dhe në progresin e grupit.
- Mënyra e prezantimit.

Kriteret e vlerësimit	Pikët
-----------------------	-------

<i>Mësuesi vlerëson nxënësin jo vetëm për njohuritë e fituara por dhe për demonstrimin e kompetencave kyçe dhe konceptet kyçe historike si kërkimi; përdorimi i burimeve, kronologjia, ndryshimi dhe vazhdimësia, interpretimin historik, analiza shkak -pasojë.</i>	
Kontributi personal dhe në grup	10
Kërkimi i informacionit si dhe përdorimi dhe përzgjedhja e burimeve të testuara të informacionit.	20
Përmbajtja është e fokusuar në çështjet e përcaktuara: roli dhe rëndësia e fiseve dhe qyteteve ilire, tezat mbi origjinën e ilirëve, objektet dhe zonat arkeologjike dëshmi e qytetërimit ilir, vazhdimësia iliro-shqiptare, qytetërimi ilir pjesë e trashëgimisë sonë kulturore dhe ndikimi i tij në turizëm.	10
Prezantimi dhe komunikimi historik	10

6.4 Qasja kërkimore nëpërmjet punës me projekte

Kërkimi është pjesë përbërëse e programit të historisë dhe një nga kompetencat e kësaj lënde. Duke njohur dhe duke përvetësuar mënyrën se si punojnë historianët, nxënësit zhvillojnë aftësinë për ta zbatuar atë gjerësisht në lëndën e historisë dhe në fusha të tjera. Qasja kërkimore në histori u paraqet nxënësve një mënyrë për të bërë hulumtime, për të organizuar dhe për të shpjeguar ngjarjet që kanë ndodhur. Kërkimi historik është procesi i "të bërit histori". Ai është një proces ciklik që fillon me shtrimin e pyetjeve historike, pasohet nga gjetja dhe analiza e burimeve historike për të krijuar fakte dhe dëshmi historike. Dëshmia historike përdoret më pas për të ndërtuar interpretimet historike që kërkojnë t'iu përgjigjen pyetje historike.

Qasja kërkimore duhet të jetë në qendër të mësimin të historisë dhe mësuesit duhet t'i krijojnë mundësinë nxënësit për të mësuar aftësitë e nevojshme përmes praktikës dhe angazhimit në kërkimin historik. Përdorimi i pyetjeve në çdo njësi mësimore siguron një pikë kontakti për nxënësit për të kërkuar, sistemuar dhe analizuar informacion në përgjigje të çështjeve që hulumtohen në programin mësimor. Qasja kërkimore, kur zbatohet në mënyrë efektive, zhvillon cilësitë historike dhe aftëson nxënësit të jenë të pavarur, krijues dhe mendimtarë kritik. Ajo nxit demonstrimin e kompetencave historike dhe kompetencave kyçe të nxënësit. Tabela e mëposhtme paraqet qëllimin, fazat dhe cilësitë që fiton nxënësi nga përdorimi i kësaj qasjeje në procesin mësimor.

Tabela: Qasja kërkimore

Faza kërkimore	Cilësitë historike	Qëllimi
----------------	--------------------	---------

1. Bën pyetje historike	Kureshtar	Më e rëndësishme për procesin e kërkimit është pikënisja. Mësuesit duhet të udhëhiqen nga treguesit e mëposhtme: <ul style="list-style-type: none"> • angazhojnë interesin e nxënësve; • identifikojnë pyetjet që do të kërkojnë; (një pyetje e përgjithshme kërkimore e ndjekur nga nën-pyetje); • planifikojnë procesin e kërkimit; • përshkruajnë rezultatin.
2. Identifikon dhe gjen burimet përkatëse	I logjikshëm I balancuar	<ul style="list-style-type: none"> • Nxënësit vendosin cilat burime janë të dobishme, cilat nuk janë dhe cilat duhen trajtuar me kujdes (me anë të një shembulli mësuesit udhëzojnë paraprakisht nxënësit); • Nxënësit krijojnë fakte dhe dëshmi historike.
3. Analizon lidhjen shkak-pasojë	I logjikshëm I arsyetuar I ditur	<ul style="list-style-type: none"> • Nxënësit analizojnë lidhjet shkak-pasojë për ndërtimin e ngjarjes duke u bazuar në burimet e gjetura.
4. Ndërton interpretime historike, vlerëson burimet dhe jep argumente	I logjikshëm I balancuar Metodik I arsyetuar I ditur	<ul style="list-style-type: none"> • Nxënësit mbajnë shënime nga studimi i tyre për burimet; • Nëpërmjet reflektimit dhe diskutimit të drejtuar nga mësuesi, nxënësit janë në gjendje të zhvillojnë përgjigjet për pyetjet hetimore.
5. Kontrollon interpretimet e nxjerra dhe/ose interpretimin e	I balancuar I arsyetuar I ditur	<ul style="list-style-type: none"> • Nxënësit tregojnë zgjerimin, thellimin dhe transferimin e dijeve të tyre.
6. Shpjegimi dhe komunikimi	I logjikshëm I arsyetuar Metodik I balancuar I ditur	<ul style="list-style-type: none"> • Nxënësit shpjegojnë dhe prezantojnë përgjigjet e pyetjeve të tyre nëpërmjet mediave të ndryshme (me shkrim; me gojë; TIK); • Nxënësit respektojnë mendimet e shokëve të tyre qofshin ato dhe të ndryshme nga të tyret;

7 PLANIFIKIMI I LËNDËS DHE MODELE TË PLANIFIKIMIT LËNDOR

Planifikimi është një proces i rëndësishëm i zbatimit të kurrikulës, i cili i krijon mundësinë mësuesit të jetë krijues dhe i lirë në procesin e mësimdhënies. Për një planifikim të mirë, mësuesi duhet të njohë dokumentet e mëposhtme:

- Kornizën Kurrikulare
- Kurrikulën bërthamë
- Programin mësimor

Baza e një planifikimi të suksesshëm është njohja e mirë e programit mësimor. Mësuesi duhet të zbatojë me përpikëri të gjitha kërkesat e këtij programi. Rezultatet e të nxënit janë një themel i përbashkët për të gjithë mësuesit. Ata përzgjedhin vetë metodat dhe strategjitë më të përshtatshme, burimet e mundshme për t'u shfrytëzuar, llojet dhe mjetet e vlerësimit.

7.1 Llojet e planifikimeve

Planifikimi i mësimdhënies për lëndën e historisë përfshin:

- Planifikimin vjetor
- Planifikimin për secilën periudhë
- Planifikimin ditor

Në fillim të vitit shkollor mësuesi duhet të dorëzojë pranë drejtorisë së shkollës *planin vjetor* të lëndës, i cili shërben si një kornizë e ndarjes së përgjithshme të përmbajtjes lëndore dhe të orëve mësimore, si edhe *planin e periudhës së parë* (shtator- dhjetor). Planet e periudhës së dytë dhe të tretë dorëzohen para fillimit të secilës periudhë.

Gjatë vitit, sipas rrethanave që i krijohen, mësuesi mund të bëjë ndryshime në planin fillestar mësimor. Mësuesi mund të vendosë të përparojë më ngadalë nga sa e ka parashikuar, kur vë re se nxënësit e tij hasin vështirësi. Në këtë mënyrë mësuesi planifikon duke u bazuar në përparimin e nxënësve dhe në vështirësitë e hasura në periudhat paraardhëse, duke u përqendruar te arritjet e kompetencave kyçe dhe të lëndës.

7.2 Planifikimi vjetor i lëndës

Për planifikimin vjetor të lëndës, mësuesi, përveç programit mësimor, duhet të njohë edhe tekstin që ka përzgjedhur për atë vit shkollor. Natyrisht, realizimi i programit është qëllimi i vërtetë i mësuesit, kurse teksti mësimor i përzgjedhur është një mjet për ta përmbushur këtë qëllim. Kur mësuesi sheh se teksti nuk i ka dhënë vendin e mjaftueshëm përvetësimit të një

rezultati të nxëni të programit, ai e plotëson vetë këtë mungesë të tekstit, duke përdorur burime të tjera të nxëni.

Plani vjetor është një plan sintetik. Mësuesi planifikon orët dhe përmbajtjen kryesore lëndore për tre periudha. Periudhat janë:

- periudha e parë: shtator- dhjetor;
- periudha e dytë: janar - mars;
- periudha e tretë: prill- qershor.

Periudhat nuk janë semestra, por janë periudha reflektimi për mësuesit dhe nxënësit duke reflektuar mbi punën dhe rezultatet e tyre dhe si mund të përmirësohet në vazhdim.

Tabela: Model planifikimi vjetor në lëndën e historisë, klasa 9

Tematikat	Shpërndarja e përmbajtjes lëndore për realizimin e kompetencave		
	Shtator – Dhjetor 26 orë	Janar - Mars 24 orë	Prill - Qershor 20 orë
I.Parahistoria dhe antikiteti në territoret shqiptare II.Territoret shqiptarenë mesjetë (shek. V-fundi I shek. XV) III.Territoret shqiptare nën Perandorinë Osmane (fundi i shek. XV-fillim i shek. XX) IV.Shqipëria dhe shqiptarët në vitet 1912 – 1939.....	Periudha parahistorike (Gjurmë të parahistorisë në territoret shqiptare) Qytetërimi ilir (Ilirët dhe organizimi ekonomik dhe shoqëror i tyre, mbretëritë ilire, shteti i Epirit, mbretëria Dardane, territoret ilire nën Perandorinë Romake, gjuha, arti, kultura dhe besimi tek ilirët, ndikimi i kulturave fqinje greke dhe romake në kulturën ilire), Territoret shqiptare nën Perandorinë Bizantine (Territoret shqiptare gjatë Mesjetës së hershme (shek.V-X)	Rilindja Kombëtare Shqiptare (shoqëritë shqiptare në diasporë, revolucioni i turqve të rinj dhe Lëvizja Kombëtare Shqiptare (1908-1912), kuvendi i Vlorës dhe shpallja e pavarësisë së Shqipërisë,veprimtarë të Rilindjes Kombëtare Shqiptare, Sfidat e shtetit të pavarur shqiptar 1912-1920 (shteti shqiptar në vitet 1912-1914, Shqipëria gjatë Luftës së Parë Botërore (1914-1918), Konferenca e Paqes dhe Kongresi i Lushnjës, Shqiptarët në përpjekje për të konsoliduar shtetin	Lufta e Dytë Botërore 1939-1944 (Përfundimi i Luftës së Dytë Botërore në Shqipëri, rrjedhojat e saj, Hebrejntë në Shqipëri gjatë Luftës Dytë Botërore), Regjimit komunist në Shqipëri 1944-1990 (vendosja e regjimit komunist në Shqipëri, Shqipëria gjatë viteve 1944-1948, ndërtimi i partisë-shtet në Shqipëri, sipas modelit stalinist (1948-1953), Shqipëria gjatë viteve 1954-1961, Shqipëria gjatë viteve 1961-1978,vetizolimi i shtetit shqiptar dhe kriza e regjimit komunist (1978-1990), Kosova në vitet 1945-90 (Shqiptarët në ish-Jugosllavi gjatë viteve 1945-1990,jeta e përditshme në Shqipërinë komuniste, opozitarët e regjimit komunist)

7.3 Planifikimi sipas periudhave

Planifikimi i periudhës është një planifikim më afatshkurtër dhe më i detajuar i mësimdhënies. Ai është analitik dhe në të detajohen temat mësimore që do të zhvillohen përgjatë saj. Mësuesi harton planifikimin e periudhës përkatëse në fillim të saj dhe e dorëzon në drejtorinë e shkollës para fillimit të periudhës. Ky plan hartohet duke iu përmbajtur programit dhe tekstit mësimor përkatës. Në planet sipas periudhave planifikohen të gjitha orët. Mësuesit janë të lirë të bëjnë ndryshimet e tyre hap pas hapi në varësi të specifikave të lëndës së tyre.

Ky lloj planifikimi kërkon që mësuesi të përcaktojë me kujdes:

a) *Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe*

Në këtë rubrikë mësuesi do të vendosë rezultatet e të nxënit të kompetencave kyçe, të cilat do të zhvillohen nga nxënësit përgjatë temave mësimore, të zhvilluara gjatë kësaj periudhe. Mësuesi i përzgjedh këto rezultate në programin mësimor, te rubrika “Rezultatet kryesore të të nxënit, sipas kompetencave kyçe që realizohen nëpërmjet lëndës së ...”.

b) *Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave të lëndës*

Në këtë rubrikë vendosen rezultatet e të nxënit sipas kompetencave të lëndës, të cilat do të arrihen nga nxënësi nëpërmjet zhvillimit të këtyre temave mësimore. Mësuesi i përzgjedh këto rezultate të nxëni nga programi mësimor sipas tematikave të përmbajtjes së lëndës.

c) *Numri rendor*

Këtu vendosen numrat për temat mësimore. Totali i numrave në planin e periudhës përkon me numrin e orëve që janë përcaktuar në planin vjetor të lëndës ose të modulit.

d) *Tematika*

Në këtë rubrikë shënohen tematikat mbi të cilat është ndërtuar teksti i lëndës.

e) *Tema mësimore*

Në këtë rubrikë shënohen të gjitha temat mësimore që do të zhvillohen gjatë periudhës. Kjo rubrikë përmban:

Orë të detyruara për t’u planifikuar

- temat mësimore brenda të cilave do të realizohen rezultatet e të nxënit. Mësuesi orientohet sipas tekstit mësimor;
- orët e veprimtarive praktike që do të zhvillojë mësuesi për zbatimin dhe demonstrimin e aftësive të fituara në lëndën e historisë si dhe për zhvillimin e kompetencave të lëndës e kompetencave kyç;
- orët e projektit që do të zhvillojë mësuesi për zbatimin dhe demonstrimin e aftësive të

fituara në lëndën e historisë si dhe për zhvillimin e kompetencave të lëndës e kompetencave kyçe;

- orët e testeve përmbljedhëse për të matur njohuritë e fituara nga nxënësit në periudhën përkatëse. Mësuesi planifikon 3 teste përmbljedhëse, nga një për çdo periudhë. Testet përmbljedhëse planifikohen kur mësuesi e shikon të arsyeshme kohën e zhvillimit të tij, d.m.th jo detyrimisht në fund të periudhës, por edhe disa javë përpara se të mbarojë periudha;
- orë sipas specifikave të lëndës p.sh: vizita në muze, ekskursione, konkurse etj.

f) *Situata e të nxënit*

Në këtë rubrikë vendosen situatat e të nxënit që mësuesi parashikon të realizojë gjatë periudhës, të cilat mund të ndryshohen dhe plotësohen përgjatë zhvillimit të lëndës. Situatat e të nxënit mund t'i përkasin një teme mësimore, disa temave mësimore, ashtu sikurse mund të ketë tema mësimore për të cilat mësuesi nuk zhvillon situata të nxëni. Me situatë të nxëni kuptohet ndërtimi i njohurive nëpërmjet një situatë praktike ose reale si pjesë e metodologjisë dhe organizimit të klasës.

g) *Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve*

Në këtë rubrikë mësuesi vendos teknikat dhe metodat e mësimdhënies (p.sh., harta e konceptit, parashikimi me terma paraprakë, grupet e ekspertëve, punë në grup etj.) që do të përdoren gjatë zhvillimit të këtyre temave në një periudhë të caktuar (jo shumë e detajuar sepse e tillë kjo rubrikë detajohet në planifikimin ditor).

h) *Vlerësimi*

Këtu vendosen teknikat e vlerësimit që do të përdoren gjatë zhvillimit të këtyre temave në një periudhë të caktuar si p.sh., vlerësimi i përgjigjeve me gojë; vlerësimi i punës në grup; vlerësim mes nxënësish; vlerësim i aktivitetit gjatë debateve në klasë; vlerësim i detyrave të shtëpisë; vetëvlerësim; intervistë me një listë treguesish; vëzhgim me një listë të plotë treguesish gjatë një ekskursioni; prezantim ose punë me gojë ose me shkrim, projekt kurrikular etj. Kjo rubrikë nuk detajohet shumë sepse është e detajuar në planifikimin ditor.

i) *Burimet*

Në këtë rubrikë mësuesi vendos burimet që do të përdoren për arritjen e rezultateve të të nxënit si p.sh., teksti i nxënësit, teksti i ushtrimeve (nëse ka të tillë), materiale të përgatitura nga mësuesi ose nxënësi etj. Kjo rubrikë nuk plotësohet në mënyrë shumë të detajuar, pasi e tillë do të plotësohet në planifikimin ditor.

Tabela: Model planifikimi i orëve mësimore për një periudhë

<p>Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe</p> <p>Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit: shqyrton, analizon, parashtron pyetje, për të argumentuar, diskutuar dhe komunikuar informacionin historik si dhe konceptet dhe idetë historike në lidhje me parahistorinë; qytetërimin ilir; territoret shqiptare nën perandorinë Bizantine. Përdor funksionet gjuhësore të teksteve historike, duke përfshirë fjalorin historik, fjali të ndërtuara saktë, për përshkrimin e ngjarjeve, fjali komplekse për shpjegimin e marrëdhënieve shkak-pasojë, përdorimin e gjerë të emrave, ndajfoljeve dhe mbiemrave për të përshkruar konceptet historike, vendet, njerëzit dhe ngjarjet në lidhje me parahistorinë; qytetërimin ilir; territoret shqiptare nën perandorinë Bizantine.</p> <p>Kompetenca qytetare.....</p> <p>.....</p>							
<p>Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave historike</p> <p>Kërkimi historik:identifikon dhe shqyrton, individualisht dhe si pjesë e një grupi, pyetje specifike historike ose çështje, duke bërë testimin e hipotezave dhe reflekton në mënyrë kritike për pyetje ose çështje historike në lidhje me parahistorinë në territoret shqiptare; Ilirët dhe organizimi ekonomik dhe shoqëror i tyre, mbretëritë ilire, shteti i Epirit, mbretëria Dardane, territoret ilire nën Perandorinë Romake, gjuha, arti, kultura dhe besimi tek ilirët, ndikimi i kulturave fqinje greke dhe romake në kulturën ilire dhe territoret shqiptare gjatë Mesjetës së hershme (shek.V-X)</p> <p>Përdorimi i burimeve:</p> <p>.....</p> <p>.....</p>							
N r.	Te mat ika	Organ izimi i temav e me dy orë të njëpas njësh me	Temat mësim ore	Situa ta e të nxëni t	Meto dolog ji	Vler ësi mi	Burime
1	Periud ha parahis torike	Periud ha parahis torike	Harta e gjetje ve të gjur mëve të parah istori së në vendi n tonë.	Punë në grupe	Vler ësim i pun ë në grup	Teksti i nxënësit, https://balkancultureheritage.com/find/Vendbanimet_dhe_banesat/1933 ; http://asa.edu.al/site/ia/?p=13

2			Qytetë rimi ilir
3		Qytetë rimi ilir	Mbretë ritë ilire
4			Shteti i Epirit
...
...
1 1		Territo ret shqipta re nën Perand orinë Bizanti ne	Territo ret shqipta re gjatë Mesjet ës së Hersh me (shek. V-X)
1 2			Zhvilli mi ekono mik dhe shoqër or në fshatin e qytetin mesjet ar (shek. X- XIV)
1 3		Vepri mtari praktik e	Vepri mtari shkollo re Ekskur sion në muzeu n kombë tar
1 4			Vepri mtari (Konku

			<i>rs në rang shkolle ose ekskurSION etj.)</i>				
17		Projekt i kurrikular	Projekt (1) ²
18		
22	Test përmbledhës	Test përmbledhës - Tremujori i parë
23		Rilindja Kombëtare Shqiptare	Lidhja Shqiptare e Prizrenit (qershor 1878-prill 1881)	
24	

7.4 Planifikimi ditor

Mësuesi planifikon çdo orë mësimore. Në ndryshim nga planifikimi tradicional, në planifikimin e kurrikulës me kompetenca kemi këto ndryshime:

Planifikimi tradicional i orës së mësimit	Planifikimi bazuar në kompetenca i orës së mësimit
Në planifikim përcaktohet çfarë bën mësuesi për të realizuar mësimin.	Në planifikim përcaktohet çfarë bëjnë nxënësit ndërsa realizohet mësimi (situatat, veprimtaritë, detyrat).
Mësimi përqendrohet pothuajse të përmbajtja.	Mësimi përqendrohet mbi proceset dhe veprimtaritë.
Mësimi pritet të ketë të njëjtin organizim të orës së mësimit gjithmonë.	Mësimi nuk ka të njëjtën metodologji gjithmonë. Organizimi varet nga rezultatet që duam të arrijmë.

² Orët e projektit mund të zhvillohen edhe të shpërndara. Në varësi të mundësive dhe fleksibilitetit që ka mësuesi mund të planifikojë 2 orë projekti kurrikular për secilën periudhë.

Roli i mësuesit është kryesisht ligjërues (shpjegon).

Roli i mësuesit është organizator duke mbizotëruar dhe duke vënë theksin të bashkëveprimit i nxënësve.

Shembull i planifikimit të orës mësimore me përdorimin e TIK

Model i orës mësimore			
Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: IV	Klasa: 9
Veprimtari praktike: Jeta e përditshme në Shqipërinë komuniste		Situata e të nxënit: (5 min) Sekuenca nga filmi “Parullat”. Nxënësit shohin sekuenca nga filmi dhe diskutojnë për personazhet dhe mënyrën se si sistemi komunist vepronte me individët që mendonin ndryshe.	
Rezultatet e të nxënit: Nxënësi/-ja: <ul style="list-style-type: none"> Njih jetën e përditshme në Shqipërinë komuniste; Debaton mbi çështjet që lidhen me jetën e shtresave të ndryshme shoqërore në Shqipëri gjatë viteve të diktaturës komuniste; Krahason mënyrën e jetës në Shqipëri sot me atë në regjimin komunist.		Fjalë kyçe: shoqëri socialiste, mënyrën e jetesës, përkrahje e pushtetit	
Burimet Njohuritë që ka nxënësi, teksti, foto dhe ilustrime Ëeb: http://muzeuimemories.info/ http://1945-1990.muzeuimemories.info/sq/ https://www.classlifestyle.com/neës/37287/10-menytrat-si-ka-ndryshuar-jeta-jone-50-vitet-e-fundit/ https://www.kultplus.com/trashegimia/femijeria-jone-atehere-kur-rrjetet-sociale-nuk-ekzistonin/		Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhët dhe komunikimi, artet.	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve			
Organizimi i orës së mësim Hapi i parë: Minuta e debatit (5-7 min) <ul style="list-style-type: none"> Një javë para zhvillimit të temës mësuesi/ja i kërkon nxënësve të sjellin në klasë foto të familjarëve të tyre të bëra në kohën e regjimit komunist ose të kërkojnë në internet për foto të tilla. Mësuesi/ja nxit debatin duke i kërkuar nxënësve të debatojnë për elementet që shohin në foto si: veshja, ushqimi, mobilimi, mjedisi ..etj., 			

Hapi i dytë: **Punë me grupe - Kërkimi historik (20 min)**

- Mësuesi/ja orienton nxënësit që do të punojnë të ndarë në grupe pasi më pas do të diskutohet rreth elementeve që përbëjnë jetën e përditshme në Shqipërinë komuniste dhe shkruan në tabelë burimet e informacionit.

Burimet: **Kërkimi në internet me fjalën kyç “Shqipëria komuniste”**

<http://muzeumemories.info/>

<http://1945-1990.muzeumemories.info/sq/>

<https://www.classlifestyle.com/neës/37287/10-menytrat-si-ka-ndryshuar-jeta-jone-50-vitet-e-fundit/>

<https://www.kultplus.com/trashegimia/femijeria-jone-atehere-kur-rrjetet-sociale-nuk-ekzistonin/>

- Mësuesi/ja në bashkëpunim me nxënësit përcaktojnë çështjet që do të përqendrohen grupet:
 - Grupi 1. Organizimi shoqëror gjatë viteve të regjimit komunist. Shtresat shoqërore në.
 - Grupi II. Jeta që bënin shtresa të ndryshme shoqërore në fshat dhe qytet.
 - Grupi III. Përdorimi i teknologjisë gjatë sistemit. Lojërat e fëmijëve dje dhe sot.
 - Grupi IV. mekanizmat me të cilat regjimi kontrollonte çdo aspekt të jetës shoqërore në Shqipëri
 - Grupi V. Jeta e të internuarve në kampet e internimit.
 - Grupi VI. Krahasimi i mënyrës së jetesës së shtresave shoqërore sot me atë në regjimin komunist.

Hapi i tretë: **Prezantimi (7- 10 min)**

Grupet prezantojnë punën e bërë.

Çdo prezantim shoqërohet me diskutime.

Diskutimet nxiten nga mësuesi me anë të pyetjeve si:

- Rendit shtresat shoqërore në sistemin komunist ;
- Përshkruaj mënyrën e veshjes, kalimit të kohës së lirë të shtresës së mesme që jetonte në qytet.
- Si zhvillohej jeta në fshat?
- Cilat ishin mjetet teknologjike që përdornin në sistemin komunist dhe sot.
- Ku jetonin të internuarit? Si jetonin ata?

Cilat aspekte të jetës kanë ndryshuar sot?

Vlerësimi: Vlerësim i punës në grup.

Grupet vlerësojnë njëri-tjetrin për:

- të dhëna sasiore (ku është e nevojshme) dhe cilësore të dala nga hulumtimi në burimet e përcaktuara si të cilat mbështesin trajtimin e tematikës përkatëse të grupit;

- foto, pamje dhe ilustrime nga të gjetura nga burime të tjera që shoqërojnë të dhënat.
- secili grup vlerësohet për bashkëpunimin dhe kontributin e dhënë nga të gjithë anëtarët e grupit.
- Përmbajtja dhe mënyra e prezantimit. Puna mund të prezantohet në Power point/në formë posteri/në fletë A4 me shkrim ose në word.
- Pjesëmarrja në diskutim dhe vlerësim të punës së grupeve të tjera.

Model planifikimi i orës mësimore			
Fusha	Lënda	Shkalla	Klasa
Fusha Shoqëria dhe mjedisi	Histori	III	6
Tema mësimore Zhvillimi i qyteteve në mesjetë dhe Lindja e rajoneve dhe bankave		Situata e të nxënit Zhvillimi i qyteteve, rajoneve tregtare dhe bankave në mesjetë	
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave Nxënësi në fund të orës së mësim: <ul style="list-style-type: none"> • tregon faktorët që çuan në lindjen e qyteteve mesjetare; • përshkruan një qytet mesjetar; • vlerëson rolin e tregtisë në zhvillimin e qytetit mesjetar; • përcakton strukturën shoqërore të Evropës mesjetare; • krahason mënyrën e jetesës së shtresave të ndryshme shoqërore në Evropën mesjetare; evidenton tiparet e artit, kulturës, arsimit dhe besimit fetar në qytetet mesjetare.		Fjalë kyç Republikë e pavarur, katedrale, vetëqeverisje, flotë tregtare, shkëmbim i mallrave, rajon tregtar, panair, bankier, saraf, heretik.	
Burimet Informacioni që nxënësit kanë, teksti, pamje dhe foto të qyteteve antike, mesjetare e të ditëve të sotme. Foto të monedhave dhe bankave. Hartë e Evropës.		Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare Gjeografi, Qytetari.	
Organizimi i orës së mësim (<i>Dy orë të njëpasnjëshme</i>)			
Lidhja e temës me njohuritë e mëparshme (stuhi mendimi) (5-7 minuta) <ul style="list-style-type: none"> • Mësuesi/ja pyet nxënësit rreth njohurive të tyre për ndryshimet në ekonominë mesjetare: • Cilat degë të ekonomisë lindën në mesjetë? • Cilat janë format e shkëmbimit në mesjetë? • Çfarë ndryshimesh solli lindja e parasë? 			

- Pse themi që qytetet ndikuan në jetën e fshatit?

Ndërtimi i njohurive të reja

- **Parashikimi me terma paraprakë**

- Mësuesi/ja shkruan në tabelë termat:

▪ **Qytet fshat bujqësi para zejtari tregti**
bankë

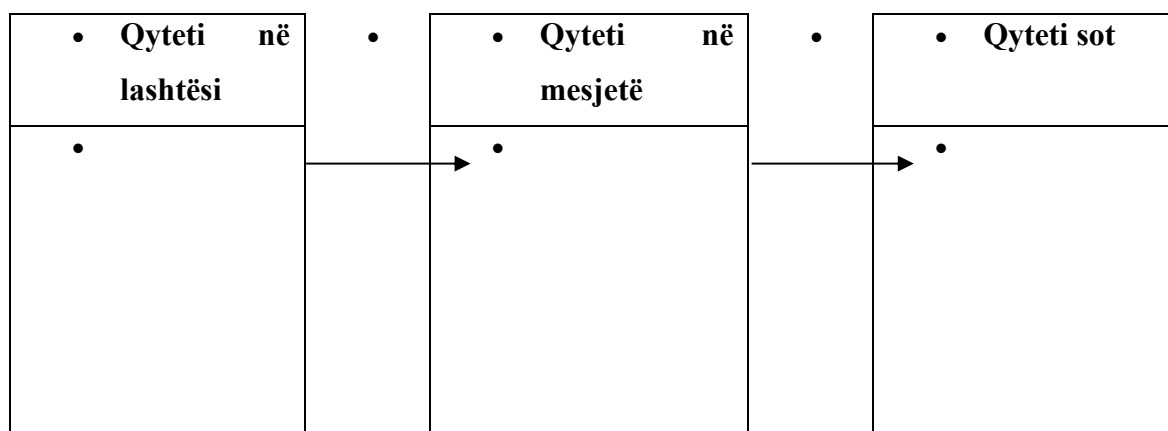
- Nxënësit, në mënyrë individuale do të shkruajnë fjali me këto terma duke bërë lidhjen mes tyre.
- Lexohen fjalitë e ndërtuara.
- Diskutohen përgjigjet dhe evidentohen fjalitë që kanë lidhje me temat që do të zhvillohen.

Punë në grupe

- Mësuesi/ja mbledh fotografitë që nxënësit kanë sjellë për temat që do të zhvillohen sot.
- Mësuesi/ja i ndan nxënësit në 6 - 7 grupe, i shpërndan fotot e mbledhura (çdo grup një foto) dhe kërkon që të evidentojnë elementet përbërëse të fotove.
- Pas përfundimit të punës një përfaqësues për çdo grup prezanton foton dhe punën e bërë.

Organizuesi grafik

- Nxënësit, me ndihmën e mësuesit, gjejnë dallimet mes qytetit në lashtësi, mesjetë dhe sot, i shënojnë në organizuesin grafik.

Lexim i tekstit

- Mësuesi/ja u kërkon nxënësve të lexojnë tekstin dhe të nënvizojnë informacionin e

paqartë për ta dhe sqaron termat, konceptet dhe informacionin.

Punë në çifte

- Mësuesi/ja i ndan detyrat për çdo çift dhe i kërkon që për pjesët e caktuara njëri të hartojë pyetje ndërsa tjetri të gjejë përgjigjen.
- Nxënësit lexojnë pyetjet dhe përgjigjet.

Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

- Mësuesi fton nxënësit t'u përgjigjen pyetjeve të mëposhtme:
- Kur zhvillohen dhe lulëzojnë qytetet mesjetare?
- Pse ndarja e zejtarisë nga bujqësia solli lindjen e qyteteve?
- Trego në hartë qytetet që lulëzuan në mesjetë
- Cilat ishin shkaqet e luftës së qyteteve me feudalët?
- Pse vetëqeverisja e qyteteve u kufizua kur pushteti mbretëror filloi të forcohej dhe centralizohej?
- Ç'kuptoni me termat:Republikë e pavarur, katedrale, vetëqeverisje, flotë tregtare, shkëmbim i mallrave, rajon tregtar, panair?
- Trego në hartë rajonet tregtare.
- Cilat ishin shkaqet që sollën lindjen e bankave?
- Cili ishte dallimi mes një sarafi dhe një bankieri?
- Pse themi se shek XIII-XIV po krijohet tregtia ndërkombëtare?
- Pse arti e kultura kishte karakter fetar në shek XI-XIV?

Përshkruaj lidhjen mes ndarjes së zejtarisë – qyteteve mesjetare; parasë -tregjeve ndërkombëtare - bankave.

Vlerësimi

Gjatë zhvillimit të këtyre temave, vlerësimin e nxënësit e mbështes në aftësinë dhe në punën e tij. Vlerësimi i nxënësit kryhet sipas përmbushjes së niveleve të arritjeve:

Niveli 2

- tregon ndonjë nga faktorët që çuan në lindjen e qyteteve mesjetare;
- përshkruan, me ndihmën e mësuesit një qytet mesjetar;
- dallon ndonjë nga treguesit që tregon për rolin e tregtisë në zhvillimin e qytetit mesjetar;
- evidenton ndonjë nga tiparet e artit, kulturës, arsimit dhe besimit fetar në qytetet mesjetare.

Niveli 3.

- tregon faktorët që çuan në lindjen e qyteteve mesjetare;
- përshkruan një qytet mesjetar;
- vlerëson në mënyrë jo të plotë rolin e tregtisë në zhvillimin e qytetit mesjetar;

- përcakton jo saktë strukturën shoqërore të Evropës mesjetare;
 - krahason mënyrën e jetesës së shtresave të ndryshme shoqërore në Evropën mesjetare;
 - evidenton tiparet e artit, kulturës, arsimit dhe besimit fetar në qytetet mesjetare.
- **Niveli 4.**
 - tregon faktorët që çuan në lindjen e qyteteve mesjetare;
 - përshkruan një qytet mesjetar;
 - vlerëson rolin e tregtisë në zhvillimin e qytetit mesjetar;
 - përcakton strukturën shoqërore të Evropës mesjetare;
 - krahason mënyrën e jetesës së shtresave të ndryshme shoqërore në Evropën mesjetare;
- evidenton tiparet e artit, kulturës, arsimit dhe besimit fetar në qytetet mesjetare.

Detyrat dhe puna e pavarur

Ese me temë “Ajri i qytetit të bën të lirë”

8 VLERËSIMI I NXËNËSVE NË LËNDËN E HISTORISË

Qëllimi i vlerësimit: Qëllimi kryesor i vlerësimit është *përmirësimi i përmbushjes së rezultateve të të nxënësve* nga nxënësi dhe i vetë procesit të të nxënësve. Vlerësimi është procesi gjatë të cilit *mbledhen të dhëna dhe gjykohet për vlerën* e arritjes së rezultateve të të nxënësve bazuar në nivelet e arritjes.

Vlerësimi është një pjesë e rëndësishme e procesit të mësimdhënie - nxënies. Vlerësimi përdoret për:

- ☒ të gjykuar mbi përpjekjet e nxënësve;
- ☒ të matur arritjet e nxënësve;
- ☒ të gjykuar dhe përmirësuar procesin e mësimdhënie -nxënies;
- ☒ të raportuar arritjet;
- ☒ t'i dhënë sugjerime nxënësve për përparimin e tyre.

Vlerësimi në histori mat arritjet e nxënësve për rezultatet e të nxënësve të përshkruara në programin mësimor. Është një proces i vazhdueshëm i identifikimit, mbledhjes dhe interpretimit të informacionit në lidhje me arritjet e nxënësve dhe mund të integrohet në të nxënësve normal të nxënësve.

Vlerësimi i nxënësve kryhet nëpërmjet:

- a) Vlerësimit të vazhduar;
- b) Vlerësimit me test/detyrë përmbledhëse;
- c) Vlerësimit me projekt kurrikular.

8.1 Vlerësimi i vazhduar (për të nxënësve)

- Vlerësimi i vazhduar për të nxënësve është pjesë e mësimdhënies dhe motivon përparimin e

- nxënësit në të gjitha aspektet e të nxënës, në situata të ndryshme të njohura dhe të panjohura.
- Vlerësimi i vazhduar bazohet në vëzhgimet dhe në gjykimet e mësuesit mbi përgjigjet me gojë ose me shkrim, punët në grup, diskutimet, vetëvlerësimin e nxënësit, vlerësimin e nxënësit nga nxënësi, pjesëmarrjen në aktivitete dhe në debatet në klasë, vlerësimin e detyrave të shtëpisë apo të klasës etj.
 - Mësuesi vlerëson nxënësin me notë në regjistër, vetëm pasi është siguruar që ky vlerësim është objektiv dhe shpreh shkallën e qëndrueshmërisë së performancës së nxënësit për një periudhë të caktuar kohe. Për këtë qëllim, mësuesi përdor fletoren e tij personale të regjistrimit të përgjigjeve të nxënësit, për të argumentuar në çdo kohë, objektivitetin e vlerësimit të tij me notë në regjistër.
 - Fletorja personale e mësuesit nuk është objekt monitorimi.
 - Mësuesi shënon në regjistër të paktën 2 (dy) vlerësime me notë për çdo periudhë për lëndët që zhvillohen me 1-2 orë në javë dhe 3 (tri) vlerësime me notë për lëndët që zhvillohen me 3 ose më shumë orë në javë.
 - Mësuesi nxjerr notën e vlerësimit të vazhduar për çdo periudhë duke u bazuar në notat e nxënësit në regjistër dhe në shënimet që ka mbajtur në fletoren e tij personale. Mësuesi merr në konsideratë balancën ndërmjet njohurive, shkathtësive, qëndrimeve, ashtu siç përshkruhet në rezultatet e të nxënës në programin lëndor.
 - Mësuesi ka përgjegjësi për të informuar prindërit dhe nxënësin për ecurinë dhe mundësinë e nxënësit për progres.

8.2 Vlerësimi i të nxënës (test/detyrë përmbledhës)

Vlerësimi i të nxënës quhet shpesh vlerësim përmbledhës. Përdoret për të mbledhur prova dhe të dhëna që tregojnë nëse mësimdhënia ka realizuar qëllimin e saj. Zakonisht planifikohet në fund të një njësie apo të një periudhe të caktuar. Ky është një vlerësim *formal* dhe kryhet edhe për efekt raportimi. Në përfundim të periudhës (kur e vendos mësuesi) kryhet *vlerësimi me test/detyrë përmbledhës*, i cili ka për qëllim të matë nivelin e arritjeve të nxënësit për një grup të caktuar rezultatesh të nxënës për periudhën përkatëse. Testi/detyra përmbledhëse planifikohet nga mësuesi kur përmbillet një grup rezultatesh të të nxënës dhe mësuesi është i lirë ta vendosë vetë se kur do ta zhvillojë atë.

Si dhe kur realizohet testi përmbledhës/detyra përmbledhëse?

- Në pjesën e fundit të periudhës kryhet vlerësimi me test/detyrë përmbledhëse, që ka për qëllim të matë nivelin e arritjeve të nxënësit për një grup të caktuar rezultatesh të nxënës për

periudhën përkatëse. Në lëndët e historisë mësuesi ka liri për përcaktimin e metodës së realizimit të vlerësimit të nxënësit i cili mund të jetë me test ose me detyrë përmbledhëse. Mësuesi përcakton detyrën përmbledhëse në përputhje me veçoritë e lëndës në përmbushje të rezultateve të nxënësit si dhe duke marrë parasysh nivelet e arritjes.

- Testi/detyra përmbledhëse planifikohet nga mësuesi, kur përmbillet një grup rezultatesh të nxënësit dhe mësuesi është i lirë dhe ka fleksibilitet ta vendosë vetë se kur do ta zhvillojë (jo domosdoshmërisht bëhet në fund të periudhës).
- Testi përmbledhës është 45 minuta.
- Drejtoria e shkollës menaxhon organizimin e testeve/detyrave përmbledhëse sipas një grafiku, në mënyrë që të mos ngarkohet nxënësi në fund të periudhës.
- Testi/detyra përmbledhëse jo domosdoshmërisht bëhet në fund të periudhës. Mësuesi e përcakton vetë kohën se kur do ta zhvillojë atë. (Shih shembullin te planifikimi i lëndës për një periudhë).
- Mësuesi duhet të ruajë deri në përfundim të vitit shkollor testet/detyrat përmbledhëse.
- Vlerësimi i testit/detyrës përmbledhëse pasqyrohet në regjistër, në kolonën përkatëse.

8.3 Projekti

Projekti kurrikular është pjesë e vlerësimit të nxënësit.

Projekti si veprimtari integruese me karakter kërkimor e krijues, nxit zhvillimin e aftësive të larta të menduarit, aftësive komunikuese, të bashkëpunimit, të përdorimit të TIK, të sipërmarrjes etj. Projekti nxit të nxënësit dhe mësuesin me në qendër nxënësin përmes së cilës nxënësit në mënyrë të pavarur ose/dhe si një anëtar i një grupi hulumtojnë mbi një çështje të caktuar ose një problem të lidhur me jetën reale.

Projekti kurrikular duhet të jetë i shtrirë përgjatë gjithë vitit shkollor, pra në të tri periudhat. Mësuesi që kur planifikon projektin duhet të ketë në mendje vlerësimin e tij. Vlerësimi nuk është diçka që ndodh vetëm në fund të projektit, mësuesi vlerëson nxënësit dhe përgjatë zhvillimit të tij.

8.3.1 Vlerësimi me projekt kurrikular

- Mësuesi planifikon dhe organizon një projekt të shtrirë gjatë gjithë vitit shkollor.
- Projekti kurrikular mund të jetë lëndor ose ndërlëndor, mund t'i përkasë një fushe të nxënësit ose të shtrihet në më shumë se një fushë të nxënësit.
- Drejtoria e shkollës menaxhon kohën e prezantimit dhe të vlerësimit të projektit kurrikular që të shmanget mbingarkesa e nxënësve në fund të vitit shkollor.

- Nota e projektit kurrikular shënohet në regjistër në kolonën përkatëse.
- Projektet e nxënësve ruhen deri në fund të vitit shkollor.

8.3.2 Planifikimi

Planifikimi dhe zbatimi në mënyrë efikase i një projekti kërkon që mësuesi të përcaktojë qartë detyrën mësimore në detaje për çdo grup dhe nxënës (është mjaft e rëndësishme që secili nxënës të jetë i përfshirë dhe i angazhuar me detyra të përcaktuara); të paraqesë rezultatet e të nxënësve që do të arrihen nëpërmjet projektit; të paraqesë hollësisht çdo fazë të realizimit të projektit; të qartësojë nxënësit për arritjen përfundimtare të projektit; të qartësojë nxënësit për kriteret e vlerësimit të projektit; të vëzhgojë dhe të japë gjykimin e tij në mënyrë të vazhdueshme për ecurinë e zbatimit të projektit.

Për realizimin e projektit shfrytëzohen përvojat vetjake të nxënësve dhe njohuritë e marra nga burime të ndryshme. Realizimi i një projekti kërkon përdorimin e më shumë se një metode dhe teknike, si: vrojtimi, studimi i rastit, intervista, puna në grup, puna individuale, përpunim informacioni statistikor etj.

Stadet kryesore që ndiqen për realizimin e një projekti janë:

- Përcaktohet çështja ose problemi për të cilin do të hulumtohet, në mënyrë që të jetë i menaxhueshëm në kohë.
- Përcaktohen detyrat që duhet të realizohen për të grumbulluar të dhënat e nevojshme nga puna e secilit nxënës.
- Grumbullohet materiali dhe/ose mjetet e nevojshme.
- Përpunohen dhe analizohen të dhënat e grumbulluara.
- Nxirren përfundime dhe përgjithësime nga të dhënat e grumbulluara dhe përgatitet produkti përfundimtar.
- Prezantohen gjetjet dhe përfundimet e projektit ose prezantohet produkti i krijuar.

Për planifikimin e një projekti mësuesi ndërton planin e projektit, rubrikat kryesore të të cilit paraqiten më poshtë. Në varësi të tematikës së projektit dhe specifikave të tij, mësuesi mund të pasurojë planin me rubrika të tjera. Mësuesi planifikon në planin e tij ditë çdo orë të planifikuar të projektit sikurse vepron me orët e tjera mësimore.

Rubrikat kryesore të planit të një projekti kurrikular përfshijnë:

- Tema e projektit – Përcaktohet nga mësuesi në bashkëpunim me nxënësi.
- Kohëzgjatja e projektit/orët mësimore – Mësuesi përcakton orët mësimore për secilën periudhë).

- Rezultatet e të nxënit – Përfshijnë njohuritë, aftësitë dhe qëndrimet që do të zhvillohen përmes veprimtarive të projektit.
- Konceptet kryesore që do të përdoren gjatë zhvillimit të projektit – Përcaktohen konceptet që duhet të zotërojnë nxënësi për realizimin e këtij projekti.
- Partnerët - Nëse ka, p.sh., një historian ose një dëshmitar okular.
- Veprimtaritë kryesore – Përcaktohen veprimtaritë që do të realizohen gjatë projektit).
- Burimet kryesore të informacionit – Mësuesi duhet të orientojë nxënësit drejt përdorimit të burimeve të larmishme dhe të duhura të informacionit. Në lëndën e historisë një burim i çmuar informacioni, përveç internetit, hartave dhe teksteve të ndryshme si enciklopeditë, revistat, etj., janë vizitat në muze apo arkiva).
- Tematika e orëve të planifikuara të planit mësimor – Këtu vendoset tematika për çdo orë mësimore të projektit. P.sh nëse projekti planifikohet në 6 orë atëherë duhet vendosur tematika për të gjashta orët.
- Përshkrimi i produktit të projektit – Duhet të përfshijë shkurtimisht llojin e produktit që pritet të realizohet dhe mënyrën e prezantimit të tij.
- Vlerësimi i nxënësve dhe reflektimi – Mësuesi përcakton kritere për vlerësimin e projektit të cilat ia komunikon nxënësit që në fillim të projektit. P.sh., kriteret mund të përcaktohen në lidhje me trajtimin e përmbajtjes në përmbushje të tematikës, përdorimin e burimeve të informacionit, interpretimin e informacionit, analizën shkak –pasojë, përgatitjen e produktit, prezantimin e tij etj., në varësi të rezultateve të të nxënit.

Sigurimi i të dhënave nga burime të ndryshme vlerësimi është thelbësore për të nxënin bazuar në projekte. Përfshirja e nxënësve në vlerësimin e projektit nxit motivimin dhe përmirëson të nxënit e drejtuar prej tyre. Vetëvlerësimi dhe vlerësimi i nxënësve nga njëri-tjetri nxit nxënësit të reflektojnë mbi pikat e tyre të dobëta dhe të forta, në mënyrë që të fokusojnë përpjekjet e tyre të mëtejshme.

Tabela:Instrument i vlerësimit të projektit kurrikular

Kriteret për vlerësimin e projektit nga mësuesi				
Projekt kurrikular hulumtues				
Gjithsej 40 pikë				
Kriteret e vlerësimit	Niveli 1 – Dobët 0-10 pikë	Niveli 2 – Mjaftueshëm 11 - 21 pikë	Niveli 3 – Mirë 22- 32 pikë	Niveli 4 – Shumë mirë 33 -40 pikë
Faza e parë 15 pikë	0-4 pikë Nxënësit rrallëherë	5-8 pikë Nxënësit dalin jashtë temës dhe	9-12 pikë Nxënësit janë të fokusuar te	13-15 pikë Nxënësit janë të fokusuar te detyra

Demonstrimi i aftësive hulumtuese	fokusohen te detyra e tyre. Mbledhin informacione pa gjetur zgjidhje të përshtatshme. Përdorin një burim për të gjetur informacione.	nuk fokusohen vetëm te detyra e tyre. Mbledhin informacion dhe gjejnë zgjidhje me ndihmë. Përdorin të paktën dy burime të ndryshme për të gjetur informacione.	detyra e tyre shumicën e kohës. Mbledhin informacion dhe gjejnë zgjidhje standarde. Përdorin të paktën dy burime të ndryshme për të gjetur informacione.	e tyre. Vetëorientohen dhe vetëdrejtohen shumë mirë. Mbledhin informacion në mënyrë aktive dhe krijojnë komente intuitive për të zgjidhur probleme. Përdorin shumëllojshmëri informacionesh.
Faza e dytë 15 pikë	0 – 4pikë	5– 8 pikë	9 – 12 pikë	13 – 15 pikë
Vlerëson burimet historike, analizon dhe interpreton informacionin historik.	Nxënësi rrallëherë vlerëson, analizon burimet historike. Interpretimi historik është i cekët dhe nuk mbështetet në analizë dhe argumente.	Nxënësi ndonjëherë vlerëson, analizon burimet historike duke përzgjedhur ato që janë të besueshme, por jo në mënyrë të vazhdueshme. Interpretimi historik dhe argumentet që e mbështesin këtë interpretim nuk janë plotë dhe të sakta.	Nxënësi zakonisht vlerëson, analizon burimet historike duke përzgjedhur ato që janë të sakta dhe të besueshme. Interpretimi historik dhe argumentet që e mbështesin këtë interpretim paraqesin pasaktësi të vogla.	Nxënësit përdorin gjatë gjithë projektit burimet historike të sakta dhe të besueshme. Interpretimi historik dhe argumentet që e mbështesin këtë interpretim janë të plotë dhe të sakta.
Faza e tretë 10 pikë	0 – 2pikë	3 – 5pikë	6 – 8pikë	9 – 10pikë
Prezanton në mënyrë efektive rezultatet e projektit dhe konceptet kyçe historike.	Në prezantimin e tyre materiali është i çorganizuar dhe rrëmujë. Është e vështirë të kuptosh cilat informacione shkojnë me njëri-tjetrin. Prezantohen shumë pak	Në prezantimin e tyre nxënësit organizojnë mirë punën e tyre, por jo gjithmonë të krijon lehtësi dëgjimi dhe të kuptuari. Prezantohen vetëm disa	Në prezantimin e tyre nxënësit organizojnë mirë punën e tyre që në shumicën e kohës të krijon lehtësi leximi, dëgjimi dhe të kuptuari. Në përgjithësi prezantohen	Në prezantimin e tyre nxënësit organizojnë shumë mirë punën e tyre që të krijon lehtësi leximi, dëgjimi dhe të kuptuari. Rezultatet e projektit prezantohen qartë.

	rezultate të projektit.	rezultate të projektit.	rezultatet e projektit.	
--	-------------------------	-------------------------	-------------------------	--

Tabela: Instrument i vetëvlerësimit ose i vlerësimit të nxënësit nga nxënësi

Kritere për vetëvlerësimin e projektit					
Gjithsej 40 pikë					
Kriteret e vlerësimit	Treguesi	ShM	M	Mj	D
Faza e parë 15 pikë Demonstrimi i aftësive hulumtuese	Demonstrim i aftësive hulumtuese				
	Bashkëpunimi në grup. Grupi orientohet dhe drejtohet vetë				
	Përdorimi i shumëllojshmërisë së informacioneve				
	Fokusimi te detyra e dhënë				
	Mbledhja e informacioneve të përshtatshme për detyrën				
Faza e dytë 15 pikë					
Përdorimi dhe vlerësimi i burimeve historike, analiza shkak-pasojë dhe interpretim i informacionit historik.	Përdor gjatë gjithë projektit burimet historike të sakta dhe të besueshme.				
	Analizon saktë konceptet historike.				
	Interpretimi historik dhe argumentet që e mbështesin këtë interpretim janë të plotë dhe të sakta.				
Faza e tretë 10 pikë Prezantimi dhe komunikimi në mënyrë efektive i rezultateve të projektit dhe koncepteve kyçe historike.	Organizimi i materialit është i plotë e i saktë dhe të krijon lehtësi leximi, dëgjimi dhe të kuptuari.				
	Rezultatet e projektit prezantohen qartë.				
	Kontribuon pozitivisht në progresin e grupit				

Shembull 1

Projekti kurrikular për lëndën e historisë

Shembull Projekti kurrikular

Tema: Rilindja Shqiptare, zgjimi i ndërgjegjes kombëtare në Shqipëri gjatë shekujve XIX dhe fillimit të shekullit XX

Kohëzgjatja: 6 orë mësimore

Klasa/t pjesëmarrëse: 7 A, B, C, D

Rezultatet e parashikuara të të nxënësit:

- Harton, shtron pyetje për të shqyrtuar, për të analizuar veprimtaritë e rilindësve shqiptare për zgjimin e ndërgjegjes kombëtare;
- diskuton për të komunikuar informacionin, konceptet dhe idetë;
- shfrytëzon burimet të testuara dhe të dhënat historike për të demonstruar të kuptuarit e koncepteve “Rilindje Shqiptare”, “ndërgjegje kombëtare”;
- ndërlidh temën e projektit me njohuritë për periudhën e Rilindjes Europiane dhe ndikimin e saj tek elita intelektuale shqiptare;
- parashtron pyetje kërkimore dhe përgjigjet duke u bazuar në burime;
- vlerëson ndikimin e iluminizmit në Rilindjen shqiptare;
- vlerëson rilindësit iluministë: Naum Veqilharxhi, Pasko Vasa, Jani Vreto, Hoxha Tahsin; Naim e Sami Frashëri, Zef Jubani;
- zhvillon mendimin krijues për të ndërtuar prezantimin e temës së dhënë;
- organizon dhe prezanton faktet, argumentet, gjetjet, përfundimet e nxjerra nga hulumtimi.

Konceptet kryesore që do të përdoren gjatë zhvillimit të projektit: Iluminizëm, Rilindje Europiane, Rilindje Kombëtare Shqiptare, ndërgjegje kombëtare, 68elite intelektuale, lëvizje mbarëkombëtare.

Partnerët: Anëtarë të komunitetit që lëvrojnë në fushën e arteve dhe letërsisë.

Burimet kryesore të informacionit: Teksti, Fjalori Enciklopedik Shqiptar, vëllimi 3, faqe 2249, 2250 (shtylla e dytë) Interneti, Kompjuter, DVD, Laptop, Video-projektor USB Flash-drive, vepra të shkruara nga rilindasit tanë.

Tematika e orëve të planifikuara të planit mësimor:

- **Ora 1:** Diskutimi i temës së projektit dhe përcaktimi i tematikave të veçanta dhe krijimi i grupeve të punës
- **Ora 2:** Bisedë me studiues të letërsisë
- **Ora 3:** Hulumtim mbi dokumentet historike dhe letrare
- **Ora 4:** Hulumtim në internet dhe përgatitja e draftit final
- **Ora 5:** Përgatitja e informacionit për prezantim
- **Ora 6:** Prezantimi i projektit

Përshkrimi i produktit të projektit (duhet të përfshijë shkurtimisht llojin e produktit që pritet të realizohet dhe mënyrën e prezantimit të tij).

- Nëpërmjet këtij projekti nxënësit **do të demonstrojnë njohuri/ shprehi/ aftësi e qëndrime për**

idetë, synimet dhe përmbajtjen e Rilindjes Shqiptare, shtrirjen kohore dhe gjeografike, periodizimin dhe pasojat e saj, Kontributi i Rilindjes në formësimin dhe konsolidimin e ndërgjegjes kombëtare, ndikimi i Iluminizmit Europian të Rilindja Kombëtare Shqiptare, kontributin e figurave më të rëndësishme të Rilindjes sonë Kombëtare ku do të veçohen: Naum Veqilharxhi, Kostandin Kristoforidhi, Pashko Vasa, Jani Vreto, Hoxhë Tahsini, Naim Frashëri, Sami Frashëri, Zef Jubani.

- Prezantimi i projektit do të realizohet **në formën e dokumentarit, materialit në për point/albumit ose posterit**. Pra, grupet do të përzgjedhin një nga format e prezantimit.

PLANIFIKIMI I VEPRIMTARIVE DHE PRODUKTET E PROJEKTIT SIPAS ORËVE MËSIMORE TË ZHVILLIMIT TË TIJ

ORA E PARË MËSIMORE PËR ZHVILLIMIN E PROJEKTIT Shtator	OBJEKTIVI I ORËS	VEPRIMTARITË KRYESORE TE NXËNËSVE SIPAS GRUPEVE	ROLET E DETYRAT E ANËTARËVE TE GRUPIT	PRODUKTI I GRUPIT/VE TË PUNËS
Përgatitja për zhvillimin e projektit	Përcaktimi i temës dhe nëntemave të projektit në bashkëpunim me nxënësit.	<ul style="list-style-type: none"> • Shqyrtimi i propozimeve të parashtruara nga mësuesi. • Pyetje, përgjigje e propozime nga nxënësit • Dakordësia në grup. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pyetje dhe përgjigje të nxënësve rreth tematikës. • Sugjerime nëntematike. 	Tematika dhe nëntematikat e projektit të mirëkuptuara dhe të pranuar nga gjithë grupet.
	Përcaktimi i detyrave për secilin grup dhe nxënës pjesëtar i grupit.	<ul style="list-style-type: none"> • Cilat janë rolet në grup • Ndarja e detyrave sipas roleve në grup. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuptimi dhe pranimi i rolit brenda grupit. • Përcaktimi i qartë i detyrave për secilin anëtar. 	Organizimi i grupit, mirëkuptimi dhe kohezioni brenda grupit .

ORA E DYTË PËR ZHVILLIMIN E PROJEKTIT Tetor	OBJEKTIVI I ORËS	VEPRTARITË KRYESORE TE NXENESVE SIPAS GRUPEVE	ROLET E DETYRAT E ANËTAREVE TË GRUPIT	PRODUKTI I GRUPIT/VE TË PUNËS
Bisedë me studiues të letërsisë dhe apo të historisë	Sigurimi i të dhënave, ideve dhe qëndrimet vlerësuese të studiuesve të historisë dhe letërsisë së periudhës së Rilindjes	<ul style="list-style-type: none"> Hulumtimi paraprak i disa materialeve të botuara nga studiuesi i ftuar për periudhën e Rilindjes dhe figurat në fokus të projektit Përgatitja e pyetjeve rreth tematikës së bisedës me studiuesin e historisë/ letërsisë së Rilindjes të ftuar . Diskutim gjatë dhe në përfundim të bisedës me studiuesin e ftuar. 	<ul style="list-style-type: none"> Studim i një prej materialeve të botuar nga studiuesi i ftuar. Parashtrim paraprak i pyetjeve në grup bazuar në materialin e studiuar Pjesëmarrje në pyetjet për studiuesin dhe diskutime. 	Përmbledhje e strukturuar e informacionit, ideve, vlerësimeve të përzgjedhura nga biseda dhe pyetjet e diskutimet e bëra.

ORA E TRETË PER ZHVILLIMIN E PROJEKTIT Shkurt	OBJEKTIVAT E ORËS	VEPRTARITË KRYESORE TË NXËNËSVE SIPAS GRUPEVE	ROLET E DETYRAT E ANËTARËVE TË GRUPIT	PRODUKTI I GRUPIT TE PUNES
Hulumtim mbi dokumentet	Hulumtime mbi figurat më të rëndësishme të	<ul style="list-style-type: none"> Veçimi nga nxënësit i figurave 	<ul style="list-style-type: none"> Kërkimi, përzgjedhja dhe studimi i 	Përmbledhje e burimeve të studiuara, ideve

historike dhe letrare.	Rilindjes sonë Kombëtare.	<p>kryesore dhe përzgjedhja e dy prej tyre për çdo grup, si fokus i projektit</p> <ul style="list-style-type: none"> (Naum Veqilharxhi, Kostandin Kristoforidhi, Pashko Vasa, Jani Vreto, Hoxhë Tahsini, Naim Frashëri, Sami Frashëri, Zef Jubani, etj) 	<p>dokumenteve historike për dy figurat në fokus</p> <ul style="list-style-type: none"> Kërkimi , përzgjedhja dhe studimi i shkrimeve historike dhe letrare për dy figurat në fokus 	<p>dhe vlerësimeve të përzgjedhura prej tyre si pjesë e bibliografisë së projektit dhe referencat në hartimin dhe prezantimin e tij</p>
------------------------	---------------------------	---	--	---

ORA E KATËRT PËR ZHVILLIMIN E PROJEKTIT Mars	OBJEKTIVI I ORËS	VEPRIMTARITË KRYESORE TË NXËNËSVE SIPAS GRUPEVE	ROLET E DETYRAT E ANËTARËVE TË GRUPIT	PRODUKTI I GRUPIT/VE TË PUNËS
Hulumtim në internet për kërkim, përzgjedhje dhe draftimi i projektit .	Përdorimi i burimeve elektronike dhe vlerësimi kritik i përmbajtjes së përzgjedhur.	<ul style="list-style-type: none"> Ndarja e detyrave brenda grupit për shfrytëzimin e burimeve elektronike Diskutimi në grup për llojin e burimit të përzgjedhur, përmbajtjen e veçuar dhe rëndësinë e saj në realizimin e detyrës së përbashkët. 	<ul style="list-style-type: none"> Realizimi i detyrës së dhënë individualisht dhe me mbështetjen e anëtarëve të tjerë të grupit. 	Përmbledhje informacioni, idesh dhe qëndrimesh vlerësuese për dy figurat e përzgjedhura. Bibliografi e burimeve të përdorura .

ORA E PESTË DHE E GJASHTË E ZHVILLIMIT TË PROJEKTIT Prill-Maj	OBJEKTIVI I ORËS /VE	VEPRIMTARITË KRYESORE TË NXËNËSVE SIPAS GRUPEVE	ROLET E DETYRAT E ANËTARËVE TË GRUPIT	PRODUKTI I GRUPIT/VE TË PUNËS
Prezantimi i projektit në një nga formatet e përzgjedhura nga secili grup.	Parashtrim i argumentuar, sintetik dhe tërheqës i produktit.	<ul style="list-style-type: none"> • Përzgjedhje e burimeve të studiuara, ideve, vlerësimeve e qëndrimeve të autorëve të ndryshëm për dy figurat në fokus. • Përgatitja dhe strukturimi i draft produktit të projektit. • Përgatitja e formatit prezantues. • Përgjigje pyetjeve të bëra nga dëgjuesit dhe qëndrimi si grup ndaj vlerësimeve dhe sugjerimeve të bëra. 	<ul style="list-style-type: none"> • Parashtrimi i detyrave të kryera nga secili nxënës sipas rolit në grup për formatin e prezantimit. • Diskutimi dhe sugjerimet për draftin e prezantimit të përgatitur. 	Në një nga formatet e përzgjedhura nga grupi : <ul style="list-style-type: none"> • Dokumentar; • Material në poërpoint; • Album; • Poster; • Video.

Vlerësimi i nxënësve dhe reflektimi:

Tabela e kriterëve për vlerësimin e projektit

Pikët: Projekti vlerësohet me 50 pikë

Skema e vlerësimit

Projekti kurrikular vjetor				
Periudha	Kriteri	Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
	<ul style="list-style-type: none"> • Strukturon pyetësorët/intervistat në përmbushje të tematikës dhe mbledhjes së të dhënave. 	Formulon pyetje të cilat nuk adresojnë problemin konkret dhe grumbullimin e të dhënave.	Formulon pyetje që adresojnë pjesërisht problemin dhe mundësojnë grumbullimin e të dhënave.	Formulon pyetje që adresojnë tërësisht problemin dhe mundësojnë grumbullimin e të dhënave.
		(2 pikë)	(4 pikë)	(6 pikë)

Periudha 1	<ul style="list-style-type: none"> Identifikon dhe përdor burime të larmishme për hulumtimin e informacionit. 	Përdor burime të ndryshme për hulumtimin e informacionit.	Identifikon dhe përdor burime të ndryshme për hulumtimin e informacionit pa vlerësuar vlefshmërinë dhe besueshmërinë e tyre.	Identifikon dhe përdor burime të ndryshme për hulumtimin e informacionit duke vlerësuar vlefshmërinë dhe besueshmërinë e tyre.
		(2 pikë)	(4 pikë)	(6 pikë)
	<ul style="list-style-type: none"> Shkëmben ide dhe bashkëpunon në grup. 	I bashkohet grupit por nuk është aktiv në realizimin e detyrës.	Bashkëpunon me grupin vetëm kur i kërkohet nga anëtarët e tjerë.	Demonstron gatishmëri për realizimin e detyrës dhe ndan ide me të tjerët.
		(1 pikë)	(2 pikë)	(3 pikë)
Totali		5pikë	10 pikë	15 pikë
Periudha 2	<ul style="list-style-type: none"> Përpunon informacionin e mbledhur bazuar në të dhëna. 	Identifikon informacionin dhe të dhënat historike për të nxjerrë përfundime të thjeshta.	Përshkruan informacionin dhe të dhënat historike për të nxjerrë përfundime bazuar në të dhëna.	Analizon dhe interpreton informacionin dhe të dhënat historike për të nxjerrë përfundime dhe evidentuar kufizimet.
		(2 pikë)	(4 pikë)	(6 pikë)
	<ul style="list-style-type: none"> Organizon draft- produktin në përmbushje të tematikës dhe zgjidhjes së problemit. 	Strukturton raportin në çështje që adresojnë pjesërisht problemin, por nuk ofrojnë zgjidhje.	Strukturton raportin në çështje që adresojnë pjesërisht problemin dhe ofrojnë zgjidhje të pjesshme.	Strukturton raportin në çështje që adresojnë tërësisht problemin dhe ofrojnë zgjidhje.
		(2 pikë)	(4 pikë)	(6 pikë)
	<ul style="list-style-type: none"> Shkëmben ide dhe bashkëpunon në grup. (2 pikë) 	I bashkohet grupit por nuk është aktiv në realizimin e detyrës.	Bashkëpunon me grupin vetëm kur i kërkohet nga anëtarët e tjerë.	Demonstron gatishmëri për realizimin e detyrës dhe ndan ide me të tjerët.
		(1 pikë)	(2 pikë)	(3 pikë)
Totali		5pikë	10 pikë	15 pikë

Periudha 3	<ul style="list-style-type: none"> Trajton tematikën në funksion të zgjidhjes së problemit. 	Identifikon zgjidhje për çështjen historike aktuale pa u thelluar në pasojat e mundshme të zgjidhjes së propozuar.	Propozon zgjidhje për çështjen historike aktuale dhe identifikon disa ndër pasojat e mundshme të zgjidhjes së propozuar.	Propozon zgjidhje për çështjen historike aktuale dhe analizon pasojat e mundshme të zgjidhjes së propozuar.
		(2 pikë)	(4 pikë)	(6 pikë)
	<ul style="list-style-type: none"> Prezanton informacionin duke përdorur kronologjinë, gjuhën dhe fjalorin e përshtatshëm historik 	Organizon me vështirësi informacionin, pa e përshtatur për audiencën e synuar.	Organizon informacionin, pa e përshtatur atë për audiencën e synuar dhe e përcjell qartë; përdor kronologjinë, fjalorin dhe terminologjinë historike.	Organizon informacionin, e përshtat atë për audiencën e synuar dhe e përcjell qartë; përdor kronologjinë, fjalorin dhe terminologjinë historike.
		(2 pikë)	(4 pikë)	(6 pikë)
	<ul style="list-style-type: none"> Shkëmben ide dhe bashkëpunon në grup për prezantimin e produktit përfundimtar 	I bashkohet grupit por nuk është aktiv në realizimin e detyrës. (1 pikë)	Bashkëpunon me grupin vetëm kur i kërkohet nga anëtarët e tjerë. (2 pikë)	Demonstron gatishmëri për realizimin e detyrës dhe ndan ide me të tjerët. (3 pikë)
Totali		5pikë	10pikë	15 pikë

Shembull 2

Projekti ndërlëndor për lëndën e historisë

Shembull 9. Projekti ndërlëndor

Tema e projektit: Jeta e përditshme në Shqipërinë e viteve 1945-1990

Kohëzgjatja e projektit/orët mësimore: 7 orë

Histori: 3 orë

Art pamor: 2 orë

Qytetari: 2 orë

Klasa/t pjesëmarrëse: 8 A, B, C

Rezultatet e të nxënit:

- Harton dhe drejton pyetje (pyetësor);
- Krahason aspektet e jetës së përditshme të njerëzve të shtresave të ndryshme;
- Evidenton aspekte të jetës së përditshme në diktaturë;
- Analizon tiparet e diktaturës komuniste për të përshkruar të drejtat dhe liritë e mohuara;
- Përshkruan njeriun e realizmit socialist nëpërmjet pikturave dhe skulpturave;
- Jep gjykimin e tij për mënyrën e jetesës në diktaturë;
- Organizon informacionin;
- Prezanton informacionin me një nga format e propozuara;
- Përdor njohuritë e TIK-ut për të prezantuar projektin;

Konceptet kryesore që do të përdoren gjatë zhvillimit të projektit: diktaturë, jetë e përditshme, art, shtresa, të drejta të mohuara, realizëm socialist.

Përshkrimi projektit

Ora e parë

Ndahen në grupe, propozojnë çështjet që do të trajtohen në projekt. Përgatisin pyetësorin që do të zhvillojnë me njerëz që u përkasin profesioneve të ndryshme dhe që kanë jetuar në diktaturë.

Ora e dytë

Vizitë në Galerinë Kombëtare të Arteve për të parë veprat e Realizmit Socialist ku nxënësit njihen me veprat e kësaj periudhe dhe mbajnë shënime për mënyrën si pasqyrohej njeriu dhe jeta shoqërore.

Ora e tretë

Nxënësit vendosen në bibliotekën e shkollës për të shfrytëzuar burimet e informacionit (vepra historike dhe letrare) dhe përzgjedhin informacionin e duhur.

Ora e katërt

Nxënësit përdorin sallën e informatikës për të kërkuar dhe përzgjedhur informacion për projektin;

Ora e pestë

Mësuesi/ja jep sugjerime mbi shpërndarjen e punës brenda grupit dhe ndajnë detyra brenda grupit.

- Nxënësit përpunojnë informacionin e marrë nga intervistat e zhvilluara, veprat e shkruara

dhe interneti.

- Raportohen vështirësitë dhe bëhen sugjerime nga mësuesi/ja dhe nga nxënës/e të grupeve të tjera mbi zgjidhje dhe ide të ndryshme

Ora e gjashtë dhe e shtatë

Në orën e prezantimit të projektit marrin pjesë të gjithë mësuesit e angazhuar në projekt.

Në përfundim të projektit, bëhet paraqitja e punës së secilit grup, që mund të bëhet me anë të posterave/power point/ dokumentarëve/ muzeut virtual etj., sipas vendimmarrjes së grupit;

- Diskutohen dhe debatohet në klasë lidhur me përfundimet e arritura;
- Nxënësit/et vlerësojnë argumentet e njëri – tjetrit;
- Mësuesi/ja vlerëson punën e secilit grup.

Personat përgjegjës për realizimin e projektit: Mësuesi/ja e 76 historisë, Artit pamor, Qytetarisë, drejtorja e shkollës, nxënësit.

Burimet kryesore të informacionit: Teksti, Përmbledhje «Të murosur» Jeta nën diktaturë dhe mungesa e lirisë “Muri dhe mungesa e lirisë”; <http://www.gazetadita.al/nje-dite-ne-komunizem/>, Libri “Ora me rërë”, i autores Vera Bekteshi,

Metodologjia: Punë në grupe/ vizitë studimore/ hulumtim/

Fazat e projektit:

Faza e parë (ora e parë dhe e dytë)

Faza e dytë: Hulumtimi, përzgjedhja dhe organizimi i informacionit (ora e e tretë dhe e katërt dhe e pestë)

Faza e tretë: Prezantimi i projektit (ora e gjashtë dhe e shtatë)

Përshkrimi i produktit të projektit: Nëpërmjet këtij projekti nxënësit do të demonstrojnë njohuri/ shprehi/aftësi e qëndrime për evidentimin e aspekteve të jetës në shoqërinë komuniste shqiptare, për të analizuar dokumentet e shkruara dhe ato vizuale për të kuptuar mungesën e lirisë dhe të drejtave të individit, veçoritë e realizmit socialist në art, mënyrën se si pasqyrohej jeta shoqërore.

**PLANIFIKIMI I VEPRIMTARIVE DHE PRODUKTET E PROJEKTIT
SIPAS FAZAVE TE ZHVILLIMIT TE TIJ**

Faza e parë: Përgatitja për konceptimin dhe zhvillimin e projektit				
Periudha: Shtator-dhjetor				
Koha mësimore për zhvillim: Dy orë mësimore (ora e parë dhe dytë e projektit)				
Nr.	OBJEKTIVAT E FAZËS	VEPRIMTARITË KRYESORE TË NXËNËSVE SIPAS GRUPEVE	ROLET E DETYRAT E ANËTAREVE TEËGRUPIT	PRODUKTI I FAZËS SË PROJEKTIT
1	Përcaktimi i temës dhe nëntemave të projektit në bashkëpunim me nxënësit.	<ul style="list-style-type: none"> • Propozimet nga mësuesi. • Propozimet e nxënësve. • Dakordësia e grupit. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pyetje dhe përgjigje të nxënësve rreth tematikës. • Sugjerime tematike/çështje. 	Tematika dhe nëntematikat apo çështje të projektit të kuptuara dhe të pranuar nga grupi .
2	Përcaktimi i detyrave për secilin grup dhe nxënës.	<ul style="list-style-type: none"> • Rolet dhe ndarja e detyrave e çdo anëtarit të grupit. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ndarja e roleve brenda grupit. • Përcaktimi i qartë i detyrave për secilin anëtar. 	Organizimi i grupit, mirëkuptimi dhe kohezioni brenda grupit.
3	Përzgjedhja e burimeve kryesore që mbështesin zhvillimin e projektit.	<ul style="list-style-type: none"> • Hartimi i një liste paraprake të burimeve të informacionit. • Plotësimi i listës me burime të propozuara nga grupi i punës. 	<ul style="list-style-type: none"> • Diskutimi në grup i listës së burimeve të sugjeruara. • Propozime individuale për burime shtesë informacioni. • Miratimi në grup i listës me burimet që do përdoren. 	Lisa e plotë e burimeve të rekomanduara dhe të propozuara nga çdo anëtar i grupit dhe të miratuara nga grupi.

4	Përgatitja e pyetësorëve dhe intervistave të strukturuar.	<ul style="list-style-type: none"> Njohja e nxënësve me formatet e pyetësorëve dhe intervistave të strukturuar. Diskutimi i formateve me nxënësit. 	<ul style="list-style-type: none"> Pyetje të nxënësve rreth pyetësorëve. Pyetje rreth intervistave. Kontributi individual dhe i grupit në përmirësimin e formateve. 	Instrumente për grumbullimin e të dhënave sasiore e cilësore bazuar në pyetësor dhe intervista të strukturuar.
---	---	--	--	--

Faza e dytë e projektit: Mbledhja dhe përpunimi i të dhënave dhe hartimi i draftit të projektit

Periudha: Periudha janar-mars

Koha mësimore për zhvillim: 3 orë mësimore (ora e dytë, tretë dhe e katërt e projektit)

<i>Nr.</i>	<i>OBJEKTIVAT E FAZËS</i>	<i>VEPRIMTARIË KRYESORE TË NXËNËSVE SIPAS GRUPEVE KRYESORE</i>	<i>ROLET E DETYRAT E ANETAREVE TE GRUPIT</i>	<i>PRODUKTI I FAZËS SË PROJEKTIT</i>
1.	Mbledhja e informacionit përmes hulumtimit në burimet e identifikuar të informacionit brenda e jashtë shkollës.	<ul style="list-style-type: none"> Përgatisin pyetësin që do të zhvillojnë me njerëz që u përkasin profesioneve të ndryshme dhe që kanë jetuar në diktaturë. Vizitë në Galerinë Kombëtare të Arteve për të parë veprat e Realizmit Socialist. 	<ul style="list-style-type: none"> Diskutohen dhe debatohet në klasë lidhur me përfundimet e arritura. Nxënësit njihen me veprat e kësaj periudhe dhe mbajnë shënime për mënyrën si pasqyrohej njeriu dhe jeta shoqërore. 	<p>Nxënësit përcaktojnë burimet e përbashkëta për shfrytëzim.</p> <p>Nxënësit mbledhin informacion nga burime të ndryshme.</p> <p>Nxënësit vlerësojnë burimet dhe</p>

		<ul style="list-style-type: none"> Nxënësit vendosen në bibliotekën e shkollës për të shfrytëzuar burimet e informacionit (vepra historike dhe letrare) dhe përzgjedhin informacionin e duhur. 	<ul style="list-style-type: none"> Nxënësit zgjedhin disa prej burimeve të disponueshme në bibliotekën e shkollës. Nxënësit diskutojnë rreth burimeve të përzgjedhura. 	përzgjedhin materialet për projektin.
		Nxënësit përdorin sallën e informatikës për të kërkuar dhe përzgjedhur informacion për projektin.	<ul style="list-style-type: none"> Nxënësit përzgjedhin informacion të vlefshëm nga burime të besueshme në internet. 	
2	Përpunimi i të dhënave dhe hartimi i draftit të parë të projektit	<ul style="list-style-type: none"> Individualisht dhe në grup nxënësit përpunojnë informacionin e përzgjedhur nga burimet e përdorura. Ndahen detyrat që secili anëtar i grupit të japë kontributin e tij në hartimin e produktit përfundimtar. Mësuesi/ja jep sugjerime mbi shpërndarjen e punës brenda grupit dhe ndajnë detyra brenda grupit. 	<ul style="list-style-type: none"> Mbi bazën e kontributeve të sjella, hartohet draft produkti përfundimtar. Diskutohet në grup drafti i produktit përfundimtar i projektit. Secili anëtar i grupit parashtron vlerësimet dhe sugjeron pika e ceshtje për përmirësimin e draftit. 	Drafti i parë i projektit i miratuar nga grupi

3	Hartimi i variantit përfundimtar të projektit dhe parashtrimi I tij	<ul style="list-style-type: none"> • Përgatitja e produktit përfundimtar. • Përgatitja e prezantimit. 	<ul style="list-style-type: none"> • Diskutime ne grup i draftit te produktit përfundimtar • Sugjerime për përmirësim • Hartimi i variantit përfundimtar 	Produkti përfundimtar dhe forma e prezantimit
---	---	---	---	---

Faza e tretë e projektit: Prezantimi i produktit përfundimtar të projektit dhe vlerësimi e vetëvlerësimi i tij.

Periudha: Prill-qershor

Koha mësimore për zhvillim : Dy orë mësimore (ora e gjashtë dhe e shtatë e zhvillimit të projektit)

NR.	OBJEKTIVAT E FAZËS	VEPRIMTARITË KRYESORE TË NXËNËSVE SIPAS GRUPEVE KRYESORE	ROLET E DETYRAT E ANËTAREVE TË GRUPIT	PRODUKTI I FAZËS SE PROJEKTIT
1,2	•Prezantimi nga grupet.	Në përfundim të projektit, bëhet paraqitja e punës së secilit grup, që mund të bëhet me anë të posterave/powerpoint/ dokumentarëve/ muzeut virtual etj., sipas vendimmarrjes së grupit.	<ul style="list-style-type: none"> • Grupi prezanton produktin përfundimtar të projektit të përgatitur. • Nxënësit dhe mësuesi bëjnë pyetje dhe nxënësit e grupit japin përgjigjet. 	Prezantimi i produktit dhe reflektimi për pikat e forta dhe të dobëta.
	Vetëvlerësimi brenda grupit dhe vlerësimi i produktit	• Vlerësimi nga nxënësit e tjerë i produktit të prezantuar nga grupi.	• Vlerësimi nga anëtarët e grupit bazuar në reflektimin për pikat e forta dhe	•Nxënësit/et vlerësojnë kontributin e secilit dhe produktin

përfundimtar i projektit.	të dobëta të produktit.	të përfundimtar.
	• Vlerësimi i produktit të prezantuar nga grupet e tjera.	• Mësuesi/ja vlerëson punën e secilit grup.

Vlerësimi i nxënësve dhe reflektimi:

Tabela e kriterëve për vlerësimin e projektit

Pikët: Projekti vlerësohet me 50 pikë

Skema e vlerësimit

Projekti ndërkurrikular vjetor				
Periudha	Kriteri	Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
Periudha 1	• Strukturon pyetësorët/intervistat në përmbushje të tematikës dhe mbledhjes së të dhënave.	Formulon pyetje të cilat nuk e adresojnë problemin konkret dhe grumbullimin e të dhënave.	Formulon pyetje që adresojnë pjesërisht problemin dhe mundësojnë grumbullimin e të dhënave.	Formulon pyetje që adresojnë tërësisht problemin dhe mundësojnë grumbullimin e të dhënave.
		(2 pikë)	(4 pikë)	(6 pikë)
	• Identifikon dhe përdor burime të larmishme për hulumtimin e informacionit.	Përdor burime të ndryshme për hulumtimin e informacionit.	Identifikon dhe përdor burime të ndryshme për hulumtimin e informacionit pa vlerësuar vlefshmërinë dhe besueshmërinë e tyre.	Identifikon dhe përdor burime të ndryshme për hulumtimin e informacionit duke vlerësuar vlefshmërinë dhe besueshmërinë e tyre.
		(2 pikë)	(4 pikë)	(6 pikë)
	• Shkëmben ide dhe bashkëpunon në grup.	I bashkohet grupit por nuk është aktiv në realizimin e detyrës.	Bashkëpunon me grupin vetëm kur i kërkohet nga anëtarët e tjerë.	Demonstron gatishmëri për realizimin e detyrës dhe ndan ide me të tjerët.
		(1 pikë)	(2 pikë)	(3 pikë)
Totali		5 pikë	10 pikë	15 pikë
	• Përpunon informacionin e	Identifikon informacionin	Përshkruan informacionin	Analizon dhe interpreton

Periudha 2	mbledhur bazuar në të dhëna.	dhe të dhënat historike për të nxjerrë përfundime të thjeshta.	dhe të dhënat historike për të nxjerrë përfundime bazuar në të dhëna.	informacionin dhe të dhënat historike për të nxjerrë përfundime dhe evidentuar kufizimet.
		(2 pikë)	(4 pikë)	(6 pikë)
	• Organizon draft- produktin në përmbushje të tematikës dhe zgjidhjes së problemit.	Strukturon raportin në çështje që adresojnë pjesërisht problemin, por nuk ofrojnë zgjidhje.	Strukturon raportin në çështje që adresojnë pjesërisht problemin dhe ofrojnë zgjidhje të pjesshme.	Strukturon raportin në çështje që adresojnë tërësisht problemin dhe ofrojnë zgjidhje.
		(2 pikë)	(4 pikë)	(6 pikë)
	• Shkëmben ide dhe bashkëpunon në grup. (2 pikë)	I bashkohet grupit por nuk është aktiv në realizimin e detyrës.	Bashkëpunon me grupin vetëm kur i kërkohet nga anëtarët e tjerë.	Demonstron gatishmëri për realizimin e detyrës dhe ndan ide me të tjerët.
	(1 pikë)	(2 pikë)	(3 pikë)	
Totali		5 pikë	10 pikë	15 pikë
Periudha 3	• Trajton tematikën në funksion të zgjidhjes së problemit.	Identifikon zgjidhje për çështjen historike aktuale pa u thelluar në pasojat e mundshme të zgjidhjes së propozuar.	Propozon zgjidhje për çështjen historike aktuale dhe identifikon disa ndër pasojat e mundshme të zgjidhjes së propozuar.	Propozon zgjidhje për çështjen historike aktuale dhe analizon pasojat e mundshme të zgjidhjes së propozuar.
		(2 pikë)	(4 pikë)	(6 pikë)
	• Prezanton informacionin duke përdorur kronologjinë, gjuhën dhe fjalorin e përshtatshëm historik	Organizon me vështirësi informacionin, pa e përshtatur për audiencën e synuar.	Organizon informacionin, pa e përshtatur atë për audiencën e synuar dhe e përcjell qartë; përdor kronologjinë, fjalorin dhe	Organizon informacionin, e përshtat atë për audiencën e synuar dhe e përcjell qartë; përdor kronologjinë, fjalorin dhe

			terminologjinë historike.	terminologjinë historike.
		(2 pikë)	(4 pikë)	(6 pikë)
	<ul style="list-style-type: none"> Shkëmben ide dhe bashkëpunon në grup për prezantimin e produktit përfundimtar 	I bashkohet grupit por nuk është aktiv në realizimin e detyrës. (1 pikë)	Bashkëpunon me grupin vetëm kur i kërkohet nga anëtarët e tjerë. (2 pikë)	Demonstron gatishmëri për realizimin e detyrës dhe ndan ide me të tjerët. (3 pikë)
Totali		5pikë	10pikë	15 pikë

8.4 Vlerësimi i të nxënit të nxënësit realizohet nëpërmjet:

- Vlerësimi periodik
- Vlerësimi përfundimtar

8.4.1 Vlerësimi periodik

- Vlerësimi periodik është dokumentimi në regjistër i rezultateve të vlerësimit të nxënësve për secilën periudhë. Ai përmban 2(dy) nota:
 - Notën e vlerësimit të vazhduar
 - Notën e vlerësimit me test ose me detyrë përmbledhëse
- Këto dy vlerësime me notë shënohen në regjistër në kolonat përkatëse.

8.4.2 Vlerësimi përfundimtar

- Vlerësimi përfundimtar realizohet me notë, në përfundim të vitit shkollor.
- Nota përfundimtare vjetore përmbledh notat vjetore si më poshtë:
 - Notën vjetore të vlerësimit të vazhduar për tri periudha;
 - Notën vjetore të vlerësimit me test/detyrë përmbledhëse për tri periudha;
 - Nota e vlerësimit të projektit.
- Peshat në përqindje sipas vlerësimeve janë:

	Pesha në përqindje klasat X-XII
Vlerësimi i vazhduar	40%
Vlerësimi me test/detyrë përmbledhëse	40%
Vlerësimi i projektit kurrikular	20%

- Hapat për njehsimin e notës përfundimtare vjetore janë:

- Nota vjetore e vlerësimit të vazhduar (NVv) përcaktohet duke u bazuar në tri notat e vlerësimit të vazhduar të periudhave, duke gjykuar në mënyrë progresive.
- Nota vjetore e vlerësimit me test/detyrë përmbljedhëse (NTp/Dp) përcaktohet duke u bazuar në tri notat e vlerësimit me test/detyrë përmbljedhëse të periudhave, duke gjykuar në mënyrë progresive.
- Nota e vlerësimit të projektit (NVp) përcaktohet në përfundim të projektit duke u bazuar në procesin e realizimit të projektit dhe në produktin përfundimtar.
- Shumëzohet secila prej notave me përqindjen përkatëse. Mblidhen këto prodhime dhe shuma rrumbullakoset me numër të plotë (p.sh., 8,8 ≈ 9).
- Formulat për llogaritjen e notës përfundimtare janë:

$$\text{Nota përfundimtare në klasat X-XII} = (NVv \times 0.4) + (NTp/Dp \times 0.4) + (NVp \times 0.2)$$
- Dokumentimi në regjistër i rezultateve të vlerësimit të të nxëniet sipas periudhave është si në tabelën më poshtë:

Shembull

Periudha e parë shtator – dhjetor		Periudha e dytë janar - mars		Periudha e tretë prill - qershor		Vlerësimi vjetor			Nota përfundimtare
NVv	NTp/Dp	NVv	NTp/Dp	NVv	NTp/Dp	NVv	NTp/Dp	NVp	
6	6	8	7	8	7	8	7	9	8

$$(8 \times 0.4) + (7 \times 0.4) + (9 \times 0.2) = 7.8$$

Nota përfundimtare 8

8.5 Vlerësimi i nxënësve me nevoja të veçanta

Vlerësimi i nxënësve me nevoja të veçanta duhet të bëhet në mënyrë të tillë që t'u japë atyre mundësinë të demonstrojnë çfarë dinë dhe mund të bëjnë në përmbushje të rezultateve të të nxëniet. Për këtë qëllim mësuesi duhet të përshtatë detyrat/veprimtaritë vlerësuese me mundësitë dhe nevojat që këta nxënës kanë. Këto modifikime mund të përfshijnë:

- Ndryshimin/përshtatjen e formateve alternative të pyetje/përgjigjeve, p.sh. një formë të

përgjigjes më të thjeshtuar (bazuar në disa pika orientuese) në vend të një eseje që duhet të përgatisin nxënësit.

- Modifikime të veprimtarive vlerësuese, p.sh. duke thjeshtuar gjuhën e përdorur, ose duke përdorur një format tjetër të pyeturi.
- Përshtatje të procesit të vlerësimit, p.sh. duke i dhënë kohë shtesë nxënësit, me pauza të ndërmjetme, duke përdorur një lexues ose teknologji specifike.

Procedurat dhe teknikat e vlerësimit për nxënës me nevoja të veçanta duhet të diskutohen herë pas here me prindërit dhe vetë nxënësit. Prindërit duhet të kuptojnë se si ndikojnë këto procedura dhe teknika të përshtatura në vlerësimin e punës së nxënësve.

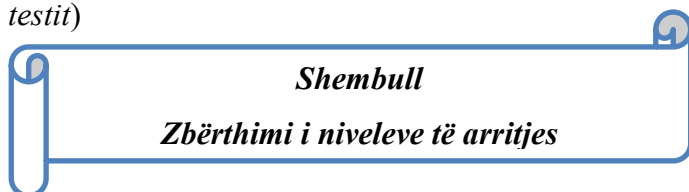
8.6 Nivelet e arritjeve

Arritjet e nxënësve regjistrohen dhe raportohen kundrejt niveleve të arritjes. Mësuesi duhet të përdorë nivelet e arritjes kur merr një vendim për arritjet e nxënësve në lidhje në rezultatet e të nxënësve. Nivelet e arritjes përshkruajnë nivelin në të cilën nxënësi duhet të punojë për të arritur një nivel ose notë të caktuar.

Nxënësit gjithmonë duhet të kenë një kopje të niveleve të arritjes në mënyrë që ata të dinë se çfarë duhet të bëjnë dhe të jenë në gjendje të bëjnë për të arritur në një nivel apo për të marrë një notë të mirë në një detyrë. Nivelet e arritjes ju ndihmojnë në shënimet tuaja për të orientuar nxënësit të përmirësojnë performancën e tyre në të ardhmen. Për të siguruar interpretim korrekt të niveleve të arritjeve kur mësuesi vlerëson nxënësit, duhet që të gjithë nxënësit të përfundojnë të njëjtën detyrë nën të njëjtat kushte dhe të gjithë mësuesit të përdorin të njëjtat nivele arritjesh për vendosjen e notës.

Mësuesit pastaj mund të krahasojnë punën e nxënësve dhe të vijnë në një të kuptuar të përbashkët të niveleve të arritjeve.

(Shih zbërthimin e niveleve të arritjeve te modeli i planifikimit ditor, projekti apo te modeli i testit)

Bota pas Luftës së Dytë Botërore			
Rezultati i të nxënësve	Niveli II	Niveli III	Niveli IV

<p>1. tregon vendimet e Konferencës së Paqes</p>	<p>Tregon në mënyrë të të çorganizuar për pyetje të drejtuara nga mësuesja lidhur me vendimet e Konferencës së Paqes</p>	<p>Tregon me ndihmë informacionin përmes përdorimit të burimeve të kufizuara dhe duke përdorur disa nga konceptet e termat historikë për vendimet e Konferencës së Paqes.</p>	<p>Tregon informacionin përmes përdorimit të burimeve dhe duke përdorur me lehtësi fjalorin e përshtatshëm historik për argumentimin e vendimeve të Konferencës së Paqes.</p>
<p>2. përshkruan karakterin dhe qëllimet e OKB-së</p>	<p>Përshkruan karakterin dhe qëllimet e OKB-së në mënyrë të çorganizuar</p>	<p>përshkruan karakterin dhe qëllimet e OKB-së në mënyrë koherente duke përdorur disa prej koncepteve si: zhvillimin ekonomik, ruajtjen e paqes në botë bashkekzistencë paqësore, siguri ndërkombëtare, Lidhja e Kombeve.</p>	<p>përshkruan karakterin dhe qëllimet e OKB-së përmes përdorimit të burimeve dhe duke përdorur me lehtësi fjalorin e përshtatshëm historik.</p>
<p>3. dallon ndryshimet ndërmjet tipareve të shoqërive totalitare me ato të shoqërive demokratike.</p>	<p>dallon me vështirësi ndonjë nga ndryshimet ndërmjet tipareve të shoqërive totalitare me ato demokratike.</p>	<p>dallon disa nga ndryshimet ndërmjet tipareve të shoqërive totalitare me ato të shoqërive demokratike.</p>	<p>dallon ndryshimet ndërmjet tipareve të shoqërive totalitare me ato të shoqërive demokratike.</p>

8.7 Vetëvlerësimi dhe vlerësimi i nxënësit nga nxënësi

Vetëvlerësimi dhe vlerësimi i nxënësit nga nxënësi i ndihmon ata të kuptojnë më shumë se si të mësojnë. Nxënësit vlerësojnë punën e tyre (vetëvlerësimin) ose punën e të tjerëve (vlerësimi

i nxënësit nga nxënësi). Nxënësve duhet t'u ofrohet mundësia për të vlerësuar të nxënëit e tyre dhe të nxënëit e të tjerëve sipas kritereve të përcaktuara.

Vetëvlerësimi dhe vlerësimi i nxënësit nga nxënësi:

- vazhdon ciklin e të mësuarit duke bërë pjesë vlerësimin e të nxënëit;
- u tregon nxënësve pikat e forta dhe ku ata duhet të përmirësohen;
- angazhon nxënësit në mënyrë aktive në procesin e vlerësimit;
- u mundëson nxënësve që të jenë përgjegjës për mësimin;
- ndihmon nxënësit të kuptojnë kriteret e vlerësimit dhe nivelet e arritjes.

Vlerësoni në klasë - përdorni kohën e klasës për të kryer dhe për të vlerësuar detyrat e klasës, detyrat e shtëpisë, projektet, përgjigjet me gojë, prezantimet, kuizet dhe testet (me zgjedhje të shumëfishta, e saktë/ e gabuar, me çiftime, po/jo). Ky vlerësim mund të kryhet fare mirë me anë të nxënësve, është vlerësim zhvillues dhe me reagime të menjëhershme. Vlerësimet në klasë janë më të shkurtra, marrin më pak kohë për të shënuar dhe janë të dobishme sepse jepen reagime të menjëhershme mbi përparimin e nxënësve.

Zhvendosni përgjegjësinë - prezantoni vetëvlerësimin dhe vlerësimin e nxënësit nga nxënësi për të zhvilluar aftësitë e nxënësve për të vlerësuar punën e tyre dhe atë të shokëve të tyre. Vetëvlerësimi dhe vlerësimi i nxënësit nga nxënësi rrit sasinë e reflektimit të nxënësve. Sigurisht mësuesi mund të plotësojë vlerësimin. Nuk është e nevojshme të mbahet shënim për çdo vlerësim apo të vendoset notë për çdo vlerësim. *Vlerësimi është hartuar për të përmirësuar përvoja mësimore për ju dhe për nxënësin, jo vetëm për të "akredituar" nxënësit.*

Instrument vetëvlerësimi

Shembull- Instrument vetëvlerësimi

Lënda: Histori

Periudha dytë

Klasa: 8

Nr

Nëntematika

Niveli i vetëvlerësimit

	Nëntematika 1.5 Lufta e Dytë Botërore (1939-1945)	Mjaftueshëm	Mirë	Shumë mirë
1	Shqyrton dhe tregon shkaqet që çuan në fillimin e Luftës së Dytë Botërore dhe karakterin e saj;			
2	Dallon blloqet kryesore ushtarake në prag të Luftës së Dytë Botërore;			
3	Përcakton në hartë frontet kryesore të Luftës së Dytë Botërore;			
4	Shpjegon dhe gjykoj pasojat Luftës së Dytë Botërore: pasojat ekonomike, sociale, psikologjike, pasojat e holokaustit.			
5	Vlerëson rolin e institucioneve evropiane dhe ndërkombëtare në zgjidhjen e konflikteve të luftës.			
6	Vlerëson dhe të provoj shkallën e përdorimit të njohurive, të shprehive, të aftësive dhe të qëndrimeve, që zotëron nxënësi për ngjarjet historike të ndodhura gjatë dhe ndërmjet dy luftërave botërore;			
7	Vlerëson shkallën e pluralizmit në shtypin e kohës.			
		Niveli i vetëvlerësimit		
Nr	Nëntematika 2.1 Bota pas Luftës së Dytë Botërore	Mjaftueshëm	Mirë	Shumë mirë
1	Tregon vendimet e Konferencës së Paqes, duke evidentuar ndryshimet që ato sollën në botën e pasluftës;			
2	Përshkruan karakterin dhe qëllimet e OKB-së;			
3	Përcakton karakteristikat e ekonomisë së pas luftës;			
4	Vlerëson rolin e programit ekonomik UNRRA dhe Planit Marshall në rindërtimin e Evropës së pas luftës.			
5	Përshkruan gjendjen ekonomike politike të Shqipërisë menjëherë pas Luftës së Dytë Botërore			
6	Vlerëson rolin e shqiptarëve ndaj hebrenjve.			
		Niveli i vetëvlerësimit		
	Nëntematika 2.2 Lufta e Ftohtë	Mjaftueshëm	Mirë	Shumë mirë
1	Përcakton dhe përdor këto koncepte e terma historikë: Luftë e Ftohtë, Perde e Hekurt, superfuqi, bllok/kamp politik;			
2	Përshkruan shkaqet e Luftës së Ftohtë dhe krijimin e blloqeve ushtarake (NATO dhe Traktati I Varshavës);			
3	Shpjegon pasojat e Luftës së Ftohtë ;			

4	Evidenton pozicionin e Shqipërisë në arenën ndërkombëtare.			
		Niveli i vetëvlerësimit		
	Nëntematika 2.3 Ekonomia gjatë viteve të Luftës së Ftohtë	Mjaftueshëm	Mirë	Shumë mirë
1	Përshkruan tiparet kryesore të organizimit ekonomik të shteteve perëndimore dhe lindore;			
2	Shpjegon arsyet dhe rrugët drejt integritimit ekonomik-politik të shteteve të bllokut perëndimor (Komuniteti Evropian i Çelikut dhe i Qymyrit, Komuniteti Ekonomik Evropian);			
3	Përshkruan tiparet kryesore të organizimit ekonomik-politik të shteteve të bllokut komunist(KNER);			

Kam nevojë të përmirësoj:

Pika..... Nëntematika

Pika Nëntematika.....

Ndryshime pozitive që sjell vlerësimi bazuar në kompetenca

Për nxënësit:	Për mësuesit:	Për prindërit:
Siguron informacion për pikat e forta dhe mundësitë për zhvillim.	Siguron të dhëna të hollësishme për aspekte të ndryshme të të nxënësit.	Siguron informacion të detajuar dhe specifik për arritjet e fëmijës.
Mbështet dhe nxit procesin e të nxënësit.	Krijon mundësi të gjykojë më mirë për arritjet e nxënësve.	Përfshihen në procesin e të nxënësit të fëmijës.
Lehtëson nxënësit dhe shmang presionin e notës në mënyrë të vazhdueshme.	Lehtëson vëmendjen e mësuesit nga notat e vazhdueshme duke u përqendruar më shumë te të nxënësit e nxënësve.	Krijon më shumë mundësi për mbështetje rreth të nxënësit të fëmijëve të tyre.
Çbën “mitin” e notës.	Shmang subjektivizmin në vlerësim.	Interesohen më shumë për përparimin e nxënësve në vazhdimësi.
Siguron vetëbesim te nxënësit.	Siguron të dhëna nga burime të ndryshme për të motivuar nxënësin.	Vlerësohen jo vetëm arritjet por edhe përpjekjet që bëjnë fëmijët e tyre.

Krijon mundësi për vetëvlerësim dhe forma të larmishme vlerësimi.	Organizimi i veprimtarive gjithëpërfshirëse gjatë zhvillimit të mësimit me dy orë të njëpasnjëshme e lehtëson shumë këtë proces vlerësimi.	Prindërit kanë mundësi të japin mendimin e tyre për vlerësimin e fëmijës së tyre.
Motivon zhvillimin e kompetencave të të nxëniet (kompetencave kyçe dhe lëndore).	Nxit rritjen profesionale të mësuesit.	Zhvillimi i kompetencave kyçe aftëson nxënësit edhe në zgjidhjen e situatave në jetën e përditshme.
Bazohet në nivele arritjesh të njëjta për të gjithë.	Mësuesi është objektiv, transparent dhe objektiv për të gjithë	Bazuar në nivele, prindërit ndërgjegjësohen për vlerësimin e fëmijës së tyre.
Zhvillon talente dhe u jep mundësi të gjithë nxënësve të tregojnë aftësitë e tyre.	Siguron gjykime dhe mbështet vendimmarrje mbi bazën e të dhënave të shumta që siguron.	Sigurojnë informacione mbi bazën e të dhënave që mësuesi siguron nga burime të ndryshme.
E bën nxënësin më “miqësor” me lëndën.	E bën lëndën më “të dashur” për nxënësin.	I bën shkollën dhe mësuesit më “të pëlqyeshëm” për fëmijët e tyre.

Zhvendosje në “vlerësim”

Nga vlerësimi i fokusuar te ajo që nxënësi nuk di.....	Te vlerësimi i procesit se si nxënësi e ndërton dijen...
Nga përdorimi i rezultateve për të llogaritur notën..	Te përdorimi i rezultateve për të informuar rreth të nxëniet..
Nga vlerësimi vetëm i mësuesit.	Te nxënësi që është i përfshirë në vlerësimin e vazhduar të punës së tij dhe të të tjerëve.
Nga gjykimi i punës që mund të dëmtojë motivimin e nxënësit.	Te përshkrimi i punës që fuqizon dhe motivon nxënësin..

9 KRITERET E HARTIMIT DHE TË VLERËSIMIT TË TESTIT

Një test është një vlerësim formal, përmbledhës, i strukturuar i arritjeve të nxënësve dhe i progresit të nxënësit. Testet janë një aspekt i rëndësishëm i procesit të mësimit - nxënies nëse ata janë të integruar në “rutinën” e klasës dhe nuk trajtohen thjesht si një strategji “përmbledhëse”. Ata u lejojnë nxënësve të monitorojnë progresin e tyre dhe ofron informacion të vlefshëm për mësuesin në planifikimin e mëtejshëm të procesit të mësimit - nxënies. Testet ndihmojnë në nxënien e nxënësve nëse ato janë të lidhura qartë me mësimin

dhe rezultatet e të nxënit. Është jashtëzakonisht e rëndësishme që testet të korrigojnë dhe nxënësve t'u jepet përshtypja për performancën e tyre. Testet e hartuara në klasë zbulojnë rreth njohurive të nxënësve për përmbajtjen dhe për zhvillimin e të menduarit. Përgjithësisht pyetjet e hapura japin informacion më të detajuar në lidhje me aftësitë e nxënësve sesa një pyetje në të cilën ka vetëm një përgjigje.

9.1 Parimet e hartimit të testeve nga mësuesi

Testet lejojnë shumëllojshmëri mënyrash të demonstrimit të aftësive të nxënësve. Prandaj:

- nxënësit duhet të kuptojnë qëllimin dhe vlerën e testit;
- testi duhet të masë arritjen e rezultateve të të nxënit për një kapitull ose periudhë të caktuar;
- duhen dhënë udhëzime të qarta për secilën pjesë të testit;
- pyetjet duhet të ndryshojnë nga më e thjeshta te ajo më komplekse;
- pikët duhet të jepen për çdo pyetje apo rubrikë të testit;
- pyetjet duhet të jenë të llojeve të ndryshme (po/jo, e saktë/e gabuar, me zgjedhje të shumëfishtë, çiftim i elementeve, plotësim i vendeve bosh, zëvendësim i elementeve; përgjigje e zgjeruar, përgjigje e shkurtër etj.).

Testet duhet:

- të jenë të lehtë për t'u lexuar dhe të ketë hapësirë ndërmjet pyetjeve për të lehtësuar leximin dhe shkrimin;
- të përfshijnë një sërë rezultatesh të nxëni;
- të mund të kryhen nga nxënësit me nevoja të veçanta;
- t'u krijojnë mundësi nxënësve të zgjedhin kërkesat e ushtrimeve në mënyrë të pavarur nga njëra – tjetra;
- të kenë nivele të ndryshme të pyetjeve për të përfshirë mbledhjen, përpunimin dhe zbatimin e informacioneve;
- të llogariten me kohë të mjaftueshme për të përfunduar të gjithë nxënësit;
- të mos ngatërrohen me minitestet të cilat matin rendimentin e orës së mësimin dhe kanë vetëm një kërkesë.

Gjatë ndërtimit të testeve të arritjes për një grup njohurish të lëndës mësuesi duhet të ketë në konsideratë:

- Numri i pyetjeve në teste varet nga ajo çfarë do të testohet. Ky numër është i ndryshëm kur synohet testimi i përvetësimit të një koncepti, i përvetësimit të një mësimi, i përvetësimit të një kapitulli, i përvetësimit të lëndës së një periudhe, i përvetësimit vjetor të lëndës etj.

- Është mirë që testet të hartohen me pyetje të llojeve të ndryshme; pyetje të strukturuar, me alternativa, pyetje me zgjidhje të shkurtër.
- Pyetjet në test është mirë të radhiten sipas shkallës së vështirësisë së tyre.
- Numri i pyetjeve të testit varet edhe nga koha në dispozicion, kjo kohë mesatarisht duhet të jetë 45 minuta.
- Gjatë hartimit të një testi është shumë e rëndësishme vlefshmëria e pyetjeve të tij (d.m.th. garantimi i asaj që testi në tërësi duhet të vlerësojë ato koncepte, njohuri, aftësi e shprehje që ne i kemi vënë vetes si qëllim të kontrollojmë).

9.2 Hartimi i testit

Hartimi i testit në lëndën e historisë bazohet te bazat metodologjike të hartimit të testeve. Për hartimin e testit ndërmerren hapat e mëposhtëm:

- 1) Përcaktimi i listës së koncepteve që do të testohen me peshën përkatëse (% e pikëve që do të zënë secili koncept kryesor në test) si dhe rezultatet e të nxënësve sipas kompetencave historike.

Përcaktimi i peshës së niveleve që do të zbatohet në test. Niveli i dytë i arritjes së kompetencave (rekomandohet 40%) përfshin pyetje ku kërkohet që nxënësi të zbatojë një procedurë rutinë, mjaft të ushtruar në klasë. Niveli i tretë i arritjes së kompetencave (rekomandohet 40%) përfshin pyetje ku nxënësit nuk i mjafton të kujtojnë procedura rutinë, as të imitojnë zgjidhje standarde. Ai duhet të ndjehet para një situatë më komplekse, të cilën, sidoqoftë mund ta zgjidhë duke kombinuar njohuritë që disponon. Niveli i katërt i arritjes së kompetencave (rekomandohet 20%) përfshin pyetje ku nxënësi gjykon, zgjidh, jep mendim, vlerëson, harton duke vënë në dispozicion njohuritë e tij.

Për shembull,

Në rast se testi i periudhës do të përmbajë 30 pikë dhe gjatë kësaj periudhe zhvillohet nëntematika A me 19 orë, nëntematika B me 7 orë, atëherë për secilën prej tyre llogaritet pesha në përqindje dhe pikët që do të kenë në test. Totali i orëve të periudhës është 26 orë.

Nëntematika A ka 19 orë: $26 \text{ (orët e periudhës)} = 74\% = (74\% \times 30 \text{ pikë totali}) = 22 \text{ pikë}$

Nëntematika B ka 7 orë: $26 \text{ (orët e periudhës)} = 26\% = (26\% \times 30 \text{ pikë totali}) = 8 \text{ pikë}$

Kjo do të thotë që nëntematika A do të ketë numrin më të madh të pikëve në test. Me të njëjtën logjikë veprohet për peshat e njohurive dhe rezultateve të të nxënësve.

Për ndarjen në nivele të pikëve, veprohet si më poshtë:

Nëse peshat për secilin nivel do të jenë 40% - Niveli 1; 40% - Niveli 2; dhe 20% - Niveli 3, atëherë pikët sipas niveleve do të jenë:

Nëntematika	% & nr. i pikëve	Pikët e ndara në nivele		
		Niveli 2	Niveli3	Niveli 4
Nëntematika A	74% - 22 pikë	22 x 40% = 9 pikë	22 x 40% = 9 pikë	22 x 20% = 4 pikë
Nëntematika B	26% - 8 pikë	8 x 40% = 3 pikë	8 x 40% = 3 pikë	8 x 20% = 2 pikë
Totali	30	12	12	6

2) Ndërton tabelën e specifikimit (Tabela e Blue –Printit);

Konceptet	Përqindja = Pikët	Rezultatet e të nxënit	Niveli II i arritjes së kompetencave	Niveli III i arritjes së kompetencave	Niveli IV i arritjes së kompetencave
.....
Pikët total të testit	100% = ... pikë		30% - 40%= ... pikë Ose 35%	40% - 45%= ... pikë Ose 40%	20% - 25% = ... pikë Ose 25%

Tabela na ndihmon për të marrë këto informacione për përmbajtjen e testit:

- A përmban testi pyetje për të gjitha rezultatet e të nxënit që përmban programi?
- Sa pyetje duhet të përmbajë testi për secilin rezultat te nxëni?
- A është përcaktuar një ekuilibër në përzgjedhjen e pyetjeve që ka testi dhe njohurive brenda temave mësimore?
- A është specifikuar secili rezultat i të nxënit sipas tre niveleve të arritjeve të kompetencave lëndore?

3) Hartimi i pyetjeve të testit.

4) Hartimi i skemës së vlerësimit (Bazuar ne teoremën e Gausit).

- Skema e vlerësimit u vjen në ndihmë mësuesve për të bërë vlerësimin e standardizuar për të gjithë nxënësit. Skema shmang çdo lloj fiktiviteti gjatë korrjimit të testit.
- Vendosja e pikëve për çdo kërkesë bëhet mbi bazën e çdo hapi që nxënësi ndërmerr gjatë zgjedhjes së kërkesës, të cilat pasqyroheshin qartë në skemën e qortimit.
- Vlerësimi me pikë i kërkesave që përmban testi është pjesa më e rëndësishme e hartimit të tij. Në vlerësimin përfundimtar merret parasysh dallimi në vlerësimin e nxënësit, i cili përcaktohet nga niveli i arritjeve.
- Një faktor mjaft i rëndësishëm në vlerësimin përfundimtar është hartimi i saktë i skemës së pikëzimit të testit dhe konvertimi i pikëve në notë sipas teoremës së Gausit.

Hartimi i skemës së vlerësimit (skema e qortimit)

Nota	• 4	• 5	• 6	• 7	• 8	• 9	• 10
Pikë	0-7	• 8-14	• 15-20	• 21-25	26-30	• 31 - 35	• 36 - 40

Nota	4	5	6	7	8	9	10
Përqindjet	<25%	25-38%	39-51%	52-64%	65-77%	78-90%	91-100%

Skema e Gausit

Nota	• 4	• 5	• 6	• 7	• 8	• 9	• 10
Pikë	0-8 +8	• 9-15 • +6	• 16-22 • +6	• 23-28 • +5	29-33 • +4	• 34-37 • +3	• 38- 40 • +2

Tabela e vlerësimit për një test me 40 pikë

Nota	• 4	• 5	• 6	• 7	• 8	• 9	• 10
Pikë	0-7	• 8-14	• 15-20	• 21-25	26-30	• 31 - 35	36 - 40

9.3 Llojet e pyetjeve që hartohen në teste(shiko shembujt)

Llojet e pyetjeve që mund të përdoren në teste mund të paraqiten si më poshtë:

1. Pyetje me alternativa (me zgjedhje të shumëfishtë).

- Një pyetje me zgjedhje të shumëfishtë përbëhet nga dy pjesë: nga trangu dhe përgjigjet alternative ndër të cilat dallohet përgjigja e vetme e saktë.
- Alternativat duhet të vendosen vertikalisht pas përmbajtjes së pyetjes, në përputhje me rendin alfabetik.
- Nuk duhet të përdoren alternativa që përplasen me njëra - tjetrën.
- Pyetjet ndërtohen në përgjithësi me 4 alternativa.
- Alternativat duhet të kenë gjatësi të njëjtë.
- Alternativat duhet të jenë homogjene dhe t'í referohen të njëjtës kategori.
- Në alternativa nuk duhet të ketë mbivendosje të dhënash apo intervalesh kohore.
- Vetëm një alternativë është e saktë.
- Pyetja me alternativë vlerësohet me një pikë.
- Në përgjithësi rekomandohet të mos përdoren si alternativa shprehjet “asnjë nga të mësipërmet” ose “të gjitha të mësipërmet”.
- Pyetjet me alternativa shmangin në shkallë të lartë subjektivitetin në pikëzim.

Shembull: Më 11 gusht 1789 Asambleja Kushtetuese në Francë shpalli me ligj

- Vendosjen e feudalizmit
- Vendosjen e kapitalizmit
- Heqjen e feudalizmit
- Heqjen e kapitalizmit

2. Pyetjet “Po/Jo” ose “e vërtetë/ e gabuar”

- Përgjigja e saktë për këto lloj pyetjesh vlerësohet me një pikë.

Shembull: Në fjalinë e mëposhtme vendos germën “V” për pohimet e vërteta dhe germën “G” për pohimet e gabuara.

- Fenikasit shtriheshin në territoret e Libanit të sotëm. _____

3. Pyetjet me çiftim

- Për çdo çiftim të saktë jepet një pikë, pra nëse ushtrimi ka 4 kombinime nga të dyja kolonat, ai do të marrë 4 pikë, nga 1 për çdo kombinim të saktë.

Shembull: Lidh me shigjetë vitet me shekujt në të cilët bëjnë pjesë.

a) Viti 211 pr.k	Shek. XX
b) Viti 365	Shek. III pr.k

c) Viti 1901

Shek. X pr.k

d) Viti 901 pr.k

Shek. IV

Shek.VI pr.k

4. Pyetjet me plotësim

- Për çdo plotësim të saktë jepet një pikë

Shembull 1: Plotëso tabelën duke shënuar një nga arritjet e qytetërimeve të mëposhtme në fushën e ekonomisë.

Qytetërimi	Arritjet
Në Mesopotami	
Në Egjipti	
Fenikas	

Shembull 2: Plotëso fjalinë e mëposhtme.

2 pikë

Perandoria Romake e Perëndimit merr fund në shek. _____, ndërsa Perandoria Romake e Lindjes do të vazhdojë të ekzistojë edhe për _____ vjet të tjerë.

5. Pyetje të strukturuar

- Strukturimi i një pyetjeje (situate) është zbrëthimi i saj në elemente përbërës me karakteristikat kryesore që meritojnë të studiohen.
- Shkalla me të cilën mësuesit do të zbrëthojnë një pyetje (ose situatë) varet nga natyra dhe kompleksiteti i saj, nga niveli i të mësuarit dhe aftësitë individuale të nxënësve.
- Kur pyetja (situata) është shumë komplekse dhe aftësitë nuk janë të larta duhet të rritet shkalla e strukturimit.
- Një nga funksionet e pyetjeve të strukturuar është që ta mundësojnë lidhjen midis mësimdhënies, të nxënësve dhe vlerësimit të arritjes.
- Në një pyetje të strukturuar nxënësit i kërkohet të njihet me informacionin që jepet në trungun e përbashkët të pyetjes dhe më pas t'u përgjigjet një sërë kërkesash që lidhen me përmbajtjen e këtij trangu dhe që testojnë në mënyrë progresive njohuritë e nxënësit rreth çështjes.
- Si rregull niveli i vështirësisë së këtyre pyetjeve vjen duke u rritur.
- Pyetjet duhet të jenë të pavarura nga njëra-tjetra dhe përgjigja e saktë për një pyetje nuk

duhet të varet nga përgjigja e saktë e pyetjes paraardhëse.

Shembull: Rendit tre nga pasojat e dyndjeve të popujve në Perandorinë Romake të Perëndimit.

6. Pyetje të hapura

- Këto lloje pyetjesh mund të kenë disa përgjigje të sugjeruara nga nxënësit. Në këtë rast vlerësohen argumentet që jep nxënësi dhe saktësia në arsyetimin e mendimeve dhe veprimeve përkatëse.

Shembull : Ese argumentuese - Vlerëso figurën e Napoleon Bonapartit

9.4 Hapat për hartimin e testit përmbledhës dhe modele testesh

Shembull 1: Klasa VI

Përcaktimi i koncepteve dhe njohurive që do të testohen

Tematika	Tema	Konceptet kyçe
<ul style="list-style-type: none"> • Qytetërimet botërore në Antikitete. Luginat lumore, djepi i qytetërimeve të hershme (mijëvjeçari IV – II pr. Krishtit); • Qytetërimet në brigjet e deteve të Mesdheut (shekulli VII pr.K. – shekullin V ps. K.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ndarja dhe llogaritja e kohës në histori; • Lindja e qytetërimeve në luginat lumore; • Qytetërimi në Mesopotami; Qytetërimi Egjiptian; • Kultura dhe besimi në Mesopotami dhe Egjipt; Parailirët dhe ilirët; • Qytetëroi në brigjet e detit Mesdhe; • Qytetërimi grek; • Qytetërimi romak; • Ndërprerja e qytetërimit antik në Europë, fillimi i qytetërimit mesjetar. 	<ul style="list-style-type: none"> • llogaritja e kohës në histori, • qytetërim, • lugina lumore, • kode, • shpikje, • shkrimi dhe llojet e tij, • politeizëm, • etnosi ilir, • popuj të detit; • fenikas; • oligarki; • demokraci; • plebenj; • skllevër; • perandori; • monoteizëm; • letërsi; • dyndje (migrim);

Përcaktimi i rezultateve kryesore të të nxënit që do të testohen dhe grupimi i tyre sipas niveleve të arritjes.

Rezultatet e të nxënit për njohuritë/ aftësitë që do të testohen	Grupimi i rezultateve të të nxënit sipas niveleve të arritjes
--	---

- Përkufizon konceptet;
- Identifikon çështje të tilla si: Pse, kur dhe si lindën qytetërimet në Mesopotami, Egjipt, Greqi e Romë;
- Identifikon elementet e reja të shoqërive të qytetërimeve antike si organizimet e para shtetërore;
- Përcakton qytetërimin e parë që ofroi qeverisje me dinasti mbretërore;
- Dallon arritjet e kulturën materiale dhe shpirtërore të qytetërimeve antike ne brigjet e lumenjve dhe deteve (Mesopotami, Egjipt, Greqi, Romë);
- Kryen veprime për llogaritjen e kohës para dhe pas Krishtit;
- Përkufizon konceptet: demokraci, oligarki, republikë, kodi hamurabit;
- Përcakton cilët ish-in banorët e hershëm të Ballkanit;
- Përcakton vendet se ku janë gjetur gjurmë të hershme ilire;
- Përcakton shtrirjen e fenikasve;
- Përcakton formën e qeverisjes në Athinë dhe vitin e themelimit të Romës;
- Vendos kohën kur ra Perandoria Romake e Perëndimit dhe kohëzgjatjen e Perandorisë Romake të Lindjes;
- Argumenton lindjen e qytetërimit antik në luginat lumore;
- Krahason rolin dhe rëndësinë e shtresave shoqërore (demosi dhe plebenjtë) në Athinën dhe Romën e lashtë;
- Prezanton pasojat e dyndjeve të popujve në Perandorinë Romake të Perëndimit.

Niveli 2 (nota 5-6)

- Dallon ndonjë nga format e qeverisjes dhe e përkufizon atë;
- Përcakton se kodi Hamurabit bazohej në ligj;
- Përcakton qytetërimin e parë që ofroi qeverisje me dinasti mbretërore;
- Dallon ndonjë nga arritjet e kulturën materiale dhe shpirtërore të qytetërimeve antike ne brigjet e lumenjve dhe deteve (Mesopotami, Egjipt, Greqi, Romë);
- Kryen ndonjë nga veprime për llogaritjen e kohës para dhe pas Krishtit;
- Përkufizon konceptet: demokraci, oligarki, republikë, etnos ilir;
- Përcakton ndonjë nga banorët e hershëm të Ballkanit;
- Përcakton ndonjë nga vendet se ku janë gjetur gjurmë të hershme ilire;

Niveli 3 (nota 7-8)

- Identifikon çështje të tilla si: kur dhe si lindën qytetërimet në Mesopotami, Egjipt, Greqi e Romë;
- Identifikon disa nga elementet e reja të shoqërive të qytetërimeve antike si organizimet e para shtetërore;
- Përcakton qytetërimin e parë që ofroi qeverisje me dinasti mbretërore;
- Dallon disa nga arritjet e kulturën materiale dhe shpirtërore të qytetërimeve antike ne brigjet e lumenjve dhe deteve (Mesopotami, Egjipt, Greqi, Romë);
- Kryen disa nga veprime për llogaritjen e kohës para dhe pas Krishtit;
- Përkufizon disa nga konceptet: demokraci, oligarki, republikë, etnos ilir;
- Përcakton ndonjë nga banorët e hershëm të Ballkanit;
- Përcakton vendet se ku janë gjetur gjurmë të hershme parailire;
- Përcakton shtrirjen e fenikasve;
- Përcakton formën e qeverisjes në Athinë ;
- Vendos kohën kur ra Perandoria Romake e Perëndimit dhe kohëzgjatjen e Perandorisë Romake të Lindjes;

	<ul style="list-style-type: none"> • Vendos kohën kur ra Perandoria Romake e Perëndimit dhe kohëzgjatjen e Perandorisë Romake të Lindjes; • Argumenton në mënyrë të pjesshme lindjen e qytetërimit antik në luginat lumore; • Prezanton disa nga pasojat e dyndjeve të popujve në Perandorinë Romake të Perëndimit.
	<p>Niveli 4 (nota 9-10)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identifikon çështje të tilla si: Pse, kur dhe si lindën qytetërimet në Mesopotami, Egjipt, Greqi e Romë; • Identifikon elementet e reja të shoqërive të qytetërimeve antike si organizimet e para shtetërore; • Përcakton qytetërimin e parë që ofroi qeverisje me dinasti mbretërore; • Dallon arritjet e kulturën materiale dhe shpirtërore të qytetërimeve antike në brigjet e lumenjve dhe deteve (Mesopotami, Egjipt, Greqi, Romë); • Kryen veprime për llogaritjen e kohës para dhe pas Krishtit; • Përkufizon konceptet: demokraci, oligarki, republikë, etnos ilir; • Përcakton cilët ishin banorët e hershëm të Ballkanit; • Përcakton vendet se ku janë gjetur gjurmë të hershme ilire; • Përcakton shtrirjen e fenikasve; • Përcakton formën e qeverisjes në Athinë kur u themelua Roma; • Vendos kohën kur ra Perandoria Romake e Perëndimit dhe kohëzgjatjen e Perandorisë Romake të Lindjes; • Argumenton lindjen e qytetërimit antik në luginat lumore; • Krahason rolin dhe rëndësinë e shtresave shoqërore (demosi dhe plebenjtë) në Athinën dhe Romën e lashtë; • Dallon pasojat e dyndjeve të popujve në Perandorinë Romake të Perëndimit.

Përcaktimi i peshave në përqindje të çdo kompetencë/ tematikë ose nëntematikë që përmban testi në matricë:

Ndërtimi i tabelës së specifikimit

- Mësuesi duhet të përcaktojë numrin e kërkesave që duhet të përmbajë testi në përputhje me kohën e realizimit të tij.
- Koha e plotë duhet të jetë 45 minuta, pra 1 orë mësimore.
- Testi për tematikën “Qytetërimet botërore në Antikit. Luginat lumore, djepi i qytetërimeve të hershme (mijëvjeçari IV – II pr. Krishtit)” përmban 16 kërkesa.
- Duke patur parasysh nivelet e arritjeve të rezultateve të të nxënit sipas kompetencave lëndore dhe peshat e përcaktuara sipas niveleve, ndërtojmë tabelën e BLUprintit.
- Për (Nivelin 2), testi përmban 8 kërkesa, pra 40% të kërkesave të përgjithshme të tij,
- për (Nivelin 3), testi përmban 8 kërkesa, pra 40% të kërkesave të përgjithshme të tij dhe
- për (Nivelin 4), testi përmban 4 kërkesa, pra 20% të kërkesave të përgjithshme të tij.
- Në mënyrë të njëjtë veprohet edhe për tematikën “Qytetërimet në brigjet e deteve të Mesdheut (shekulli VII pr.K. – shekullin V ps. K.)”.

Testi ka 32 pikë gjithsej

Tabela e specifikimeve të testit - Blueprinti

Njohuritë	Rezultatet e të nxënit	Peshat në %	Pikët	N.2 40%	N. 3 40%	N. 4 20%
I.Qytetërimet në luginat lumore		50%	16	6	6	4
Lindja e qytetërimeve në luginat lumore.	Identifikon shkaqet që çuan në lindjen e qytetërimeve në luginat lumore dhe vlerëson rolin e mjedisit gjeografik në lindjen dhe zhvillimin e qytetërimit (Mesopotami, Egjipt)	10%	4	0	0	4
Qytetërimi në Mesopotami	përcakton qytetërimin e parë që ofroi qeverisje me dinasti mbretërore. Përkufizon termin “Kod”	3%	1	0	1	0
Qytetërimi egjiptian	Vlerëson rolin e lumit Nil në zhvillimin e qytetërimit egjiptian. Përcakton llojin e shkrimit që përdornin egjiptianët	5%	2	1	1	0
Kultura dhe besimi në Mesopotami dhe Egjipt	Identifikon arritjet në fushën e shkrimit dhe të ekonomisë së këtyre vendeve	15%	4	2	2	0
Ndarja dhe llogaritja e kohës në histori	Kryen veprime matematikore për të llogaritur kohën	10%	3	1	2	0

Parailirët dhe Ilirët	Identifikon vendet ku janë gjetur gjurmë parailire. Përkufizon konceptin “etnos ilir”.	7%	2	2	0	0
II.Qytetërimet në brigjet e Mesdheut		50%	16	6	6	4
Qytetërimet në brigjet e detit Mesdhe	Identifikon qytetërimet në brigjet e detit Mesdhe. Përcakton arritjet e fenikasve në fushën e shkrimit dhe ekonomisë	10%	3	2	1	0
Qytetërimi grek	Përkufizon konceptet demokraci, oligarki. Identifikon rolin dhe rëndësinë e demosit në Athinë.	12.5%	4	0	2	2
Qytetërimi romak	Përcakton vitin e themelimit të Romës. Përkufizon konceptin republikë. Identifikon rolin dhe rëndësinë e plebejëve në Romë.	12.5%	4	2	0	2
Ndërprejja e qytetërimit antik në europë , fillimi i qytetërimit mesjetar.	Dallon arsyet dhe pasojat e rënies së Perandorisë Romake të Perëndimit. Përcakton kohën e rënies së saj dhe Perandorisë së Bizantit.	10%	4	1	3	0
Banorët e hershëm të Ballkanit dhe Ilirët	Dallon popujt e lashtë të Ballkanit.	5%	1	1	0	0
Totali		100%	32	12	12	8

Model testi 1

Totali i pikëve: 32 pikë

Emër mbiemër _____

VLERËSIMI: PIKË _____ **NOTË** _____

1. Qytetërimi i parë që ofroi qeverisje me dinasti mbretërore, ishte:

1 pikë

A. Athinas

- B. Egjiptian
- C. Babilonas
- D. Romak

2. Kodi i Hamurabit ishte përpjekja e parë për qeverisje që bazohet në:

1 pikë

- A. ligj
- B. dhunë
- C. frikë
- D. besim

3. *Vepra letrare më e vjetër njihet:*

1 pikë

- A. Iliada
- B. Epi i Gilgameshit
- C. Odisea
- D. Tregime për përjetimin e fatkeqësive në det

4. Përkufizo termat e mëposhtëm:

4 pikë

Demokraci _____

Oligarki _____

Republikë _____

Etnos _____

ilir _____

5. Shëno një nga popujt më të hershëm të Ballkanit.

1 pikë

6. Lidh me shigjetë vitet me shekujt në të cilët bëjnë pjesë.

4 pikë

a. Viti 211 pr.k	Shek. XX
b. Viti 365	Shek. III pr.k
c. Viti 1901	Shek. X pr.k
d. Viti 910 pr.k	Shek. IV

7. Plotëso tabelën duke shënuar një nga arritjet e qytetërimeve të mëposhtme në fushën e shkrimit dhe të ekonomisë. 3 pikë

Qytetërimi	Arritjet
Në Mesopotami	
Në Egjipti	
Fenikas	

8. Pse luginat e lumenjve Nil, Euftrat, Tiger, Ind etj. u bënë djepi qytetërimeve të hershme.? Argumento përgjigjen. 4 pikë

9. Shkruaj emrat e dy qyteteve të sotme në të cilat janë gjetur gjurmë të qytetërimit ilir. 1 pikë

- a) _____
b) _____

10. Në fjalitë e mëposhtme vendos germën “V” për pohimet e vërteta dhe germën “G” për pohimet e gabuara. 3 pikë

- a) Fenikasit shtriheshin në territoret e Libanit të sotëm. _____
b) Roma u themelua në vitin 753 pr.k. _____
c) Egjiptianët përdornin shkrimin kuneiform _____

11. Rendit tre nga pasojat e dyndjeve të popujve në Perandorinë Romake të Perëndimit. 3

pikë

- a) _____
b) _____
c) _____

12. Krahaso rolin dhe rëndësinë e demosit në Athinë dhe plebenjve në Romë. 4

pikë

13. Plotëso fjalinë e mëposhtme.
pikë

2

Perandoria Romake e Perëndimit merr fund në shek _____, ndërsa Perandoria Romake e Lindjes do të vazhdojë të ekzistojë edhe për _____ vjet të tjerë.

I. Hartimi i skemës së vlerësimit të testit

Nota	4	5	6	7	8	9	10
Pikë	0-6	6-10	11-15	16-20	21-24	25 –28	29 – 32
Përqindjet	<25%	25-38%	39-51%	52-64%	65-77%	78-90%	91-100%

II. Specifikimi i pikëve për secilën pyetje apo kërkesë

Ush.	Pyetja	Pikë
1	Dallon qytetërimin e parë që ofroi qeverisje me dinasti mbretërore.	1 pikë
2	Përcakton Kodin e Hamurabit si përpjekja e parë për qeverisje që bazohet lig	1 pikë
3	Dallon veprën letrare më të vjetër	1 pikë
4.1	Përkufizon konceptin Demokraci.	1 pikë
4.2	Përkufizon konceptin Oligarki.	1 pikë
4.3	Përkufizon konceptin Republikë.	1 pikë
4.4	Përkufizon konceptin etnos ilir.	1 pikë
5	Evidenton një nga popujt më të hershëm të Ballkanit.	1 pikë
6.1	Kryen veprime matematikore për të përcaktuar se cilit shekull i përket viti 211 pr.k	1 pikë
6.2	Kryen veprime matematikore për të përcaktuar se cilit shekull i përket viti 365 ps.k	1 pikë
6.3	Kryen veprime matematikore për të përcaktuar se cilit shekull i përket viti 1901 ps.k	1 pikë
6.4	Kryen veprime matematikore për të përcaktuar se cilit shekull i përket viti 910 pr.k	1 pikë

7.1	Përzgjedh një arritje në fushën e ekonomisë dhe shkrimit për qytetërimin në Mesopotami.	1 pikë
7.2	Përzgjedh një arritje në fushën e ekonomisë dhe shkrimit për qytetërimin Egjiptian.	1 pikë
7.3	Përzgjedh një arritje në fushën e ekonomisë dhe shkrimit për qytetërimin Fenikas.	1 pikë
8.	Argumenton arsyet e lindjes së qytetërimeve pranë luginave të lumit Tiger dhe Eufrat, Nil, Ind, Jance.	(1+1+1+1)
9.	Përcakton emërtimet e dy qyteteve të sotme në të cilat janë gjetur gjurmë të qytetërimit ilir.	1 pikë
10.1	Vendos germën “V” për pohimin Fenikasit shtriheshin në territoret e Libanit sot	1 pikë
10.2	Vendos germën “V” për pohimin -Roma u themelua në vitin 753 pr.k.	1 pikë
10.3	Vendos germën “G” për pohimin -Egjiptianët përdornin shkrimin kuneiform.	1 pikë
11.	Rendit tre nga pasojat e dyndjeve të popujve në Perandorinë Romake të Perëndimit.	(1+1+1)
12.1	Përcakton rolin demosit në Athinë.	1 pikë
12.2	Tregon rëndësinë e demosit në Athinë.	1 pikë
12.3	Përcakton rolin plebenjve në Romë.	1 pikë
12.4	Tregon rëndësinë e plebenjve në Romë.	1 pikë
13.1	Përcakton kohën e rënies së Perandorisë Romake të Perëndimit.	1 pikë
13.2	Përcakton jetëgjatësinë e jetesës së Perandorisë Romake e Lindjes.	1 pikë

Shembull 2: Klasa VI

Përcaktimi i koncepteve

Tematika	Tema	Konceptet kyçe
Koha e ndryshimeve të thelbësore	<ul style="list-style-type: none"> Monarkia absolute dhe absolutizmi Francez; Iluminizmi; Anglia në përfundim dhe pas revolucionit; Krijimi i Shteteve të Bashkuara të Amerikës; Lufta Civile në SHBA; Revolucioni i Parë Industrial; Revolucioni Francez – shkaqet dhe shpërthimi i tij; Revolucioni Francez. Përmbysja e regjimit absolutist; Napolon Bonaparti; Epoka e restaurimit. Kongresi i Vjenës; Epoka e Nacionalizmit dhe romantizmit. 	<ul style="list-style-type: none"> Absolutizëm; iluminizëm; nacionalizëm, romantizëm, parlamentarizëm; monarki parlamentare; liberalizëm; zhvillim i vrullshëm; luftë civile; luftë për pavarësi; kushtetutë, liri, barazi, vëllazëri; bashkim kombëtar; shtet autonom, shtet i pavarur; revolucion industrial, nacertania, Greqia e madhe (megalidea);

Përcaktimi i rezultateve më kryesore të të nxënit që do të testohen dhe grupimi i tyre sipas niveleve të arritjes.

Rezultatet kryesore të të nxënit që do të testohen:	Grupimi i rezultateve të të nxënit sipas niveleve të arritjes
<ul style="list-style-type: none"> • përkufizon ndonjë nga konceptet si: pushtet absolut, iluminizëm, nacionalizëm, romantizëm; • dallon figurat e shquara si Xhorxh Ëashington dhe Oto fon Bismark dhe kontributin e tyre; • tregon shkaqet e luftës civile në SHBA. • vlerëson figurën e Napolon Bonapartit; • përcakton ndryshimet që solli Kongresi i Vjenës në Hartën e Europës; • evidenton detyrat e lëvizjeve kombëtare në shek. XVIII-XIX; • përcakton fundin e feudalizmit në Francë dhe datën e festës kombëtare të saj; • evidenton shkaqet e revolucionit të vitit 1848 në Perandorinë Austriake; • krahason konceptet “shtet autonom” dhe “shtet i pavarur” dhe bën dallimet mes tyre; • krahason projektet “Nacertania” dhe “Greqia e madhe” dhe evidenton tiparet e përbashkëta; • analizon pasojat e revolucionit industrial dhe evidenton vlerat e tij; 	<ul style="list-style-type: none"> • Niveli 2 (nota 5-6) • përkufizon ndonjë nga konceptet si: pushtet absolut, iluminizëm, nacionalizëm, romantizëm; • bën ndonjë nga lidhjet mes figurave Xhorxh Ëashington dhe Oto fon Bismark dhe kontributit të tyre; • përshkruan në mënyrë të thjeshtë figurën e Napolon Bonapartit; • përcakton ndonjë nga vendimet e Kongresit të Vjenës; • evidenton ndonjë nga detyrat e lëvizjeve kombëtare të shk. XVIII-XIX; • evidenton ndonjë nga shkaqet e revolucionit të vitit 1948 në Perandorinë Austriake; • evidenton ndonjë nga vlerat e revolucionit industrial; • përshkruan ndonjë nga ndryshimet që solli Akti mbi të Drejtat e Njeriut në shoqërinë angleze; • evidenton tiparin e përbashkëta projektet “Nacertania” dhe “Greqia e madhe”; • evidenton ndonjë nga rolet që luajtën shqiptarët në revolucionin grek. • Niveli 3 (nota 7-8) • përkufizon disa nga konceptet si: pushtet absolute, iluminizëm, nacionalizëm, romantizëm; • bën lidhjet mes figurave Xhorxh Ëashington dhe Oto fon Bismark dhe kontributit të tyre; • përshkruan figurën e Napolon Bonapartit; • përcakton disa ndryshimet që solli kongresi i Vjenës në Hartën e Europës; • evidenton detyrat e lëvizjeve kombëtare të shk. XVIII-XIX; • evidenton ndonjë nga shkaqet e revolucionit të vitit 1948 në Perandorinë Austriake; • evidenton ndonjë nga vlerat e revolucionit industrial; • përshkruan ndonjë nga ndryshimet që solli Akti mbi të Drejtat e Njeriut në shoqërinë angleze; • evidenton ndonjë nga rolet që luajtën shqiptarët në revolucionin grek. Krahason konceptet “shtet autonom” dhe “shtet i pavarur” dhe bën ndonjë nga dallimet mes tyre; • evidenton tiparin e përbashkët të projekteve “Nacertania” dhe “Greqia e madhe”; • vlerëson rolin që luajtën shqiptarët në revolucionin grek. • Niveli 4 (nota 9-10)

<ul style="list-style-type: none"> • vlerëson aktin mbi të Drejtat e Njeriut; • vlerëson rolin e shqiptarëve në revolucionin grek. 	<ul style="list-style-type: none"> • përkufizon konceptet, pushtet absolute, iluminizëm, nacionalizëm, romantizëm; • dallon figurat e shquara si Xhorxh Ëashington dhe Oto fon Bismark dhe kontributin e tyre; • tregon shkaqet e luftës civile në SHBA; • përshkruan figurën e Napolon Bonapartit; • përcakton ndryshimet që solli Kongresi i Vjenës në Hartën e Europës; • evidenton detyrat e lëvizjeve kombëtare në shek. XVIII-XIX; • përcakton fundin e feudalizmit në Francë dhe datën e festës kombëtare të saj; • evidenton shkaqet e revolucionit të vitit 1848 në Perandorinë Austriake; • krahason konceptet “shtet autonom” dhe “shtet i pavarur” dhe bën dallimet mes tyre; • krahason analizën pasojat e revolucionit industrial dhe evidenton vlerat e tij; • krahason të projekteve “Nacertania” dhe “Greqia e madhe” dhe evidenton tiparin e përbashkët të tyre; • analizon pasojat e revolucionit industrial dhe evidenton vlerat e tij; • vlerëson aktin mbi të Drejtat e Njeriut; • vlerëson rolin e shqiptarëve në revolucionin grek.
--	---

Ndërtimi i tabelës së specifikimeve të testit – Blueprinti
Testi ka 34 pikë gjithsej

Njohuritë	Rezultatet e të nxënit	Peshat në %	Pikët	N.2 40%	N. 3 40%	N. 4 20%
I.Ndryshimet në kulturën politike dhe në ekonominë europiane		6	2	2	0	0
Monarkia absolute dhe absolutizmi Francez	Përshkruan konceptin pushtet absolut; përshkruan veçoritë e absolutizmit francez;	3	1	1	0	0
Iluminizmi	Përkufizon konceptin Iluminizëm. Evidenton ndikimin e tij.	3	1	1	0	0
II.Revolucioni Anglez, Amerikan dhe revolucioni i Parë industrial		21	7	5	2	0
Anglia në përfundim dhe pas revolucionit	Përcakton ndryshimet që solli Aktin mbi të	6	2	0	2	0

	Drejtat e Njeriut në shoqërinë angleze.					
Krijimi i Shteteve të Bashkuara të Amerikës	Përcakton presidentin e parë të SHBA-së.	3	1	1	0	0
Lufta Civile në SHBA	Evidenton arsyet e Luftës Civile në SHBA.	3	1	1	0	0
Revolucioni i Parë Industrial	analizon pasojat e revolucionit industrial dhe evidenton vlerat e tij në ekonomi.	9	3	3	0	0
III.Revolucioni Francez		27	9	2	4	3
Revolucioni Francez – shkaqet dhe shpërthimi i tij	Tregon shkaqet e revolucionit francez	6	2	1	1	0
Revolucioni Francez. Përmbysja e regjimit absolutist	Përcakton kohën e përmbysjes së regjimit absolutist. Analizon përmbysjen e absolutizmit dhe evidenton pasojat.	3	1	1	0	0
Napolon Bonaparti	Vlerëson figurën e Napolon Bonapartit	9	3	0	3	0
Epoka e restaurimit. Kongresi i Vjenës	Dallon ndryshimet që solli Kongresi i Vjenës në Hartën e Europës	9	3	0	0	3
IV.Jeta dhe nacionalizmi në Europën e shekullit XIX		46%	16	5	8	3
Epoka e Nacionalizmit dhe romantizmit	Përshkruan konceptin nacionalizëm; Tregon shkaqet e lindjes së nacionalizmit dhe përhapjen e tij në Evropë. Përcakton detyrat e lëvizjeve kombëtare.	11.3	4	2	2	0
Bashkimi Gjermanisë	Vlerëson rolin e Oto Von Bismarkut. Përshkruan krijim e shtet-kombit në Gjermani.	3	1	1	0	0
Perandoria Austriake në vitet 1840-1860	Evidenton shkaqet e Revolucionit të vitit 1848 në Perandorinë Austriake.	9	3	0	3	0
Formimi dhe forcimi i shtetit modern grek	Vlerëson rolin e shqiptarëve në revolucionin grek.	11.3	4	1	3	0

	Përshkruan projektin "Greqia e madhe".					
Formimi dhe forcimi i shtetit serb	Bën dallimin mes shtetit të pavarur dhe atij autonom. Përshkruan projektin "Naçetania" Krahason projektin "Naçetania" me "Greqia e madhe" dhe evidenton tiparin e përbashkët.	11.3	4	1	0	3
Totali		100%	34	14	14	6

Model testi 2

Totali i pikëve: 34 pikë

Emër mbiemër _____

Vlerësimi: PIKË _____ NOTË _____

- Qarko alternativën e saktë. Më 11 gusht 1789 Asambleja Kushtetuese në Francë shpalli me ligj: 1 pikë
 - Vendosjen e feudalizmit
 - Vendosjen e kapitalizmit
 - Heqjen e feudalizmit
 - Heqjen e kapitalizmit
- Qarko alternativën e saktë. Luftës Civile në SHBA u zhvilluan në vitet: 1 pikë
 - 1861-1864
 - 1861-1865
 - 1862-1866
 - 1862-1865
- Plotëso fjalitë e mëposhtme: 4 pikë
 - Në monarkinë absolute sundon _____.
 - Festa kombëtare e Francës është data _____.
 - Presidenti i parë i ShBA-ve është _____.

d) _____ u quajt arkitekt i bashkimit të Gjermanisë.

4. Dy detyrat që do të zgjidhnin lëvizjet kombëtare në shek. XVIII-XIX janë: 2 pikë

a) _____

b) _____

5. Përkufizo konceptet e mëposhtme. 3 pikë

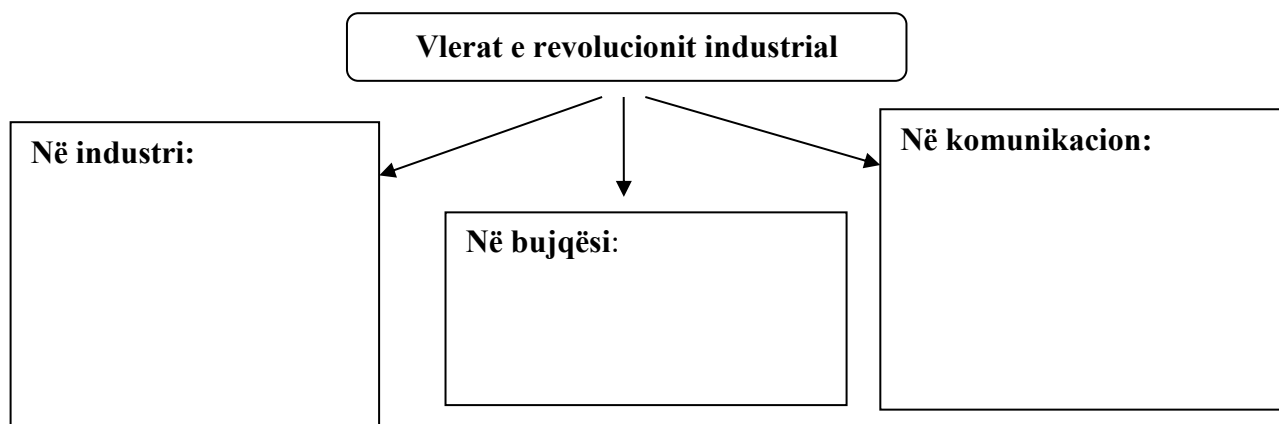
a) Nacionalizëm _____

b) Romantizëm _____

c) Iluminizëm _____

6. Përcakto dallimet mes koncepteve “Shtet i pavarur” dhe “Shtet autonom”. 3 pikë

7. Plotëso skemën duke vendosur një vlerë për çdo degë të ekonomisë. 3 pikë

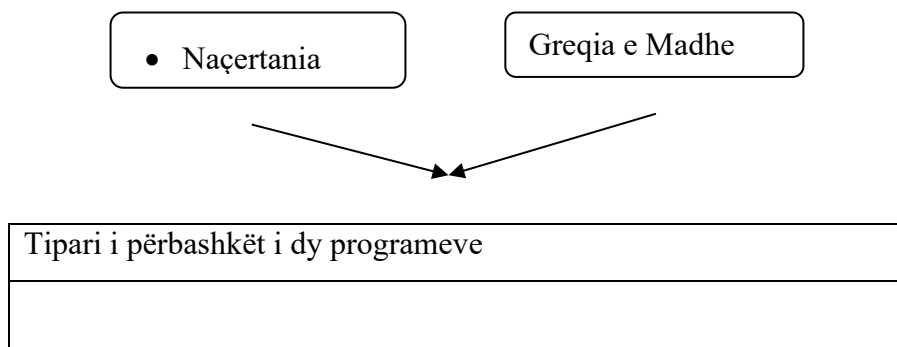
8. Shkruaj dy nga ndryshimet që solli Akti mbi të Drejtat e Njeriut në shoqërinë angleze.

2 pikë

a)

b)

9. Plotëso skemën duke vendosur tiparin e përbashkët të programeve/projekteve “Naçertania” dhe “Greqia e Madhe” 2 pikë

10. Përshkruaj me tre fjali figurën e Napolon Bonapartit 3 pikë

11. Shkruaj tre nga ndryshimet që solli Kongresi i Vjenës në Hartën e Europës 3pikë

- a) _____
- b) _____
- c) _____

12. Cilat ishin shkaqet e Revolucionit të vitit 1848 në Perandorinë Austriake? 3 pikë

- a)
-
-
- b)
-
-

c)

13. Përshkruaj rolin e shqiptarëve në Revolucionin Grek?

3 pikë

Skema e vlerësimit të testit:

Nota	4	5	6	7	8	9	10
Pikë	0-6	6-11	12-16	17-21	22-26	27 – 30	31 – 34
Përqindjet	<25%	25-38%	39-51%	52-64%	65-77%	78-90%	91-100%

9.5 Detyra përmbledhëse

Për vlerësimin me detyrë përmbledhëse në lëndën e historisë, si pjesë e fushës “Shoqëria dhe mjedisi”, mund të përdoret detyrë e tipit veprimtari praktike, ese etj. Përmes saj, mësuesi vlerëson grupin e rezultateve të të nxënimit të periudhës që ka veçuar si më të rëndësishme, në varësi të rezultateve të të nxënimit që ka planifikuar të përmbushë për atë periudhë.

Përmes detyrës përmbledhëse, mësuesi vlerëson atë grup të rezultateve të të nxënimit, të cilat ai i ka veçuar si më të rëndësishme për t’u përmbushur gjatë mësimit për një periudhë të caktuar. Për zhvillimin e veprimtarisë praktike mësuesi tregon kujdes të përcaktojë konkretisht se çfarë detyre do të zhvillojë secili nxënës ose grup nxënësish, si dhe burimin me të cilin do të punojë nxënësi për realizimin e saj.

Për realizimin e detyrës, mësuesi:

- Udhëzon nxënësit që secili prej tyre gjatë zhvillimit të detyrës t’u përgjigjet një sërë pyetjesh të përgatitura paraprakisht nga ai, si p.sh.: Çfarë burimi keni përdorur?; Cilat janë konceptet historike kyç që keni gjetur në këtë burim?; Në çfarë periudhe kohore shtrihet ngjarja?; Rendit informacionin historik për vendet dhe periudhat e përfshira në burimin e dhënë duke përfshirë të dhënat dhe konceptet më të rëndësishme.; Cilat janë shkaqet që ndodhi...?; Cilat qenë pasojat...?; Në këtë mënyrë, mësuesi vlerëson jo vetëm për njohuritë e fituara, por

dhe për kompetencat dhe konceptet historike kyç, si: kërkimi, përdorimi i burimeve, kronologjia, ndryshimi dhe vazhdimësia, interpretimi historik, analiza shkak-pasojë.

- Harton paraprakisht kriteret e vlerësimit të detyrës dhe ua komunikon nxënësve.
- Përcakton kohën e nevojshme për kryerjen e detyrës dhe ua komunikon nxënësve.
- Udhëzon nxënësit të punojnë në mënyrë individuale apo në grup sipas çështjeve apo detyrave të përcaktuara nga ai.
- Vlerëson detyrën mbi bazën e kriterëve të përcaktuara dhe në ditët në vazhdim, ia komunikon nxënësit rezultatin, duke bërë komentet e nevojshme.

Në këtë mënyrë mësuesi vlerëson jo vetëm për njohuritë e fituara por dhe për kompetencat dhe konceptet kyçe historike si kërkimi; përdorimi i burimeve, kronologjia, ndryshimi dhe vazhdimësia, interpretimin historik, analiza shkak -pasojë.

Shembull 1 –Detyrë përmbledhëse, klasa 6

Detyrë përmbledhëse

Periudha janar-mars

Klasa 6

Koha: 45 minuta

Pasi nxënësit kanë zhvilluar njohuritë dhe aftësitë për tematikat e zhvilluara në periudhën e dytë: **Qytetërimet mesjetare në shek V-X dhe Zhvillimi i qytetërimeve mesjetare në shek.X-XII.**

Detyra përmbledhëse synon të vlerësojë:

Kompetenca historike:

1. Kërkimi historik.
2. Përdorimi i burimeve.
3. Analiza shkak - pasojë.
fetare.
4. Interpretimi historik.
5. Shpjegimi dhe komunikimi për të shkuarën.

Koncepte kyçe historike:

1. Kuptimi kronologjik.
2. Ndryshimi dhe vazhdimësia.
3. Shumëllojshmëria kulturore, etnike dhe fetare.
4. Rëndësia.

Mësuesi për detyrën përmbledhëse vendos ngjarje dhe data në mënyrë të çrregullt dhe kërkon nga nxënësit që bazuar në njohuritë, shkathtësitë, aftësitë e fituara, të:

Rendisin ngjarjet, faktet, figurat dhe zhvillimet historike sipas kronologjisë dhe rëndësisë historike të ngjarjes;

1. Ngjarjet, faktet dhe zhvillimet historikë të mëposhtme renditi sipas kronologjisë (kohës kur kanë ndodhur). Argumento renditjen dhe interpreto ndryshimin e vazhdimësinë mes ngjarjeve.

a) Në vitin 1291 morën fund Kryqëzatat;

b) Arti, kultura, arsimi e besimi në shek XI-XIV ishin pothuajse të gjitha nën ndikimin e plotë të kishës së krishterë;

c) Gjatë shek. XIII- XIV u zhvilluan qytetet mesjetare arbërore;

d) Në shek. XIII-XIV filloi të ndryshojë zhvillimi i tregtisë nga ajo mes rajoneve europiane në tregti ndërkombëtare;

e) Jerusalemi u pushtua në vitin 1244.

1. Ngjarjet, faktet dhe zhvillimet historike të mëposhtme renditi sipas rëndësisë historike që ato kanë. Argumento dhe interpreto përgjigjen e dhënë.

a) Zhvillimi i Kryqëzatatave;

b) Zhvillimi i qyteteve mesjetare arbërore;

c) Tregtia ndërkombëtare;

d) Lindja e bankave.

Nxënësi vlerësohet për shkallën e përmbushjes së rezultateve të të nxënit të kësaj detyre mbi bazën e kritereve që mësuesi harton sipas niveleve të arritjeve.

Kriteret e vlerësimit:

Niveli 1 (nota 4). Nxënësi dëshmon një shkallë të pamjaftueshme të përmbushjes së rezultateve të të nxënit.

Niveli 2 (nota 5-6). Nxënësi:

- rendit një apo dy nga ngjarjet sipas kronologjisë dhe rëndësisë;
- shpreh me fjalë të thjeshta mendimin.

Niveli 3 (nota 7-8). Nxënësi:

- rendit ngjarjet sipas kronologjisë dhe rëndësisë;
- argumenton renditjen e ngjarjeve sipas kronologjisë dhe rëndësisë por has vështirësi në argumentet që përdor në vazhdimësinë e tyre;
- përdor fjalor të përshtatshëm historik.

Niveli 4 (nota 9-10): Nxënësi:

- rendit ngjarjet sipas kronologjisë dhe rëndësisë;

- argumenton dhe interpreton renditjen e ngjarjeve sipas kronologjisë dhe rëndësisë dhe ndryshimet e vazhdimësinë e tyre;
- përdor fjalor të pasur historik në përmbushje të detyrës.

Shembull 2 –Detyrë përmbledhëse, klasa 7

Detyrë përmbledhëse

Periudha II

Klasa 7

Koha: 45 minuta

Pasi nxënësit kanë zhvilluar njohuritë dhe aftësitë për tematikën “Koha e ndryshimeve thelbësore” e zhvilluara në periudhën e dytë.

Detyra përmbledhëse synon të vlerësojë:

Kompetenca historike:

1. Kërkimi historik.
2. Përdorimi i burimeve.
3. Analiza shkak - pasojë.
4. Interpretimi historik.
5. Shpjegimi dhe komunikimi për të shkuarën.

Koncepte kyçe historike:

1. Kuptimi kronologjik.
2. Ndryshimi dhe vazhdimësia.
3. Shumëllojshmëria kulturore, etnike dhe fetare.
4. Rëndësia.

Temë e sugjeruar: Krahasoni ndryshimet që sollën Revolucioni Anglez, Revolucioni Amerikan dhe Revolucioni Francës në zhvillimet politike, dhe në fushën e të drejtave, vlerëson rolin dhe rëndësinë e tyre.

- Mbi bazën e njohurive dhe aftësive që nxënësi ka zhvilluar në lidhje me ndryshimet politike, hartën politike të Evropës, në fushën e të drejtave dhe të drejtave të njeriut, pas revolucioneve, nxënësi evidenton, vlerëson ndryshimet që sollën revolucionet në vendet ku ato ndodhën dhe në qytetërimin botëror.
- Nxënësi tregon ndryshimet në tiparet e qeverisjes pas revolucionit në Angli.
- Nxënësi vlerëson rëndësinë e Revolucionit të Lavdishëm.
- Nxënësi vlerëson aktin mbi të Drejtat e Njeriut dhe rolin e deklaratës mbi të “Drejtat e Njeriut dhe Qytetarit në ndryshimet sociale dhe politike në Francë
- Nxënësi vlerëson risitë e Kushtetutës amerikane në qytetërimin botëror.

Vlerësimi i nxënësve për detyrën përmbledhëse:

Nxënësi vlerësohet për shkallën e përmbushjes së rezultateve të të nxënit të kësaj detyre mbi bazën e kritereve që mësuesi harton sipas niveleve të arritjeve.

Kriteret e vlerësimit:

Niveli 1 (nota 4). Nxënësi dëshmon një shkallë të pamjaftueshme të përmbushjes së rezultateve të të nxënit.

Niveli 2 (nota 5-6). Nxënësi:

- Tregon ndonjë nga ndryshimet në tiparet e qeverisjes pas revolucionit në Angli.
- Me fjali të thjeshta dhe me vështirësi jep mendimin e tij për rëndësinë e Revolucionit të Lavdishëm dhe rëndësinë e aktit mbi të Drejtat e Njeriut apo rolin e deklaratës mbi të “Drejtat e Njeriut dhe Qytetarit në ndryshimet sociale dhe politike në Francë.
- Përdor fjalor të varfër historik.

Niveli 3 (nota 7-8). Nxënësi:

- Tregon disa nga ndryshimet në tiparet e qeverisjes pas revolucionit në Angli.
- Vlerëson rëndësinë e Revolucionit të Lavdishëm.
- Vlerëson pjesërisht aktin mbi të Drejtat e Njeriut dhe rolin e deklaratës mbi të “Drejtat e Njeriut dhe Qytetarit në ndryshimet sociale dhe politike në Francë.
- Jep mendimin e tij për risitë e Kushtetutës amerikane në qytetërimin botëror por nuk argumentet e përdorura nuk janë të plota.
- Përdor fjalor të përshtatshëm historik.

Niveli 4 (nota 9-10): Nxënësi:

- Tregon ndryshimet në tiparet e qeverisjes pas revolucionit në Angli.
- Vlerëson rëndësinë e Revolucionit të Lavdishëm.
- Vlerëson aktin mbi të Drejtat e Njeriut dhe rolin e deklaratës mbi të “Drejtat e Njeriut dhe Qytetarit në ndryshimet sociale dhe politike në Francë
- Vlerëson risitë e Kushtetutës amerikane në qytetërimin botëror.
- Përdor fjalor të pasur historik në përmbushje të detyrës.

Shembull 3 –Detyrë përmbledhëse, klasa 8

Detyrë përmbledhëse

Periudha shtator - dhjetor

Klasa 8

Koha: 45 minuta

Pasi nxënësit kanë zhvilluar njohuritë dhe aftësitë për tematikat e zhvilluara në periudhën e parë: Periudha tronditjeve të mëdha (1914-1945), nxënësit zhvillojnë detyrën përmbledhëse.

Detyra përmbledhëse synon të vlerësojë:

Kompetenca historike:

6. Kërkimi historik.
7. Përdorimi i burimeve.
8. Analiza shkak - pasojë. fetare.
9. Interpretimi historik.
10. Shpjegimi dhe komunikimi për të shkuarën.

Koncepte kyçe historike:

1. Kuptimi kronologjik.
2. Ndryshimi dhe vazhdimësia.
3. Shumëllojshmëria kulturore, etnike dhe fetare.
4. Rëndësia.

Pasi nxënësit kanë zhvilluar gjatë periudhës njohuritë dhe aftësitë për sistemet politike, ekonominë, shoqërinë, artin, kulturën dhe shkencën gjatë periudhës së tronditjeve të mëdha (1914 – 1945), në qytetërimet botërore, mësuesi jep një detyrë përmbledhëse të tipit ***ese argumentuese me temë: “Jeta në shoqërinë e viteve ’30 – ‘40”.***

Për realizimin e detyrës:

- Mësuesi udhëzon nxënësit që secili prej tyre është i lirë të përzgjedhë njërin prej aspekteve të jetës si ekonominë; politikën; shoqërinë; artin; kulturën; ose shkencën të cilin do ta marrë në shqyrtim. Mbi bazën e njohurive dhe aftësive që nxënësi ka zhvilluar në lidhje me sistemet politike, ekonomike, shoqëritë, artin, kulturën, shkencën gjatë periudhës së tronditjeve të mëdha (1914 – 1945), në qytetërimet botërore, sipas përzgjedhjes së bërë, ai duhet të vlerësojë zhvillimin e një prej këtyre aspekteve gjatë periudhës së tronditjeve të mëdha (1914 – 1945), në botë dhe në Shqipëri.
- Mësuesi harton paraprakisht kriteret e vlerësimit të detyrës sipas niveleve të arritjeve dhe konvertimin në notë dhe ua komunikon nxënësve.

- Mësuesi përcakton kohën e nevojshme për kryerjen e detyrës dhe ua komunikon nxënësve.
- Nxënësit punojnë në mënyrë individuale për të shprehur dhe argumentuar mendimin e tyre dhe dorëzojnë esenë e përgatitur te mësuesi.
- Mësuesi, mbi bazën e kriterëve të përcaktuara, vlerëson detyrën dhe, në ditët në vazhdim, ia komunikon nxënësit rezultatin, duke bërë komentet e nevojshme.

Kriteret e vlerësimit:

Niveli 1 (nota 4). *Nxënësi dëshmon një shkallë të pamjaftueshme të përmbushjes së rezultateve të të nxënit.*

Niveli 2 (nota 5-6). *Nxënësi:*

- *Respekton pjesërisht strukturën e esesë argumentuese.*
- *Përshkruan ndonjë nga elementet e mënyrës së jetesës në shoqërinë europiane dhe amerikane.*
- *Përdor të një apo dy nga konceptet e termat historik: tregues social; depresioni i madh; shteti i mirëqenies në Angli; fronti popullor në Francë; mbiprodhim; klasë e mesme;*
- *Lidh ndonjë nga ndikimet e sistemit politik me mënyrën e jetesës së europianëve dhe amerikanëve.*
- *Tregon ndonjë aspekt të jetës së shoqërisë shqiptare në pot ë njëjtën periudhë.*
- *Shpreh me fjalë të thjeshta mendimin e tij.*

Niveli 3 (nota 7-8). *Nxënësi:*

- *Respekton strukturën e esesë argumentuese.*
- *Përshkruan elementet e mënyrës së jetesës në shoqërinë europiane dhe amerikane.*
- *Përdor disa nga konceptet e termat historik: tregues social; depresioni i madh; shteti i mirëqenies në Angli; fronti popullor në Francë; mbiprodhim; klasë e mesme;*
- *Krahason mënyrën e jetesës në vendet diktatoriale me atë në vendet demokratike.*
- *Tregon disa aspekte të jetës së shoqërisë shqiptare në po të njëjtën periudhë.*
- *Përdor fjalor të përshtatshëm historik.*
- *Jep mendimin e tij për ndikimin e sistemit politik dhe krizës ekonomike në mënyrën e jetesës te europianët dhe amerikanët.*

Niveli 4 (nota 9-10): *Nxënësi:*

- *Respekton strukturën e esesë argumentuese.*

- *Krahason, analizon elementet e mënyrës së jetesës në shoqërinë europiane dhe amerikane dhe shoqërisë shqiptare në po të njëjtën periudhë*
- *Përdor konceptet e termat historik: tregues social; depresioni i madh; shteti i mirëqenies në Angli; fronti popullor në Francë; mbiprodhim; klasë e mesme;*
- *Jep mendimin e tij për ndikimin e sistemit politik dhe krizës ekonomike në mënyrën e jetesës te europianët dhe amerikanët.*
- *Analizon mënyrën e jetesës në vendet diktatoriale me atë në vendet demokratike dhe bën zgjedhjen e tij.*
- *Përdor fjalor të përshtatshëm historik.*
- *Përdor burime të ndryshme historike.*

Shembull 4 –Detyrë përmbledhëse, klasa 9

Detyrë përmbledhëse

Klasa e 9-të

Periudha e tretë (Prill – Qershor)

Pasi nxënësit kanë zhvilluar njohuritë dhe aftësitë për tematikën“Shqipëria gjatë regjimit komunist 1945–1990”.

Detyra përmbledhëse synon të vlerësojë:

Kompetenca historike:

1. Kërkimi historik.
2. Përdorimi i burimeve.
3. Analiza shkak - pasojë.
4. Interpretimi historik.
5. Shpjegimi dhe komunikimi për të shkuarën.

Koncepte kyçe historike:

1. Kuptimi kronologjik.
2. Ndryshimi dhe vazhdimësia.
3. Shumëllojshmëria kulturore, etnike dhe fetare.
4. Rëndësia.

- Nxënësi është i lirë të përzgjedhë një rënë prej fushave të jetës gjatë sundimit të shtetit komunist (politika e brendshme dhe e jashtme, ekonomik, kulturor, shkencor, arsimor, mënyrën e jetesës etj.) të cilin do ta marrë në shqyrtim;
- Mbi bazën e njohurive dhe aftësive që nxënësi ka zhvilluar në lidhje me veçoritë e

sistemit politik, ekonomik, kulturor, shkencor, arsimor, luftën e klasave, mënyrën e jetesës etj.. në **Shqipëri gjatë regjimit komunist 1945–1990**”:

- Nxënësi përshkruan dhe analizon tiparet e fushës që ka zgjedhur dhe tregon për ndikimin e regjimit komunist në fushën përkatëse.
- Nxënësi jep mendimin e tij dhe argumenton përgjigjen, duke iu referuar kompleksitetit të gjithë faktorëve që ndikuan në krizën dhe rënien e sistemit diktatorial në Shqipëri.
- Pasojat e regjimit komunist në Shqipërinë e pas vitit 1990.
- Nxënësi gjykon mbi ndikimin që kanë objektet dhe historia e periudhës së diktaturës në turizëm.

Vlerësimi i nxënësve për detyrën përmbledhëse:

Nxënësi vlerësohet për shkallën e përmbushjes së rezultateve të të nxënit të kësaj detyre mbi bazën e kriterëve që mësuesi harton sipas niveleve të arritjeve.

Kriteret e vlerësimit:

Niveli 1 (nota 4). Nxënësi dëshmon një shkallë të pamjaftueshme të përmbushjes së rezultateve të të nxënit.

Niveli 2 (nota 5-6). Nxënësi:

- Identifikon disa prej veçorive të fushës gjatë sundimit të shtetit komunist (politik, ekonomik, kulturor, shkencor, arsimor, mënyrën e jetesës etj.);
- Lidh ndonjë nga ndikimet e sistemit politik me fushën përkatëse pak a shumë me perspektivën e zhvillimit të rajonit;
- Shpreh me fjalë të thjeshta mendimin.

Niveli 3 (nota 7-8). Nxënësi:

- Përshkruan faktorët kryesorë që ndikuan në vendosjen e sistemit komunist në Shqipëri. Ndikimin e sistemit politik në fushën e përzgjedhur.
- Përcakton qëndrimin e tij në lidhje me ndikimin e sistemit diktatorial në thellimin e krizës së sistemit dhe rënien e tij.
- Jep mendimin e tij për ndikimin e sistemit komunist në zhvillimet e periudhës 1990-2022.
- Përdor fjalor të përshtatshëm historik.

Niveli 4 (nota 9-10): Nxënësi:

- Analizon lidhjen e sistemit komunist me prapambetjen e vendit, rënien e sistemit.
- Argumenton qëndrimin e tij në lidhje me ndikimin e sistemit komunist në zhvillimet e periudhës 1990-2020.

- *Përdor fjalor të pasur historik në përmbushje të detyrës.*

10 BIBIOLIOGRAFIA

- IZHA, 2014, KORNIZA KURRIKULARE.
- IZHA, 2014, KURRIKULA BËRTHAMË AMU, KLASAT 6-9.
- IZHA, 2014-2018, PROGRAMET ME KURRIKULËN E BAZUAR NË KOMPETENCA, KLASAT 6 – 7 – 8 – 9.
- TEKSTET E HISTORISË PËR KLASAT 6 – 7 – 8 – 9.
- IZHA, 2015, KORNIZA E VLERËSIMIT TË NXËNËSIT.
- IZHA, 2016, NIVELET E ARRITJES (ARSIMI BAZË).
- IZHA, 2017, UDHËZUESI I ZHVILLIMIT TË KURRIKULËS NË ARSIMIN E MESËM TË ULËT.